

Plan för de offentliga finanserna för 2023–2026

Finanspolitiken

Finansministeriets publikationer – 2022:28

Finansministeriets publikationer 2022:28

Plan för de offentliga finanserna för 2023–2026

Finansministeriet Helsingfors 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Finansministeriet

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-211-6

ISSN pdf: 1797-9714

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2022

Plan för de offentliga finanserna för 2023–2026

Finansministeriets publikationer 2022:28		Tema	Finanspolitiken
Utgivare	Finansministeriet		
Utarbetad av	Finansministeriet	Sidantal	159
Språk	svenska		
Referat	<p>Syftet med planen för de offentliga finanserna är att stödja det beslutsfattande som gäller den offentliga ekonomin samt iakttagandet av det medelfristiga målet för det strukturella saldot i de offentliga finanserna. I planen ingår delar som gäller statsfinanserna, välfärdsområdenas och kommunernas ekonomi samt lagstadgade arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för valperioden och justerar årligen före utgången av april planen för de följande fyra åren.</p> <p>Planen för de offentliga finanserna innehåller Finlands stabilitetsprogram samtidigt som den uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt.</p> <p>I planen för de offentliga finanserna för 2023–2026 behandlas bland annat utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen för statsminister Marins regering. Planen för de offentliga finanserna innehåller även ett rambeslut för statsfinanserna. Ministerierna ska göra upp sina budgetförslag med iakttagande av de beslut som fattats i anslutning till planen för de offentliga finanserna.</p>		
Nyckelord	finanspolitiken, planer för de offentliga finanserna, stabilitetsprogram, ekonomisk politik		
ISBN PDF	978-952-367-211-6	ISSN PDF	1797-9714
Ärendenummer	VN/26076/2021		
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-211-6		

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2023–2026

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:28		Teema	Talouspolitiikka
Julkaisija	Valtiovarainministeriö		
Yhteisötekijä	Valtiovarainministeriö	Sivumäärä	159
Kieli	ruotsi		
Tiivistelmä	<p>Julkisen talouden suunnitelman tarkoituksena on tukea julkista taloutta koskevaa päätöksentekoa sekä julkisen talouden rakenteelliselle rahoitusasemalle asetetun keskipitkän aikavälin tavoitteen noudattamista. Suunnitelma sisältää valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien taloutta sekä lakisääteisiä työeläkelaitoksia ja muita sosiaaliturvarahastoja koskevat osat. Valtioneuvosto laatii julkisen talouden suunnitelman vaalikaudeksi ja tarkistaa sen vuosittain seuraavaksi neljäksi vuodeksi huhtikuun loppuun mennessä.</p> <p>Julkisen talouden suunnitelma sisältää samalla Suomen vakausohjelman sekä vastaa EU:n vaatimukseen keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta.</p> <p>Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2023-2026 käsitellään mm. pääministeri Marinin hallituksen talouspolitiikan linjaa ja talouden haasteita. Julkisen talouden suunnitelma sisältää myös valtiontalouden kehyspääatöksen. Ministeriöiden tulee laatia talousarvioehdotuksensa noudattaen julkisen talouden suunnitelman yhteydessä tehtyjä ratkaisuja.</p>		
Asiasanat	talouspolitiikka, julkisen talouden suunnitelmat, vakausohjelmat, talouspolitiikka		
ISBN PDF	978-952-367-211-6	ISSN PDF	1797-9714
Asianumero	VN/26076/2021		
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-211-6		

General government fiscal plan for 2023–2026

Publications of the Ministry of Finance 2022:28	Subject	Economic Policy
Publisher Ministry of Finance		

Group author Ministry of Finance	Pages	159
Language Swedish		

Abstract

The purpose of the General Government Fiscal Plan is to support decision-making related to general government finances as well as compliance with the Medium-Term Objective set for the structural budgetary position of general government finances. The plan contains sections related to central government finances, wellbeing services county finances, local government finances, statutory earnings-related pension funds and other social security funds. The Government prepares the General Government Fiscal Plan for the parliamentary term and revises it annually for the following four years by the end of April.

The General Government Fiscal Plan also includes Finland's Stability Programme, and it meets the EU's requirement for a medium-term fiscal plan.

The General Government Fiscal Plan 2023-2026 covers, among other things, the economic policy line of Prime Minister Marin's Government and the economic challenges. The General Government Fiscal Plan also includes the central government spending limits decision. Ministries must prepare their budget proposals in accordance with the decisions made in the context of the General Government Fiscal Plan.

Keywords economic policy, general government fiscal plans, stability programmes

ISBN PDF 978-952-367-211-6	ISSN PDF 1797-9714
-----------------------------------	---------------------------

Reference number VN/26076/2021

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-211-6>

Innehåll

Plan för de offentliga finanserna för 2023–2026	9
1 Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen	10
Färdplan för ekonomisk tillväxt och hållbarhet	11
Målet är koldioxidneutralitet 2035	12
Den finanspolitiska linjen	13
2 Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna	15
Exceptionella omständigheter	15
Det medelfristiga målet	16
Andra finanspolitiska mål	16
Ramarna för statsfinanserna	18
3 De ekonomiska utgångspunkterna	20
3.1 De ekonomiska utsikterna	20
Ekonomiska konjunkturutsikter 2022–2024	20
Utsikter på medellång sikt	20
3.2 Utsikterna för den offentliga ekonomin	22
Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål	24
Saldot och skulderna för de offentliga samfundet fördelade enligt saldot och skulderna för de centrala sektorerna och enheterna utanför sektorerna	25
3.3 Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin	26
4 Statens finansiella åtaganden och risker	28
5 Statsfinanserna	33
5.1 Rambestämmelsen för statsfinanserna	33
5.2 Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin	36
Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2023–2026	36
Utgifter utanför ramen	37
Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella ändringar	38
5.3 Riktlinjer för budgetekonomin 2023–2026	40
Anslagsändringar som gjorts till följd av Rysslands invasion av Ukraina	40
Åtgärder för att höja självförsörjningsgraden, avstå från fossil energi och påskynda investeringar samt åtgärder inom jordbruket	41
Finansiering av forskning och utveckling	42
Avkastningen av penningpelsverksamheten	43
Omfördelning av ramutgifterna från och med 2023	44
Sysselsättningsåtgärder	45
Finlands program för hållbar tillväxt	45
Statens nya tjänste- och arbetskollektivavtal	46

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena	46
Statsrådets kansli	46
Utrikesministeriets förvaltningsområde	46
Justitieministeriets förvaltningsområde	47
Inrikesministeriets förvaltningsområde	48
Försvarsministeriets förvaltningsområde	50
Finansministeriets förvaltningsområde	51
Stöd till välfärdsområden	52
Stöd till kommunerna	53
Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	53
Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde	56
Kommunikationsministeriets förvaltningsområde	56
Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde	58
Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde	61
Miljöministeriets förvaltningsområde	63
5.3.2. Statens viktiga informationssystemprojekt och förvaltning	65
Viktiga informationssystemprojekt	65
Ekonomi- och personalförvaltning	66
Utveckling av offentliga upphandlingar	66
Statens investeringar i lokaler	67
Projekthelheten Samarbete kring tjänster och lokaler	68
Besparingar i förvaltningsutgifterna	68
5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin	68
Ändringar i beskattningsgrunderna	69
Utvecklingen av skatteinkomsterna 2023–2026	70
Övriga inkomster inom budgetekonomin	72
5.5. Balansen och skulden inom statens budgetekonomi	73
Balansen och skulden i statens budgetekonomi	73
5.6. Statsfinanserna utanför budgeten	75
Staten i nationalräkenskaperna	75
Fondekonomin utanför statsbudgeten	76
Affärsverken	78
5.7. Hållbar utveckling	78
Ett klimatneutralt Finland i planen för de offentliga finanserna 2023–2026	79
Skatter	80
6 Välfärdsområdenas ekonomi	82
6.1. Välfärdsområdenas finansiering och statens åtgärder	82
Välfärdsområdenas ekonomi	82
Välfärdsområdenas finansiering	84
Ändrings- och beredningskostnader	85
Lagstadgade reformer och andra åtgärder som inverkar på välfärdsområdenas verksamhet och finansiering	86
Statsunderstöd som överförs till välfärdsområdena	88
6.2. Välfärdsområdenas investeringar och fullmakt att uppta lån	89
6.3. Välfärdsområdenas ansvar för låne- och finansieringsavtal	91
6.4. Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter	93

7	Den kommunala ekonomin	95
7.1	Riktlinjer för den kommunala ekonomin	95
7.2	Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin	96
	Ändringar i beskattningsgrunderna	100
7.3	Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans.....	101
	Utgifterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden	101
	Inkomsterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden.....	102
8	Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder	105
	Arbetspensionssystemet	105
	Övriga socialskyddsfonder	106
9	Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin	108
9.1	Den totala omfattningen av åtgärderna samt tidtabellen för dem	108
	Åtgärder som gäller coronavirusläget.....	108
	Regeringens permanenta extra satsningar	110
	Ändringar som beslutats om till följd av Rysslands anfallskrig.....	110
	Tidsbundna framtidsinvesteringar för perioden 2020–2022.....	111
	Välfärdsområdena.....	111
	Ändringar i beskattningsgrunderna	111
	Socialskyddsavgifter	112
	Åtgärder för att förbättra produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom den offentliga sektorn....	112
9.2	Åtgärder inriktade på utgifterna inom den offentliga ekonomin.....	115
9.3	Åtgärder inriktade på inkomsterna inom den offentliga ekonomin.....	116
10	Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter	118
	Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik	121
	BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden	123
	BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna .	125
	BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna	134
	BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna	136
	BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos	139
	BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet	140
	Tabellerna 1.–3.....	149
	Tabellerna 4.–9.....	155

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2023–2026

Planen för de offentliga finanserna innehåller Finlands stabilitetsprogram samtidigt som den uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt. Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 473/2013. De särskilda uppgifter som gäller stabilitetsprogrammet presenteras i bilaga 6.

Statsrådet har i dag, sedan ärendet undergått förberedande behandling i finansutskottet, med stöd av 2 § i statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014), 1 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) och statsrådets beslut av den 24 april 2003 om principerna för uppgörande av ramförslag för statsfinanserna, budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplaner utfärdat följande plan för de offentliga finanserna samt det beslut om ramarna för statsfinanserna som ingår i planen:

1 Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Målet för den ekonomiska politiken enligt regeringsprogrammet för statsminister Marins regering är att öka välfärden. Med detta avses en ekologiskt och socialt hållbar ekonomisk tillväxt, en hög sysselsättning och hållbara offentliga finanser. Enligt regeringsprogrammet är regeringens viktigaste mål för den ekonomiska politiken följande:

- i en situation där världsekonomin utvecklas normalt och den inhemska ekonomin återspeglar den globala utvecklingen ska sysselsättningsgraden höjas till 75 % och antalet sysselsatta öka med minst 60 000 före utgången av 2023
- i en normalsituation för den globala ekonomin ska de offentliga finanserna vara i balans 2023
- genom regeringens beslut minskar ojämlikheten och inkomstskillnaderna
- genom regeringens beslut är Finland klimatneutralt senast 2035.

Den kris som coronaviruset orsakade skapade ett behov av att precisera målen för den offentliga ekonomin och sysselsättningsutvecklingen enligt regeringsprogrammet. Våren 2021 uppställde regeringen i sin färdplan för stärkande av hållbarheten i de offentliga finanserna som mål att

- bromsa ökningen av skuldkvoten inom de offentliga finanserna vid mitten av 2020-talet
- höja sysselsättningsgraden till 75 % i mitten av årtiondet och öka antalet sysselsatta med 80 000 personer genom regeringens sysselsättningsåtgärder före utgången av årtiondet.

De offentliga finanserna har under det senaste decenniet försämrats som en följd av befolkningens stigande medelålder och avmattningen av den ekonomiska tillväxten. Utan åtgärder som stärker de offentliga finanserna kommer skuldsättningen fortsättningsvis öka. Utgifterna inom den offentliga ekonomin ökar på grund av det allt större antalet äldre invånare, vilket ökar i synnerhet utgifterna för omsorg men också pensionsutgifterna och hälsovårdsutgifterna. Samtidigt försvagar den minskade andelen befolkning i arbetsför ålder möjligheterna till ekonomisk tillväxt och försvagar också finansieringsbasen för de offentliga finanserna. Av dessa orsaker finns det i de offentliga finanserna på lång sikt ett hållbarhetsunderskott som enligt finansministeriets uppskattning är cirka 2,5 % i förhållande till BNP, dvs. cirka 7 miljarder euro på 2026 års nivå.

Färdplan för ekonomisk tillväxt och hållbarhet

För att uppnå de mål som regeringen satt upp i färdplanen för hållbarhet har följande potentiella åtgärdshelheter identifierats med tanke på stärkandet av de offentliga finanserna:

- åtgärder för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten
- åtgärder för att stärka förutsättningarna för hållbar ekonomisk tillväxt
- åtgärder för att öka produktiviteten inom den offentliga förvaltningen och öka kostnadseffektiviteten
- social- och hälsovårdsreformen samt åtgärder som förbättrar social- och hälsovårdstjänsternas kostnadseffektivitet.

Regeringen har vid beredningen av färdplanen för ekonomisk tillväxt och hållbarhet bedömt möjligheterna att stärka de offentliga finanserna i fråga om varje åtgärdshelhet, och fattar separata beslut om åtgärderna.

Regeringen har förbundit sig till långsiktiga åtgärder för att höja sysselsättningsgraden. Genom beslut i samband med detta eftersträvar man uppskattningsvis 80 000 nya sysselsatta. Att sysselsättningsgraden ökar är det viktigaste enskilda elementet i inkomstunderlaget i regeringsprogrammet. Senast fattade regeringen den 11 februari 2022 beslut om sysselsättningsåtgärder som stärker den offentliga ekonomin med 110 miljoner euro. Allt som allt har regeringen hittills, med de senaste besluten, beslutat om sysselsättningsfrämjande åtgärder som uppskattas stärka de offentliga finanserna med 560 miljoner euro på 2029 års nivå, med beaktande av kostnaderna för åtgärderna och de besparingar som en ökad sysselsättning medför. De viktigaste åtgärdshelheterna är slopandet av tilläggsdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa, den nordiska jobbsökningsmodellen, finansieringsreformen i anslutning till överföringen av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna, bestämmandet av arbetsvillkoret för utkomstskyddet för arbetslösa enligt inkomsten i euro samt utvidgandet av läroplikten.

Finland har som mål att öka forsknings- och utvecklingsutgifterna till 4 % i förhållande till BNP före 2030 i enlighet med regeringsprogrammet, färdplanen för forskning, utveckling och innovation (FoUI-färdplanen) och den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen. Helheten av statens FoU-insatser 2023 har höjts med 344 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna, och i kalkylerna över skatteinkomsterna har beaktats ett extra avdrag för forskning och utvecklingsverksamhet, vars sänkande effekt på skatteintäkterna har beräknats vara 100 miljoner euro på årsnivå.

I Finland har det den 1 juli 2021 bildats 21 välfärdsområden, till vilka från och med den 1 januari 2023 ska överföras de tjänster inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som kommunerna och samkommunerna för närvarande ansvarar för, samt kostnaderna för dessa tjänster. Välfärdsområdena finansierar sin verksamhet i huvudsak med statlig finansiering.

Målet är koldioxidneutralitet 2035

Enligt regeringsprogrammet är Finland klimatneutralt 2035 och uppvisar negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Regeringen har förbundit sig att besluta om sådana ytterligare åtgärder som behövs för att målet om koldioxidneutralitet 2035 ska nås. En analys av klimatåtgärdernas tillräcklighet visar att det i fråga om utsläppsminskningar motsvarande ca 11 Mt antingen inte har gjorts en plan, fattats beslut eller genomförts åtgärder. Dessutom bör det fattas beslut om ytterligare åtgärder för att genomföra regeringens riktlinje att stärka kolsänkorna med 3 miljoner ton.

För att klimatpolitiken ska vara effektiv, och med hänsyn till trycket på den offentliga ekonomin, bör åtgärderna vara verkningsfulla och kostnadseffektiva. Samtidigt bör det sörjas för att åtgärderna inte får oskäliga konsekvenser för olika befolkningsgrupper. För att koldioxidneutralitet ska uppnås krävs också ytterligare satsningar på teknik och lösningar som är utsläppnings snåla.

Det skärpta geopolitiska läget och de stigande energipriserna har lyft fram betydelsen av leveranssäkerheten och försörjningsberedskapen samt av kostnadseffektiviteten i energisystemet jämsides med klimatperspektivet. Genom att lösgöra sig från fossila bränslen och öka andelen förnybar energi kan man främja klimatmålen, minska beroendet av import av fossila bränslen och skydda sig mot prischocker.

Regeringen har beslutat om betydande åtgärder för en grön omställning som en del av Finlands program för hållbar tillväxt samt inom ramen för den undantagsklausul som fastställdes efter att Rysslands anfallskrig inleddes. För att stärka självförsörjningen på energi och försörjningsberedskapen har det beslutats om en åtgärdshelhet vars syfte är att avsevärt påskynda utfasningen av fossila energikällor och att stödja ibruktagandet av ny teknik. Planen för de offentliga finanserna innehåller också tillägg till tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden och digitalisering för att stimulera investeringar i anslutning till den gröna omställningen. En stor del av dessa utgifter hänför sig till innevarande år, men till ramperioden riktas ett tillägg på ytterligare 1,2 miljarder euro till ovan nämnda helheter.

I avsnitt 5.7 granskas på ett övergripande sätt de åtgärder för att främja koldioxidneutralitet som ingår i planen för de offentliga finanserna.

Den finanspolitiska linjen

Statsminister Marins regering driver en aktiv och ansvarsfull finanspolitik som dimensioneras efter konjunkturläget. Finanspolitiken var kraftigt stimulerande under konjunkturedgången. Under coronavirussituationen fattade regeringen beslut om omfattande åtgärder för att trygga arbetsplatser och människors försörjning och för att underlätta företagens ekonomiska situation i det svåra läge som coronavirussituationen orsakat.

I februari 2022 föll Rysslands invasion av Ukraina en skugga över världsekonomin. Osäkerheten kring kriget försvagar konsumenternas och företagens förtroende och ökar inflationen i en tid där energisektorn är i omvälvning. I Finland har inflationen stigit till nästan 5 % under de första månaderna av 2022. Prisstegringen är till största delen en följd av höjningen av energipriset.

Verkningarna av Rysslands anfallskrig sträcker sig också till Finlands offentliga ekonomi. Den avtagande ekonomiska tillväxten försvagar skatteinkomsternas tillväxt på medellång sikt. Samtidigt framhäver Rysslands anfallskrig och de ökade geopolitiska spänningarna behovet av beredskap, vilket skapar utgiftstryck på kort sikt. Regeringen svarar i sin tilläggsbudgetproposition för innevarande år till stor del mot dessa akuta utgiftstryck, men till vissa delar sträcker sig effekterna av beredskapen också till planen för de offentliga finanserna för perioden 2023–2026.

I planen för de offentliga finanserna anvisar regeringen avsevärda satsningar på försvaret, cyber- och gränssäkerheten och biståndet till krigsflyktingar från Ukraina. För försvarsmaktens omkostnader anvisas under ramperioden en årlig höjning på ca 130–200 miljoner euro och för anskaffningar av försvarsmateriel ett tillägg på sammanlagt ca 1,5 miljarder euro. För anskaffning av Gränsbevakningsväsendets nya spaningsplan reserveras 163 miljoner euro och avsevärda tillägg anvisas för Gränsbevakningsväsendets omkostnader. Flera olika åtgärder vidtas för att förbättra cybersäkerheten och trygga samhällets kritiska informationssystem. För ökade utgifter för invandring reserveras under ramperioden cirka 0,3–0,8 miljarder euro per år.

I enlighet med vad som beslutats redan tidigare i regeringsprogrammet har regeringen på permanent basis inriktat ytterligare satsningar på bland annat den sociala tryggheten och social- och hälsojämnheten, småbarnspedagogiken, utbildningen och forskningen samt på miljöskydd och klimatpolitiska åtgärder. De permanenta extra satsningarna enligt regeringsprogrammet, som gjordes i början av regeringsperioden, är under ramperioden cirka 1,4 miljarder euro på 2023 års nivå jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna från våren 2019. De permanenta utgiftsökningarna täcks i huvudsak med diskretionära permanenta extra inkomster och med omfördelningar samt med beslut som ökar antalet sysselsatta.

Andra bestående tilläggsatsningar än de tillägg enligt regeringsprogrammet som nämns ovan är cirka 0,8 miljarder euro på 2023 års nivå och ca 1,6 miljarder euro på 2026 års nivå. Tilläggen innehåller bl.a. följande två helheter: I enlighet med den nya, parlamentariskt fastställda finansieringsmodellen för allmännyttig verksamhet som finansieras med penningpelsintäkter överförs utgifterna oberoende av finansieringskälla till en utgift inom ramen från och med 2023. För att uppnå den parlamentariskt avtalade finansieringsnivån har anslagsökningar riktats till ramperioden. Det har också fastställts parlamentariskt att forsknings- och utvecklingsutgifterna (de s.k. FoU-utgifterna) ska höjas till 4 % före 2030. I anslutning till detta har man ökat helheten av statens FoU-satsningar.

De permanenta inbesparingar på 370 miljoner euro som det förra våren beslutades om i planen för de offentliga finanserna genomförs genom att sänka ramnivån samt genom att fördela besparingar på 328 miljoner euro av dem på olika förvaltningsområden.

Regeringen beslutade i planen för de offentliga finanserna 2023–2026 om undantag från ramarna i det allvarliga och avsevärt förändrade säkerhetspolitiska läget som berör hela Europa. Bland annat sådana nödvändiga utgiftsökningar för försvaret, gränssäkerheten och cybersäkerheten som direkt hänför sig till läget omfattas av undantaget i ramen. (Se närmare avsnitt 5.1)

Genom beskattningsbeslut har regeringen strävat efter att främja klimatmålen och stärka den ekonomiska tillväxten. Forsknings- och utvecklingsverksamheten stöds med ett tilläggsavdrag som träder i kraft 2023. Investeringar uppmuntras genom temporärt gällande förhöjd avskrivningsrätt för lösa anläggningstillgångar. Regeringen tatar till skattebasen och höjer de indirekta skatterna. År 2023 höjs tobaksskatten och slopas skattestödet för paraffinsk diesel. Som kompensation för ändringarna av de indirekta skatterna lindrades beskattningen av förvärvsinkomster för låg- och medelinkomsttagare vid ingången av 2020. I och med att de nya välfärdsområdena grundas överförs skatteinkomster från kommunerna till staten samtidigt som kommunernas kostnader och arbetsbörda minskar avsevärt. Statens skatteinkomster ökar i och med reformen med 14,6 miljarder euro 2023. I samband med överföringen av skatteinkomster lindras beskattningen av förvärvsinkomster med 0,3 miljarder euro för att reformen inte ska leda till en skärpning av beskattningen för någon inkomsttagargrupp.

Mot bakgrund av prognosen för april 2022 kommer underskottet i de offentliga finanserna 2023 att underskrida det i EU-fördraget angivna referensvärdet för underskott, dvs. 3 % i förhållande till BNP. Dessutom förbättras det strukturella saldoto i de offentliga finanserna med 0,2 procentenheter 2022. Målen för saldoto i de offentliga finanserna anges i avsnitt 2.

Regeringen följer kontinuerligt det ekonomiska läget och uppnåendet av målen för den ekonomiska politiken och reagerar på det sätt som läget kräver. Regeringen har förbundit sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet, om genomförandet av åtgärderna skulle äventyra uppnåendet av de mål som ställts för de offentliga finanserna.

2 Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

Syftet med planen för de offentliga finanserna är att stödja det beslutsfattande som gäller den offentliga ekonomin samt iakttagandet av det medelfristiga målet för det strukturella saldot i de offentliga finanserna. I planen ingår delar som gäller statsfinanserna, välfärdsområdenas ekonomi, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för valperioden och justerar varje år planen för de följande fyra åren före utgången av april.

Exceptionella omständigheter

Stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul som aktiverades i mars 2020 gäller också 2022. Kommissionen har i sitt tillkännagivande¹ av den 2 mars 2022 om styrningen av finanspolitiken 2023, konstaterat att den allmänna undantagsklausulen planerligt ska upphöra att gälla 2023, men med beaktande av den rådande osäkerheten bedöms saken ännu utifrån kommissionens vårprognos. Den allmänna undantagsklausulen, liksom också ovanliga händelser som drabbar enskilda länder, gör det möjligt för medlemsstaterna att tillfälligt avvika från den anpassningsbana som syftar till uppnåendet av det medelfristiga målet för de offentliga finanserna, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt.

I planerna för de offentliga finanserna för 2020 och 2021 ansågs att den allmänna undantagsklausulen också innebär att de exceptionella omständigheter som avses i Finlands finanspolitiska lagstiftning (finanspolitiska lagen, 869/2012² och förordningen om en plan för de offentliga finanserna, 120/2014) råder. Detta innebär att uppställandet av fleråriga och sektoriella mål inte behöver leda till att målet på medellång sikt uppnås.³ De exceptionella omständigheterna kan anses fortsätta år 2022. När det gäller år 2023 kan man inte till

1 Kommissionens tillkännagivande den 2 mars 2022 https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com_2022_85_1_en_act_en.pdf

2 Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna.

3 Också Statens revisionsverk har konstaterat att det är motiverat att tolka att den flexibilitet som skapats i EU-förfarandena också ingår i de nationella kraven. (Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2020.)

denna del utesluta exceptionella omständigheter. Även om den allmänna undantagsklausulen inte längre är i kraft 2023 är det möjligt att det för Finlands del kan anses vara fråga om en sådan ovanlig händelse som Finland inte kan påverka och som har en betydande inverkan på saldot i de offentliga finanserna.⁴

Behovet av att ändra den finanspolitiska lagstiftningen till den del som gäller definitionen av exceptionella omständigheter har under det innevarande året bedömts i samband med översynen av förordningen om en plan för de offentliga finanserna. Avsikten är att utfärda en uppdaterad förordning före utgången av april. Den innehåller en övergångsbestämelse enligt vilken den ändrade 3 § tillämpas första gången på planen för de offentliga finanserna 2023–2026.

Det medelfristiga målet

Statsrådet bekräftar att det medelfristiga målet (Medium-Term Objective, MTO) på -0,5 % i förhållande till BNP för det strukturella saldot i de offentliga finanserna som uppställdes hösten 2019 i enlighet med 2 § i den finanspolitiska lagen (869/2012) är i kraft. Detta är den miniminivå som Finland har förbundit sig till i den finanspolitiska överenskommelsen⁵. Kraven i anslutning till det medelfristiga målet beskrivs och uppnåendet av målet utvärderas i stabilitetsprogrammet (se bilaga 6), som också innehåller statsrådets bedömning enligt den finanspolitiska lagen av hur uppnåendet av det medelfristiga målet framskrider.

Andra finanspolitiska mål

I planen för de offentliga finanserna uppställs i enlighet med 3 § i förordningen om en plan för de offentliga finanserna fleråriga mål för saldot i förhållande till bruttonationalprodukten till marknadspris för hela den offentliga sektorns finanser, samt utöver dessa ett mål för varje delområde inom de offentliga finanserna. Målen för det strukturella saldot

4 I enlighet med artikel 5.1 i förordning (EU) nr 1466/97 får medlemsstaterna tillåtas att tillfälligt avvika från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet i händelse av en ovanlig händelse utanför den berörda medlemsstatens kontroll och som har stor inverkan på saldot i de offentliga finanserna eller i perioder av allvarliga konjunkturedgångar för euroområdet eller unionen som helhet, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt.

5 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen samt lagen om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna, som trädde i kraft den 1 januari 2013.

ska ställas upp så att de med beaktande av finansministeriets prognos åtminstone leder till att det mål som ställts upp för det strukturella saldot i de offentliga finanserna uppnås. Från detta kan avvika om det i Finland råder exceptionella omständigheter. Dessutom anges för hela den offentliga ekonomin fleråriga mål som motsvarar målen för det strukturella saldot, dvs. fleråriga mål för förhållandet mellan skulden i de offentliga finanserna och utgifterna i de offentliga finanserna i förhållande till BNP till marknadspris.

I ljuset av den rådande ekonomiska osäkerheten och med beaktande av å ena sidan de exceptionella omständigheterna 2022 och å andra sidan att 2023 är regeringsperiodens sista år, hålls målet för det nominella underskottet för 2023 som våren 2021 ställts upp för hela den offentliga ekonomin oförändrat. Denna målsättning kan anses ligga i linje med de finanspolitiska rekommendationer som Europeiska unionens råd godkände för Finland i juni 2021 samt den finanspolitiska vägledning som kommissionen lade fram i mars 2022, enligt vilken finanspolitiken ska vara inriktad på att stödja tillväxten 2022 och vara neutral 2023, med hänsyn till användningen av faciliteten för återhämtning och resiliens. I målsättningen har man beaktat vikten av att referensvärdet för underskott enligt grundfördraget, dvs. 3 procent respekteras. Eftersom 2023 är regeringsperiodens sista år baserar sig målen för senare år på en s.k. oförändrad politik och presenteras enligt en oberoende prognos. För användningen av det nominella underskottet 2023 som grund för målsättningen talar också de osäkerhetsfaktorer som är förknippade med bedömningen av det strukturella saldot i och med den kraftiga konjunktursvängningen i ekonomin. Inte heller EU-rekommendationerna eller EU-styrningen har varit numerisk när det gäller förändringen i det strukturella saldot på samma sätt som före krisen.

De fleråriga målen 2022–2025 för hela den offentliga ekonomin anges i tabell 1 och målen granskas närmare i bilaga 6 Stabilitetsprogrammet.

Tabell 1. De fleråriga målen för de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2022	2023	2024	2025
Offentliga samfunds nominella saldo	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
Offentliga samfunds utgifter	54,1	53,6	53,0	53,1
Offentliga samfunds bruttoskuld	66,2	66,9	68,0	69,1

De nominella sektoriella målen för saldöt i de offentliga finanserna 2023 hålls oförändrade:

- underskottet i statsfinanserna ca 2 1/4 % i förhållande till BNP
- underskottet i lokalförvaltningens ekonomi ca 1/2 % i förhållande till BNP
- välfärdsområdenas saldo nära balans
- arbetspensionsanstalternas överskott ca 1 % i förhållande till BNP
- de övriga socialskyddsfondernas saldo nära balans.

Avsnitt 3.2 innehåller en uppskattning av hur de finanspolitiska mål som statsminister Marins regering uppställt förverkligas mot bakgrund av en oberoende prognos som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning. I avsnitten 5–8 ges en beskrivning för varje undersektor av de åtgärder som kommer att vidtas för att uppnå målen. I avsnitt 9 behandlas åtgärdernas samlade effekt på de offentliga finanserna. I bilaga 6 Stabilitetsprogrammet bedöms efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpakten.

Ramarna för statsfinanserna

Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet för statsfinanserna, som begränsar beloppet av de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet. Syftet med denna regel är att begränsa det totala beloppet av utgifter som skattebetalarna påförs.

Ramförfarandet sätter ett maximibelopp för ca 85 procent av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna står bland annat sådana utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, ränteutgifterna för statskulden samt de finansiella investeringarna. I de årliga rambesluten ges ramarna för förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden som är bindande. Mellan ramen för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv, som fördelas senare. Åtgärder enligt regeringsprogrammet samt övriga åtgärder genomförs i den utsträckning det är möjligt inom ramen.

Beslut om ramen för valperioden 2020–2023 fattades som en del av regeringens första plan för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019. Till följd av bl.a. coronavirussituationen förändrades helhetsbilden av Finlands ekonomi och de finanspolitiska behoven avsevärt under början av valperioden jämfört med läget hösten 2019. Man beslutade att avvika från det ursprungliga rambeslutet bl.a. som ett led i uppgörelsen i samband med halvtidsöversynen, då regeringen beslutade att höja ramen för valperioden, samt att höja ramen för 2022 med 900 miljoner euro och ramen för 2023 med 500 miljoner euro. Behovet av att höja ramnivån 2023 minskade genom att 370 miljoner euro av ramutgifterna omfördelades permanent från och med 2023.

Regeringen beslutade i planen för de offentliga finanserna 2023–2026 om undantag från ramarna i det allvarliga och avsevärt förändrade säkerhetspolitiska läget som berör hela Europa. Bland annat sådana nödvändiga utgiftsökningar för försvaret, gränssäkerheten och cybersäkerheten som direkt hänför sig till läget omfattas av undantaget i ramen. (Se närmare avsnitt 5.1).

Finansministeriet har tillsatt ett projekt för att utveckla styrningen av de offentliga finanserna med beaktande av erfarenheterna från den senaste valperioden och tidigare valperioder samt arbetet med att revidera EU-reglerna och dess inverkan på den nationella ramen.

I avsnitt 5.1 behandlas rambestämmelsen för statsfinanserna närmare.

3 De ekonomiska utgångspunkterna

Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 473/2013. I detta avsnitt presenteras utsikterna för makroekonomin och de offentliga finanserna enligt den oberoende prognosen. Prognosen beskrivs närmare i finansministeriets ekonomiska översikt.

3.1 De ekonomiska utsikterna

Ekonomiska konjunkturutsikter 2022–2024

Bruttonationalprodukten (BNP) beräknas öka med 1,5 % 2022 och 1,7 % 2023. Som reaktion på Rysslands invasion av Ukraina har EU, Förenta staterna och de övriga västländerna infört ekonomiska sanktioner mot Ryssland. Som en följd av sanktionerna upphör Finlands utrikeshandel med Ryssland praktiskt taget, vilket minskar Finlands ekonomiska tillväxt mest inom exporten och industriproduktionen. Till följd av höjningen av energipriserna tilltar inflationen till 4 procent år 2022, men prisökningen avtar de följande åren. Höjningen av konsumentpriserna försämrar hushållens köpkraft, vilket bromsar upp den privata konsumtionen och ökningen av BNP. Den ökade osäkerheten förskjuter investeringarna till framtiden.

I prognosen utgås det från att kriget inte kommer att utvidgas och att de gällande sanktionerna hålls i kraft. Det centrala antagandet med tanke på ekonomin är att tillgången på råvaror och energi från Ryssland till Europa inte avbryts helt trots att det förekommer störningar. Coronaviruset håller inte på att försvinna och antalet smittade kan öka också i framtiden. I prognosen antas dock inga sådana nya begränsningar för att förhindra spridningen av coronaviruset som skulle ha ekonomiska konsekvenser.

Utsikter på medellång sikt

Den ekonomiska tillväxten avtar när ekonomin närmar sig sin normala kapacitet efter coronapandemin. Den ekonomiska tillväxten uppskattas vara något över en procent åren 2025 och 2026. Den strukturomvandling inom ekonomin och befolkningsstrukturen som pågått redan flera år påverkar också de långsiktiga ekonomiska tillväxtutsikterna.

Minskningen av den arbetsföra befolkningen minskar arbetsinsatsen. Arbetsinsatsens totala effekt kommer att minska produktionen efter mitten av decenniet, när ökningen av arbetskraftsdeltagandet och minskningen av den strukturella arbetslösheten avtar.

Ökningen av den totala produktiviteten har varit en viktig källa till ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna, men utvecklingen är fortsättningsvis historiskt sett svag. Orsakerna till den svaga utvecklingen har varit faktorer av både konjunkturrelaterad och strukturell natur. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt avsevärt, och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad.

Den totala produktiviteten beräknas på medellång sikt öka med något under en procent varje år, då ökningen i början av 2000-talet var i medeltal över två procent varje år. Produktivitetstillväxten kommer dock att vara något snabbare än i genomsnitt under 2010-talet.

De ekonomiska produktionsförutsättningarna på lång sikt påverkas inte bara av arbetsinsatsen och den totala produktiviteten utan också av kapitalstocken. Coronapandemin orsakade just ingen avmattning i investeringarna och kapitalstockens inverkan på produktivitetstillväxten är cirka en halv procent per år.

Tabell 2. Samhällsekonomin utveckling

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP:s värde, miljarder euro	238,0	252,9	265,4	275,9	285,0	293,8	303,2
BNP, volymförändring, %	-2,3	3,5	1,5	1,7	1,5	1,3	1,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	7,7	7,2	6,8	6,6	6,5	6,4
Sysselsättningsgrad, %	70,7	72,2	73,0	73,6	74,0	74,3	74,5
Konsumentprisindex, förändrings-%	0,3	2,2	4,0	2,1	1,7	1,9	1,9
Lång ränta, 10 år, %	-0,2	-0,1	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9

3.2 Utsikterna för den offentliga ekonomin

Underskottet i de offentliga finanserna minskade kraftigt år 2021. Den offentliga ekonomin stärktes särskilt av den snabba ökningen av inkomsterna från skatter och socialskyddsavgifter till följd av den ekonomiska tillväxten och den förbättrade sysselsättningen. Dessutom minskade behovet av stimulans- och stödåtgärder på grund av att den ekonomiska nedgången avtog.

Den ekonomiska tillväxten avtar 2022, men den offentliga ekonomin förbättras fortfarande efter konjunkturuppgången. Många skattebaser växer måttligt och antalet stödåtgärder på grund av coronavirusläget minskar ytterligare. Förbättringen av saldot i de offentliga finanserna stannar dock upp och underskottet börjar därefter öka. Strukturell obalans råder mellan intäkterna och utgifterna i den offentliga ekonomin bl.a. på grund av den åldrande befolkningen, och därför står den offentliga ekonomin inte på en hållbar grund på längre sikt.

Ökningen av den offentliga skuldkvoten avstannade tillfälligt år 2021. Den starka ökningen av BNP inverkar positivt på utvecklingen av skuldkvoten. Skuldkvoten slutade minska förra året och börjar öka på nytt under ramperioden. Den offentliga skuldkvoten förblir på en högre nivå än före coronaviruspandemin.

Statsförvaltningens saldo förbättrades tydligt år 2021. Konjunkturväxlingarna avspeglas tydligast i statsfinanserna särskilt på grund av att skatteinkomsterna är mycket konjunktursensitiva. Åren 2022–2023 stärks statsfinanserna av att stödåtgärderna med anledning av coronaviruset minskar och av att de temporära åtgärderna under regeringsperioden upphör 2023. Underskottet förblir dock stort, eftersom kriget i Ukraina ökar beredskapsbehovet också i Finland och därför ökar satsningarna på bl.a. det militära försvaret, gräns säkerheten och cybersäkerheten statens utgifter. Senare ökar underskottet i takt med att ökningen av skatteinkomsterna avtar och i och med anskaffningen av jaktplan.⁶ I prognosen antas det att de nya jaktplanen överläts till Finland från och med 2025.

Lokalförvaltningens strukturella saldo försämrades en aning 2021, men visade ändå bara ett litet underskott. I synnerhet konsumtionsutgifterna ökade snabbt. Från och med 2023 förändras strukturen för de offentliga samfunden i Finland när ansvaret för organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Detta underlättar kommunernas strukturella utgiftstryck som beror på att

⁶ Anskaffningen noteras i underskottet i nationalräkenskaperna baserat på prestation-principen, dvs. när anskaffningarna levereras. I statsskulden syns finansieringen av anskaffningarna redan från och med 2022.

befolkningen åldras, men ändå uppvisar lokalförvaltningen ett underskott i kalkylen över utgiftstrycket. Valfärdsområdena inleder sin verksamhet med ett svagt underskott. Underskottet beror på omfattande investeringar.

Arbetspensionsanstaltens överskott har återgått till närmare en procent i förhållande till BNP på grund av den starka utvecklingen av avgiftsinkomsterna och förmögenhetsinkomsterna. Överskottet är under de kommande åren dock ganska måttligt, eftersom pensionsutgifterna fortsätter att öka och jämfört med tidigare kommer den ännu relativt låga räntenivån att bromsa upp ökningen av arbetspensionsanstaltens kapitalinkomster. Saldot för de övriga socialskyddsfonderna uppvisade ett litet överskott 2021. Saldot för de övriga socialskyddsfonderna stärks under ramperioden av att arbetslöshetsläget underlättas och socialskyddsfonderna uppvisar ett litet överskott.

De största riskerna för de offentliga finanserna hänför sig till den allmänna ekonomiska utvecklingen. Rysslands attack mot Ukraina och sanktionerna och pristrycket till följd av det återspeglas i den offentliga ekonomin såväl genom den allmänna ekonomiska utvecklingen som genom den beredskap som situationen kräver. Också eventuella nya vågor till följd av coronavirusläget samt den ackumulerade vårdskulden kan belasta den offentliga ekonomin.

De villkorade åtagandena i den offentliga ekonomin och i synnerhet den betydande ökningen av garantierna utgör en risk för den offentliga ekonomin. Det faktum att borgensansvaren koncentreras till vissa branscher och företag ökar riskerna i anknytning till borgensansvaren. En omfattande realisering av åtagandena skulle öka de offentliga utgifterna och forcera ökningen av skuldkvoten. Även en eventuellt snabbare höjning av räntenivån än väntat ökar risken för skuldsättning inom den offentliga ekonomin. Ju högre skuldkvoten har stigit under de låga räntorna desto högre börjar de stigande räntorna belasta kostnaderna för skuldhanteringen på längre sikt.

Tabell 3. Den offentliga ekonomins centrala nyckeltal enligt nationalräkenskaperna, i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Skatter och socialskyddsavgifter	41,8	42,7	42,1	41,7	41,4	41,3	41,0
Offentliga samfunds utgifter	57,1	54,9	54,1	53,6	53,0	53,1	52,8
Offentliga samfunds nettokreditgivning	-5,5	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8	-1,8
– Statsförvaltningen	-5,5	-3,2	-2,9	-2,4	-2,2	-2,6	-2,6
– Lokalförvaltningen	-0,1	-0,3	-0,6	-0,5	-0,4	-0,4	-0,5
– Valfärdsområdena				-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
– Arbetspensionsanstalterna	0,1	0,9	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
– Övriga socialskyddsfonder	-0,1	0,1	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Primärt saldo	-4,8	-2,1	-1,7	-1,2	-1,0	-1,3	-1,4
Strukturellt saldo	-3,5	-1,9	-1,6	-1,4	-1,3	-1,7	-1,8
Offentliga samfunds bruttoskuld	69,0	65,8	66,2	66,9	68,0	69,1	69,9
Statsskulden	52,5	50,9	51,4	52,2	53,2	54,0	54,6

Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål

De fleråriga målen för det nominella saldot i de offentliga finanserna och för förhållandet mellan bruttonationalprodukten å ena sidan och den offentliga skuldsättningen och utgifterna å andra sidan förefaller på det hela taget uppnås, mot bakgrund av finansministeriets oberoende prognos (se tabell A i bilaga 6). Många av de undersektorspecifika mål som uppställts för 2023 uppnås. Lokalförvaltningens finansiella saldo når målet (ett underskott på ca ½ procent) och valfärdsområdenas finansiella saldo ligger i linje med målet nära balans. Arbetspensionsanstalternas finansiella saldo beräknas överstiga det målsatta överskottet på 1 procent och de övriga socialskyddsfonderna uppvisar ett svagt överskott och är således på målsatt sätt nära balans. Statsförvaltningens underskott överskrider något det mål som uppställts för det 2023. Den offentliga skuldsättningen i förhållande till BNP ökar under hela prognosperioden och den därpå baserade långsiktiga bedömningen

att öka under hela 2020-talet. Under de kommande åren kommer skuldkvoten att öka i synnerhet till följd av de primära underskotten hos staten och lokalförvaltningen samt den avtagande ekonomiska tillväxten. Uppfyllandet av underskotts- och skuldkriterierna i stabilitets- och tillväxtpakten och konvergensen mot det medelfristiga målet för det strukturella saldot utvärderas i stabilitetsprogrammet (bilaga 6).

Saldot och skulderna för de offentliga samfunden fördelade enligt saldot och skulderna för de centrala sektorerna och enheterna utanför sektorerna

Saldot för de offentliga samfunden förbättras en aning under 2022 men uppvisar fortfarande ett underskott. Statsförvaltningens centrala sektor, budgetekonomin, uppvisar fortfarande det största underskottet i den offentliga ekonomin. Lokalförvaltningen fortsätter att uppvisa ett litet underskott. Socialskyddsfondernas överskott fortsätter att öka 2022. Det sammanräknade underskottet för enheterna utanför de centrala sektorerna är ca 0,2 % i förhållande till BNP.

De offentliga samfundens skulder i förhållande till BNP fortsätter att öka. Största delen av skulden utgörs av skulden inom statens budgetekonomi. Också kommunernas och samkommunernas skulder är betydande. Av enheterna utanför de centrala sektorerna har främst fastighetsbolagen och några andra enheter skulder. Skulderna för enheterna utanför de centrala sektorerna ökar långsamt med ett belopp per år som motsvarar enheternas underskott. En förteckning över de enheter som hör till de offentliga samfundens undersektorer finns på Statistikcentralens webbplats⁷.

7 https://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/_linkki/soveltamisp.html

Tabell 4. Saldot och skulderna för de offentliga samfunden i förhållande till BNP fördelade enligt de centrala sektorerna och enheterna utanför de centrala sektorerna (%)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Offentliga samfund sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-5,5	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8	-1,8
Skulder i förhållande till BNP	69,0	65,8	66,2	66,9	68,0	69,1	69,9
Centrala sektorer sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-5,3	-2,3	-2,0	-1,5	-1,2	-1,6	-1,6
Skulder i förhållande till BNP	66,5	63,7	63,9	64,6	65,5	66,4	67,1
Utomstående enheter sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Skulder i förhållande till BNP	2,5	2,1	2,2	2,4	2,5	2,6	2,7

3.3 Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin

Den finländska ekonomin har efter finanskrisen 2008 genomgått en strukturomvandling inom industrin som har försämrat möjligheterna till ekonomisk tillväxt. Finlands BNP överskred nivån före finanskrisen först 2017. Produktivitetstillväxten är fortfarande svag i Finland, och tillväxtmöjligheterna under de kommande åren försvagas även av att andelen befolkning i arbetsför ålder minskar. Det som bidragit till den offentliga ekonomins svaga tillstånd är utöver den svaga ekonomiska tillväxten under det föregående decenniet också den snabba ökningen av antalet pensionärer. Bland annat de ökade pensionsutgifterna förklarar varför den offentliga ekonomin inte har kunnat nå upp till ett överskott under den gynnsamma konjunkturfase som föregick coronakrisen.

Att de stora åldersklasserna går i pension är bara början på de utmaningar i anslutning till befolkningsutvecklingen som Finland står inför under de kommande decennierna. Sedan 2010 har försörjningskvoten försämrats från ca 50 till mer än 60 personer som ska försörjas (under 15 år och över 65 år) per 100 personer i arbetsför ålder. Enligt befolkningsprognosen kommer försörjningskvoten att försämrats åtminstone under de följande 50 åren. Det förutspås att det i Finland år 2070 kommer att finnas över 80 personer som ska försörjas per 100 personer i arbetsför ålder.

Hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin är fortfarande omfattande, vilket innebär att den offentliga ekonomins inkomster inte på lång sikt räcker till för att täcka utgifterna. Ökningen av andelen äldre i befolkningen ökar särskilt hälsoutgifterna och omsorgsutgifterna. Utan effektiva åtgärder som bromsar utgiftsökningen kommer den nuvarande totala skattekvoten inte att räcka till för att finansiera utgifterna i framtiden. Samtidigt minskar andelen befolkning i arbetsför ålder som betalar de skatter som finansierar välfärdstjänsterna och socialskyddet. En permanent obalans mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna hotar att öka skuldsättningen så att den blir okontrollerbar på lång sikt. För att undvika detta bör de offentliga finanserna stärkas exempelvis genom strukturella reformer som förbättrar sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten eller dämpar ökningen av de offentliga utgifterna i framtiden.

Finansministeriet bedömer att hållbarhetsunderskottet kommer att vara ca 2,5 % i förhållande till BNP, dvs. ca 7 miljarder euro på 2026 års nivå. Det uppskattade hållbarhetsunderskottet är förknippat med stor osäkerhet, och uppskattningen är känslig för de använda antagandena om den framtida utvecklingen. Trots osäkerheten erbjuder uppskattningen en konsekvent metod att granska den offentliga ekonomins kommande utmaningar och metoder att klara av dem.

4 Statens finansiella åtaganden och risker

Statens åtaganden kan delas in i direkta åtaganden och villkorliga åtaganden, som exempelvis genom borgen eller garantier kan medföra en betalningsskyldighet för staten. Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem kan uppstå på olika håll inom statens budgetekonomi, statens fonder eller statens affärsverk. Staten kan även ha faktiskt ansvar t.ex. för att trygga kontinuiteten i samhällets funktioner, trots att en lag eller ett avtal inte direkt förpliktar staten till det. Det kan finnas behov av att klarlägga statens åtaganden exempelvis i olika krissituationer i lokal- och regionförvaltningen, statliga bolag eller finansmarknaden eller vid yttre hot som i stor utsträckning påverkar samhällets normala verksamhet, såsom coronapandemin som började 2020. Man har varit tvungen att delvis genom statliga stödinsatser kompensera merkostnaderna för hälso- och sjukvården i anknytning till åtgärderna för att förebygga pandemin samt konsekvenserna av restriktionerna för företagsverksamheten.

I tabellen finns samlad information om statens tillgångar och om det nominella värdet för vissa definierbara åtaganden. Det är svårt att göra en entydig bedömning av riskerna i samband med åtagandena, och därför används i denna granskning för tydlighetens skull de nominella värdena för åtagandena. Uppgifterna om statens reala och finansiella förmögenhet baserar sig på finansräkenskaperna. När det gäller den finansiella förmögenheten presenteras i tabellen dessutom vissa viktiga, offentligt noterade aktieinnehav. Utöver dessa äger staten eller är delägare i flera företag vars värdering baserar sig på bokföringsvärdet.

I statens finansieringstillgångar kan värdet av bolagsinnehaven variera avsevärt bland annat till följd av konjunkturerna. Staten har 2010–2021 genom sitt ägande fått utdelningsinkomster på 0,8–2,0 miljarder euro per år. År 2021 uppgick statens inkomster av utdelning till cirka 1,7 miljarder euro.

Tabell 5. Sammanfattning av statens tillgångar och åtaganden, md euro

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tillgångar								
Statens realltillgångar	57,5	56,7	56,8	57,9	58,7	57,4	58,4	
% av BNP	27,8	26,8	26,1	25,6	25,1	23,9	24,5	
Statens finansiella förmögenhet	67,6	69,6	70,5	70,9	73,3	81,5	98,4	92,2
% av BNP	32,7	32,9	32,4	31,3	31,4	34	41,3	36,5
– varav								
Statskassan	3,1	4,4	3,1	3	2,1	2,3	7,6	4,8
Solidium	7,6	6,8	7,8	8,6	6,8	7,5	7,6	9,0
Övrigt noterat aktieinnehav	10,9	10,2	11,5	15,2	15,5	19	26	25
Bostadsfondens fordringar	6,4	5,9	5,2	4,6	4,2	3,7	3,2	2,8
Ansvar								
Statsskulden	95,1	99,8	102,3	105,8	105	106,4	124,8	128,7
% av BNP	46	47,2	47	46,8	44,9	44,3	52,4	50,9 ¹
Kommunernas skuld	16,8	18	19	19,2	21,0	23,8	25,8	26,1
% av BNP	8,1	8,5	8,7	8,5	9,0	9,9	10,8	10,3 ¹
Statsborgen och statsgarantier ²	39,2	44,2	46,1	52,3	56,6	60,2	61,7	64,2
% av BNP	18,9	20,9	21,2	23,1	24,2	25,1	25,9	25,4 ¹
– Finnvera	17,5	22,6	22,6	27,7	30,3	32,6	31,6	32,1
– Studielån	1,8	2	2,3	2,7	3,4	4	4,5	5
– EFSF	6,6	6,2	6,3	7	7	7	6,8	6,6
– Finlands Bank	0,6	0,5	0,6	0,4	0,5	0,6	0,6	0,8
– Statliga fonder	11,8	12,3	13,2	13,8	14,6	15,5	16,5	17,7
– Covid19-stödåtgärder ³							1	1,4
– Övriga	0,9	0,6	1,1	0,6	0,8	0,5	0,7	0,7
Kapitalåtaganden	17,2	17,8	18	17,9	17,9	17,9	18,2	19,4
% av BNP	8,3	8,4	8,3	7,9	7,6	7,4	7,7	7,7 ¹
Övriga åtaganden	132,9	130,8	129,5	128,3	127,6	130	132,9	134,3
% av BNP	64,2	61,9	59,5	56,8	54,4	54,1	55,9	53,1 ¹
– Budgetekonomin ⁴	130,4	128,3	126,9	125,5	124,7	127,2	131,6	131,5
– Fondekonomin	0,7	0,9	1,2	1,6	1,7	1,7	1,8	2
– Affärsverken	1,8	1,6	1,4	1,2	1,2	1,1	0,9	0,8

¹) Förhandsuppgift

²) Statsborgen och statsgarantierna presenteras närmare i bilaga 12 till statsbokslutet.

³) Inbegriper borgensförbindelser för rederier som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och för Finnair samt borgen för lån inom ramen för EU:s stödprogram SURE och för Europeiska investeringsbankens Covid19-garantifond samt Covid-19-vaccingarantin.

⁴) Innehåller pensionsansvar. Pensionsansvaret var 93,3 miljarder euro vid utgången av 2021.

De största delområdena när det gäller statens åtaganden är statsskuld, pensionsansvar, statsborgen och statsgarantier. Pensionsansvaret beräknades vara 93,3 miljarder euro vid utgången av 2021. Den största ökningen under de senaste 10 åren har skett i beloppen av statsskuld samt statsborgen och statsgarantier. Statsskulden har sedan 2010 ökat från 75,2 miljarder euro till 128,7 miljarder euro år 2021. Den befintliga stocken för statsborgen och statsgarantier har sedan 2010 ökat från 23,2 miljarder euro till 64,2 miljarder euro i slutet av 2021.

I synnerhet de borgensförbindelser som gäller Finnvera och de statliga fonderna har redan länge ökat stadigt. Merparten av fondernas borgensstock på 17,7 miljarder euro består av borgensförbindelser som ingåtts via Statens bostadsfond och som uppgick till sammanlagt 17,5 miljarder euro i slutet av 2021. Ökningen i Finnveras borgensförbindelser har gällt exportgarantier och Finnveras medelsanskaffning. Exportgarantiernas andel i slutet av 2021 var 19,5 miljarder euro, där beloppet av utnyttjade ansvarsförbindelser var 12,1 miljarder euro. Vid exportfinansiering är det typiskt att borgensansvaren koncentreras till vissa branscher och till stora grupper av kunder med inbördes anknytning. Konsekvenserna av coronaviruspandemin har ökat särskilt de risker som är förknippade med rederibranschen. Finnvera bokförde kreditförlustreserveringar i anknytning till sådana risker i bokslutet för 2020, och tills vidare har dessa inte kunnat upplösas. År 2021 ökade det totala beloppet av gällande borgensförbindelser och garantier som anknyter till Finnvera med 0,5 miljarder euro.

Ökningen av Statens bostadsfonds borgensstock har främst gällt sådan finansiering av hyreshus och bostadsrättshus som garanteras av staten, i fråga om vilken borgensstocken vid utgången av 2021 uppgick till 15,6 miljarder euro. Det totala beloppet av borgensförbindelser som gällde enskildas bostadslån var cirka 1,9 miljarder euro vid utgången av 2021. Den centrala risken vid finansieringen av hyreshus och bostadsrättshus hänför sig till sådana objekt som belånats och garanterats av staten och som finns i områden med minskande befolkningsunderlag, där beläggningsgraden minskar och fastighetsvärdena sjunker. Utöver borgensansvar innehåller en betydande del av den bostadsfinansiering som garanteras av staten statligt räntestöd, i vilket ingår en risk för att beloppet av statens betalningsskyldighet ökar när räntenivåerna stiger.

År 2020–2021 uppkom det nya borgensansvar i anknytning till stödåtgärder med anledning av coronapandemin bl.a. i fråga om borgensförbindelser för rederier som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och för Finnair, Covid-19-vaccingarantin, borgen som ställs som säkerhet för lån som Europeiska unionens kommission upptagit för det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krisituation (SURE) samt i fråga om en borgensförbindelse för Europeiska investeringsbankens Covid-19-garantifond.

I anslutning till coronapandemin har Europeiska unionen som en del av det nya beslutet om egna medel beslutat om återhämtningsinstrumentet och dess finansiering. De lån som tas upp med anledning av återhämtningsinstrumentet kommer att öka Europeiska unionens ansvarsförbindelser med sammanlagt 750 miljarder euro (uttryckt i 2018 års priser). Finlands kalkylerade andel av detta belopp beräknas vara cirka 13 miljarder euro. De betalningar som realiserats för Finlands del efter 2027 hänförs till det stöd i form av bidrag som fördelas via återhämtningsinstrumentet, varav Finlands andel bedöms vara sammanlagt 6,6 miljarder euro. För att återhämtningsinstrumentet ska kunna börja tillämpas som en del av beslutet om egna medel måste det godkännas av samtliga medlemsstaters nationella beslutsfattande organ.

Till de villkorliga åtagandena räknas också de infordringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella institut, som uppgick till cirka 19,4 miljarder euro vid utgången av 2021. Sedan 2012 har det kapitalåtagande på 11,1 miljarder euro som hänförs till Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) utgjort huvuddelen av kapitalåtagandena.

De låne- och finansieringsansvar som överförs från kommunerna till välfärdsområdena vid ingången av 2023 behandlas i kapitel 6.

Riskerna i samband med de offentliga finanserna är ofta på många sätt bundna till den allmänna ekonomiska utvecklingen. I ett exceptionellt svårt ekonomiskt läge kan de offentliga finanserna försvagas genom samtidig påverkan av flera olika faktorer. Riskerna i samband med makrouvecklingen, den offentliga skuldsättningen, den offentliga sektorns ägande, beviljade förbindelser och garantier samt övriga åtaganden inom den offentliga sektorn korrelerar med varandra. Under normala konjunkturväxlingar realiseras i allmänhet endast en del av riskerna, men vid en mer omfattande yttre chock kan riskerna för statsfinanserna vara betydande. Den exceptionella situation som uppstått till följd av coronapandemin har berört hela samhället på ett övergripande sätt, och stödåtgärderna i anslutning till den har snabbt ökat både statsskulden och borgensansvaren. I krissituationer ökar också ofta risken för att befintliga borgensansvar realiserar. Också skatteintäkterna minskar vanligen i tider med svag ekonomisk utveckling eller kriser.

De krigshandlingar i Ukraina som Ryssland inledde i februari 2022 medför nya och svårförutsebara hot och risker för samhällsekonomin och statsfinansernas utveckling.

De kostnader som uppstår när statens åtaganden realiseras kan komma att utgöra en betydande börda för nationalekonomin. Detta accentuerar vikten av en noggrann riskbedömning och riskhantering vid finansiella beslut som är bindande för staten och vid hanteringen och uppföljningen av åtagandena. På lång sikt bör man skapa beredskap för överraskande chocker som påverkar den totala ekonomin så att man har möjlighet att minska statens åtaganden vid högkonjunkturer, eftersom detta ger spelrum för åtgärder i krissituationer.

Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem behandlas närmare i den översikt av statens åtaganden och risker som offentliggörs av finansministeriet.

5 Statsfinanserna

5.1 Rambestämmelsen för statsfinanserna

Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet grundar sig på ex ante-utvärdering, vilket innebär att systemet begränsar de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten.

Syftet med utgiftsregeln är att begränsa det totala beloppet av utgifter som skattebetalarna påförs. Avsikten är att garantera en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet.

Ramförfarandet ställer ett maximibelopp för cirka 85 procent av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna för statsfinanserna lämnas utgifter som växlar med konjunkturerna och med den automatiska finansieringen, såsom utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, lönegarantin, bostadsbidraget och utgifterna för utkomststöd. De nämnda utgifterna inkluderas likväl i ramarna när det gäller hur de ändringar som gjorts i grunderna för utgifterna inverkar på dem. Utanför ramen lämnas dessutom bl.a. ränteutgifterna för statsskulden, mervärdesskatteutgifterna, de finansiella investeringarna och de utgifter där staten är teknisk förmedlare av medfinansiering från utomstående. Ramen omfattar inte heller fonder utanför statens budgetekonomi eller andra statsfinanser utanför statens budgetekonomi.

I ramen ingår även tilläggsbudgetarna, för vilka det har reserverats en viss andel i ramarna, en s.k. tilläggsbudgetreserv. I de årliga rambesluten ges även ramarna för de olika förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden, dvs. anslagsramen, som är bindande. Omfördelningar kan göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramen för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv, som fördelas senare. Om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån, kan skillnaden följande år, oberoende av ramen, användas för utgifter av engångsnatur.

Beslut om ramen för valperioden 2020–2023 fattades som en del av regeringens första plan för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019. Helhetsbilden av Finlands ekonomi och de finanspolitiska behoven avvek våren 2021 bl.a. till följd av coronavirusläget avsevärt från situationen hösten 2019 när ramen för valperioden fastställdes. Regeringen

beslöt som ett led i uppgörelsen vid halvtidsöverläggningen våren 2021 att höja ramen för 2022 med 900 miljoner euro och ramen för 2023 med 500 miljoner euro. Behovet av att höja ramnivån 2023 minskades genom att 370 miljoner euro av ramutgifterna omfördelas permanent från och med 2023.

Vid uppläggandet av denna plan för de offentliga finanserna pågår det ett krig i Europa. I detta allvarliga och avsevärt förändrade säkerhetspolitiska läge som berör hela Europa gör regeringen följande undantag i anslagsramarna:

Nödvändiga utgiftsökningar med direkt anknytning till rikets försvar, gränssäkerhet och cybersäkerhet ska täckas utanför ramen.

Också biståndet till Ukraina, hjälpen till ukrainare som flyr undan kriget och de direkta konsekvenser som krigsrelaterade sanktioner har för statens verksamhet täcks utanför ramen.

Utanför ramen finansieras också sådana tidsbundna åtgärder under 2022–2023 som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen, särskilt investeringar som både ökar den inhemska energiproduktionen och stöder användning av ny teknik i stället för fossil energi. Likaså ska med dessa jämförbara enskilda åtgärder som vidtas 2022 på grund av de snabbt höjda energipriserna under anpassningsperioden täckas utanför ramen.

Också på EU-nivå görs det satsningar på åtgärder för att stödja Ukraina, hjälpa människor som flyr undan kriget och lindra andra följder av Rysslands invasion av Ukraina. De höjda energipriserna väcker oro även på unionsnivå. I de nationella åtgärderna beaktas även unionens riktlinjer och åtgärder.

Det ovannämnda undantaget i ramarna beaktas som en strukturell korrigerings av ramnivån, dvs. ramen för valperioden höjs i enlighet med utgifterna, varvid de här utgifterna täcks utanför ramen. Den strukturella korrigeringen är 1 998 miljoner euro för 2023 (cybersäkerhet 54 miljoner euro, gränssäkerhet och landets försvar 996 miljoner euro, invandring 723 miljoner euro, åtgärder som stöder försörjningsberedskapen eller den gröna omställningen 217 miljoner euro, åtgärder angående höjningen av energipriser 8 miljoner euro).

I den permanenta inbesparing på 370 miljoner euro som regeringen beslöt om förra våren riktades 100 miljoner euro till sådana helheter inom försvarsministeriets förvaltningsområde, inrikesministeriets förvaltningsområde och FoU-utgifterna för vilka ytterligare satsningar har anvisats i planen för de offentliga finanserna 2023–2026. Således har regeringen i syfte att kompensera denna inbesparing beslutat om en omfördelning på 100 miljoner euro, varav en andel som motsvarar inbesparingen i FoU-utgifterna (58 miljoner euro) har omfördelats till andra anslagsmoment för 2023. Vidare sänks ramnivån för valperioden med 42 miljoner euro för 2023, varvid regeringens handlingsutrymme för nya utgiftsökningar minskar på motsvarande sätt.

I enlighet med den nya, parlamentariskt fastställda finansieringsmodellen för allmännyttig verksamhet som finansieras med penningpelsintäkter överförs ovannämnda utgifter oberoende av finansieringskälla och med avvikelser från den i regeringsprogrammet fastställda regeln för utgiftsramen till en utgift inom ramen från och med 2023. Ramen för valperioden höjs i fråga om hela nivån, inte bara till de delar som för närvarande finansieras med penningpelsintäkter. I planen för de offentliga finanserna motsvarar finansieringsnivån för 2023 (990 mn euro) den nivå som finansieringen enligt de parlamentariska riktlinjerna ska vara på 2024.

På grund av coronavirusläget har dessutom följande undantag gjorts i ramen för valperioden:

- Ramen begränsade inte utgifterna 2020. Regeringen beslutade om detta i samband med en av tilläggsbudgetpropositionerna för 2020.
- I budgetpropositionen för 2021 togs det i bruk en extra ramreservering för sådana utgiftsbehov av engångskaraktär som är finanspolitiskt obligatoriska och som coronavirussituationen föranleder. Den ursprungliga reserveringen på 500 miljoner euro höjdes i den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2021 med 1 350 miljoner euro till en sammanlagd nivå på 1 850 miljoner euro.
- Till följd av omikronvarianten var coronavirusläget svårt också i början av 2022. Riksdagen har också i sina uttalanden förutsatt att staten betalar rimlig ersättning till de företag och näringsidkare som är föremål för sådana offentligrättsliga restriktioner som det fattats beslut om på grund av coronavirusläget. Regeringen fastställde i samband med tilläggsbudgetpropositionen för 2022 att de ersättningar till följd av coronavirusläget som betalas till aktörerna för den tid som offentligrättsliga restriktioner är i kraft samt de temporära ändringar som gäller utkomstskyddet för arbetslösa ska täckas som utgifter utanför ramen 2022, liksom även de utgifter som föranleds av myndigheternas restriktioner och av verkställigheten av ersättningar till följd av restriktionerna.
- Alla direkta kostnader som hänför sig till coronaviruspandemin, såsom utgifter för testning och höjd testkapacitet, spårning, karantän, vård av patienter och hälsosäkerhet i samband med resor samt vaccin, täcks 2021–2023 som utgifter utanför ramen.
- I rambeslutet våren 2020 klassificerades undantagsvis två utgiftshelheter för företagsfinansiering som utgifter utanför ramen: Uppskattningen av utgifterna för ersättningar av förluster i anslutning till höjningen av Finnvera Abp:s inhemska finansieringsfullmakter, samt anslagsverkningarna under kommande år till följd av höjningen av bevilningsfullmakterna för stöd till små och medelstora företag (endast den första och andra tilläggsbudgeten för 2020).

- Mekanismen för exceptionella konjunkturlägen har tillämpats 2021 och 2022 och har möjliggjort 500 miljoner euro per år för utgifter av engångsnatur. Möjligheten att tillämpa mekanismen för exceptionella konjunkturlägen är inbyggd i regeln för utgiftsramen i regeringsprogrammet.

Tabell. Ramen för valperioden för 2023 (2023 års priser), mn euro

	2023
Rambeslutet 12.5.2021	65 011
Justeringar av pris- och kostnadsnivån	1 831
Strukturella justeringar	2 094
Justerad ramnivå för valperioden (inkl. tilläggsbudgetreserven)	68 936

5.2 Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin

Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2023–2026

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas 2023 uppgå till ca 79,7 miljarder euro, vilket är ca 14,1 miljarder euro mer än vad som budgeterats för 2022 (inkl. den första tilläggsbudgeten). Ökningen av utgiftsnivån beror framför allt på social- och hälsovårdsreformen, som förändrar strukturen för de offentliga utgifterna. Som en följd av reformen stiger utgiftsnivån inom budgetekonomin från och med 2023 med ca 13,9 miljarder euro. Jämförelsen försvåras emellertid av att de utgiftsökningar euro som regeringen fastställt till följd av Rysslands invasion av Ukraina är synliga i anslagen för 2023, men de beaktas i anslagen för 2022 först i samband med den andra tilläggsbudgeten. Utan att beakta dessa faktorer minskar utgifterna inom budgetekonomin 2023 bl.a. för att de utgifter som hänförs till covid-19-pandemin och arbetslösheten minskar och en del av regeringens temporära utgiftsökningar upphör.

Åren 2023–2026 beräknas utgifterna inom budgetekonomin vara i genomsnitt ca 80,0 miljarder euro enligt prisnivån 2023. Åren 2023–2026 ökar utgifterna inom budgetekonomin sammanlagt med ca 280 miljarder euro. Å ena sidan ökar finansieringen till välfärdsområdena med ca 1,7 miljarder euro, investeringarna inom forskning och utveckling med över 400 miljoner euro och medlemsavgifterna till EU med ca 350 miljoner euro. Å andra sidan minskar utgiftsnivån från 2023 till 2026 med över 1,2 miljarder euro, eftersom tyngdpunkten för tilläggsutgifterna till följd av Rysslands invasion av Ukraina är förlagd till initialskedet. Dessutom minskar de utgifter som lämnas utanför ramen. Utvecklingen av dessa beskrivs närmare i följande avsnitt.

Utgifter utanför ramen

Utgifterna utanför ramen beräknas 2023 uppgå till ca 11,0 miljarder euro, vilket är närmare 1,2 miljarder euro mindre än vad som budgeterats för 2022 (inkl. den första tilläggsbudgeten). Utgifterna utanför ramen sjunker med ca 700 miljoner euro till följd av den strukturella ändring som innebär att de utgifter som tidigare finansierades med avkastningen av penningpelsverksamheten ska omfattas av utgiftsramen. Därutöver sjunker de skattekompensationer till kommunerna som står utanför ramen med ca 450 miljoner euro som en teknisk följd av social- och hälsovårdsreformen. Andra betydande minskningar av utgifterna utanför ramen sker bland de konjunkturrelaterade utgifterna och bland de utgifter som hänför sig till covid-19-pandemin och EU:s återhämtningsinstrument. Ränteutgifterna för skulderna beräknas emellertid klart öka 2023.

Åren 2023–2026 minskar utgifterna utanför ramen med över 2 procent i genomsnitt per år. Minskningen förklaras i synnerhet av att de utgifter som finansieras med EU:s återhämtningsinstrument sjunker med över 540 miljoner euro från 2023 till 2026. Dessutom beräknas de konjunkturrelaterade utgifterna sjunka något. De övriga ändringarna jämnar i det närmaste ut varandra.

Utgifterna utanför ramen är 2023–2025 i genomsnitt ca 230 miljoner euro större än i föregående rambeslut. Utgifterna utanför ramen ökar särskilt på grund av att ränteutgifterna jämfört med föregående rambeslut beräknas stiga med i genomsnitt ca 760 miljoner euro per år. Däremot minskas utgifterna utanför ramen av ovannämnda strukturella ändring, genom vilken de utgifter som tidigare finansierades med avkastningen av penningpelsverksamheten ska omfattas av utgiftsramen.

Tabell. Utgifter utanför ramen, md euro enligt pris- och kostnadsnivån 2023 (2022 års gängse priser)⁸

	2022	2023	2024	2025	2026
Konjunkturrelaterade utgifter	5,0	4,7	4,6	4,6	4,5
Kompensation till kommunerna på grund av ändringar i beskattningsgrunderna	0,7	0,2	0,3	0,3	0,3
Utgifter motsvarande inkomster från EU	1,3	1,4	1,2	1,3	1,3
Utgifter motsvarande intäkterna av penningpelsverksamhetens vinstmedel	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränteutgifter	0,5	1,1	1,2	1,2	1,1
Finansiella investeringar	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3
Tekniska genomgångsposter	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Mervärdesskatteanslag	1,7	1,8	1,7	1,8	1,7
Överföring till statens televisions- och radiofond	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Effekterna av undantagsförhållandena samt hälsosäkerheten i samband med coronavirussituationen	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Utgifter som finansieras med inkomster från EU:s återhämtningsinstrument	0,7	0,6	0,4	0,2	0,1
Sammanlagt	12,1	11,0	10,8	10,5	10,3

Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella ändringar

I regeringsprogrammet konstateras det att utöver de strukturella ändringarna av ramarna justeras ramarnas totala nivå i motsvarande grad som prisnivån förändras. Justeringarna av pris- och kostnadsnivån samt de strukturella ändringarna behandlas närmare i bilaga 2.

⁸ Tabellen innehåller inte det nya undantaget från ramarna som gjordes i det allvarliga och avsevärt förändrade säkerhetspolitiska läge som berör hela Europa. Utgifterna i fråga har budgeterats under ett flertal moment och helheterna har behandlats som en strukturell korrigerings av ramen, se bilaga 2.

Tabell 6. Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2023–2026, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2023

	2023	2024	2025	2026
23. Statsrådets kansli	199	199	200	200
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	25	25	25	25
Sammanlagt	224	224	224	224
24. Utrikesministeriet	1 141	1 164	1 207	1 243
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	158	156	154	154
Sammanlagt	1 299	1 321	1 361	1 397
25. Justitieministeriet	1 016	1 051	1 012	1 012
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	51	52	52	52
Sammanlagt	1 067	1 103	1 063	1 063
26. Inrikesministeriet	2 127	1 647	1 476	1 477
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	163	165	158	157
Sammanlagt	2 290	1 812	1 635	1 634
27. Försvarsministeriet	4 843	4 778	4 883	4 478
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	847	700	745	733
Sammanlagt	5 690	5 478	5 628	5 211
28. Finansministeriet	33 960	35 512	35 822	36 281
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	729	776	825	853
Sammanlagt	34 689	36 289	36 647	37 133
29. Undervisnings- och kulturministeriet	7 435	7 313	7 287	7 306
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	99	80	54	42
Sammanlagt	7 534	7 393	7 341	7 348
30. Jord- och skogsbruksministeriet	1 687	1 642	1 635	1 632
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 005	933	929	927
Sammanlagt	2 692	2 575	2 565	2 559
31. Kommunikationsministeriet	2 208	2 191	2 166	2 160
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 037	1 081	1 080	1 080
Sammanlagt	3 245	3 272	3 246	3 239
32. Arbets- och näringsministeriet	2 702	2 710	2 643	2 525
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 001	836	737	660
Sammanlagt	3 703	3 546	3 380	3 184
33. Social- och hälsovårdsministeriet	10 853	10 864	10 878	10 940
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	4 796	4 713	4 602	4 502
Sammanlagt	15 649	15 577	15 480	15 442
35. Miljöministeriet	283	204	204	204
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	35	12	12	12
Sammanlagt	318	216	216	216

	2023	2024	2025	2026
36. Räntor på statsskulden	-	-	-	-
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 085	1 210	1 159	1 135
Sammanlagt	1 085	1 210	1 159	1 135
Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt¹	68 614	69 441	69 577	69 600
Uppskattning av utgifterna utanför ramen sammanlagt	11 047	10 754	10 547	10 340
Huvudtitlarna sammanlagt	79 660	80 195	80 124	79 940
Ramen för valperioden	68 936	-	-	-
Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt ¹	68 614	69 441	69 577	69 600
Tilläggsbudgetreserv	100	-	-	-
Ofördelad reserv	222	-	-	-

¹) Huvudtitlarna 21 och 22 ingår i slutsumman.

5.3 Riktlinjer för budgetekonomin 2023–2026

Anslagsändringar som gjorts till följd av Rysslands invasion av Ukraina

Finlands och Europas säkerhetspolitiska miljö har förändrats till följd av Rysslands anfalls- krig mot Ukraina. I planen för de offentliga finanserna anvisar regeringen avsevärda sats- ningar på försvaret, cyber- och gränssäkerheten och biståndet till krigsflyktingar från Ukraina.

För försvarsmaktens omkostnader anvisas under ramperioden en årlig höjning på ca 130–200 miljoner euro och för anskaffningar av försvarsmateriel ett tillägg på samman- lagt ca 1,5 miljarder euro. För anskaffningen av Gränsbevakningsväsendets nya spanings- plan reserveras 163 miljoner euro och avsevärda tillägg anvisas för Gränsbevakningsvä- sendets omkostnader. Flera olika åtgärder vidtas för att förbättra cybersäkerheten och trygga samhällets kritiska informationssystem. Under ramperioden ligger tilläggsfinansie- ringen för att förbättra cybersäkerheten på ca 40–56 miljoner euro per år. Finansieringen är fördelad mellan ett flertal olika förvaltningsområden. De största projekten gäller att förbättra förvaltningens gemensamma basinfrakstruktur, att utvidga miljöerna för behand- ling av säkerhetsklassificerat material, att höja säkerhetsmyndigheternas kapacitet och att utveckla FPA:s förmånssystem. I finansieringen ingår anskaffning av viss utrustning samt personalökning.

Sedan Rysslands invasion har fram till den 7 april ca 17 000 ukrainska medborgare sökt internationellt skydd i Finland. Under ramperioden reserveras ca 0,3–0,8 miljarder euro per år för de ökade utgifterna för invandringen. Medlen riktas bl.a. till utgifterna för mottag- ning, till stöd som betalas till klienterna, till Migrationsverkets omkostnader, till undervis- ning som förbereder för grundläggande utbildning och till småbarnspedagogik. Anslag

reserveras också för integrationsutbildning, för statens ersättningar för integrationsfrämjande, för förmånsutgifter och för justitieministeriets utgifter för tryggheten av asylsökandenas rättssäkerhet och familjeåterföreningar. Dessa utgifter är förknippade med stor osäkerhet. Behovet av medel beror bl.a. på det verkliga antalet flyktingar som anländer och på hur de sysselsätts. Anslaget grundar sig på en uppskattning enligt vilken det lämnas 60 000 ansökningar om tillfälligt skydd och 6 000 asylansökningar 2022. Åren 2023–2026 beräknas antalet asylansökningar uppgå till 5 000–5 500 per år.

Åtgärder för att höja självförsörjningsgraden, avstå från fossil energi och påskynda investeringar samt åtgärder inom jordbruket

I syfte att höja beredskapen inför verkningarna av Rysslands invasion av Ukraina har ministerarbetsgruppen för beredskap dragit upp riktlinjer för ett åtgärdsprogram för 2022–2023 för att stärka självförsörjningen i fråga om energi och försörjningsberedskapen. Målet är att avsevärt påskynda utfasningen av fossila energikällor och att stödja ibruktandet av ny teknik (den gröna omställningen).

Dessa åtgärder omfattar påskyndande av energiinvesteringar, utfasning av fossila bränslen inom transport och trafik samt uppvärmningslösningar för småhus och andra bostadshus.

För att underlätta kostnadskrisen inom jordbruket, som har förvärrats på grund av invasionen, och för att trygga försörjningsberedskapen har det fattats beslut om åtgärder som ökar stödet till den inhemska livsmedelsproduktionen i det akuta läget. Helheten innehåller stödformer med snabb verkan i syfte att stödja gårdarnas likviditet samt åtgärder som påskyndar en ökning av självförsörjningsgraden i fråga om energi och utfasning av fossila produktionsinsatser.

De samlade ovannämnda åtgärderna är under ramperioden följande:

- Investeringstöd för bl.a. avancerad teknik för behandling av rötrester från biogasproduktionen 7,5 miljoner euro
- Energiinvesteringar för lantbruksföretag (biogasinvesteringar) 10 miljoner euro
- Tilläggsfinansiering för ett försöksprogram för återvinning av näringsämnen 6 miljoner euro
- Stöd för våtmarksodling 30 miljoner euro
- Kartläggning av vägnas och broarnas skick och aktiveringsåtgärder 2,5 miljoner euro
- Understöd för enskilda vägar för att trygga försörjningsberedskapen och tillgången på inhemskt virke 10 miljoner euro

- Anskaffningsstöd för renodlade elbilar 3,5 miljoner euro
- Anskaffningsstöd för el- och gasdrivna skåpbilar 1,5 miljoner euro
- Anskaffningsstöd för el- och gasdrivna lastbilar 1 miljon euro
- Resurser som närings-, trafik- och miljöcentralerna behöver för behandling av understöd för avstående från oljeuppvärmning av småhus 3 miljoner euro
- Energistöd 100 miljoner euro fullmakt 2023
- Väteprojekt 100 miljoner euro fullmakt 2023
- Investeringar enligt batteristrategin 25 miljoner euro fullmakt 2023
- Stöd till den offentliga distributionsinfrastrukturen för el och gas för transport 6,5 miljoner euro
- Förbättrad näringsämnes- och energiförsörjning genom återvinning av näringsämnen, investeringsstöd 18 miljoner euro
- Förbättrad näringsämnes- och energiförsörjning genom återvinning av näringsämnen, FoU-andel 12 miljoner euro
- Stöd för enskild laddningsinfrastruktur till husbolag 10 miljoner euro
- Understöd för avstående från olje- och gasuppvärmning i bostadshus och anslutning till fjärrvärme 32 miljoner euro.

Åtgärdernas inverkan på anslagen under ramperioden är 204 miljoner euro 2023, 140 miljoner euro 2024, 115 miljoner euro 2025 och 45 miljoner euro 2026. De har beaktats i rambeslutet för statsfinanserna som utgifter utanför ramen. I fråga om de helheter som budgeteras med fullmakterna infaller inverkan på anslagen under flera år.

Finansiering av forskning och utveckling

Finland har som mål att öka forsknings- och utvecklingsutgifterna till 4 procent i förhållande till bruttonationalprodukten före 2030 i enlighet med regeringsprogrammet, färdplanen för forskning, utveckling och innovation (FoUI-färdplanen) och den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen. Helheten av statens insatser inom forskning och utveckling för 2023 höjs med 344 miljoner euro jämfört med föregående rambeslut. Anslagseffekten av tilläggen är ca 50 miljoner euro 2023 och stiger till ca 212 miljoner euro före 2026. I de uppskattade skatteinkomsterna har ett extra avdrag med en samlad effekt på 100 miljoner euro för forskning och utveckling beaktats (se avsnitt 5.4). För den FoU-helhet som gäller återvinning av näringsämnen, vilken är en del av ovannämnda åtgärder inom jordbruket, anvisas 12 miljoner euro 2023.

Business Finlands FoUI-understödsfullmakt höjs permanent med 63 miljoner euro. I fullmakterna för 2023 görs dessutom en engångshöjning på 60 miljoner euro när det gäller finansieringen av lokomotivföretag. Dessutom införs en fullmakt på 10 miljoner euro för det nya instrumentet för regional FoUI-finansiering.

Finlands Akademis bevilningsfullmakt för forskningsprojekt höjs permanent med 146,5 miljoner euro. Dessutom anvisas det en fullmakt av engångsnatur på 10 miljoner euro för den nationella motfinansieringen av EuroHPC-verksamheten 2023. Bevilningsfullmakten för strategisk forskning höjs med 25 miljoner euro jämfört med föregående rambeslut, och för finansieringen av CSC:s forskningsinfrastruktur anvisas 7,5 miljoner euro 2023, 12 miljoner euro 2024 och 15 miljoner euro från och med 2025. För stärkandet av yrkeshögskolornas FoU-verksamhet anvisas en permanent höjning på 5 miljoner euro. Dessutom anvisas social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde en permanent höjning på 5 miljoner euro för den statliga finansieringen av hälso- och sjukvårdsenheternas forskning på universitetsnivå och för forskning på universitetsnivå inom socialt arbete från och med 2023.

I syfte att i enlighet med parlamentariska riktlinjer höja FoU-utgifterna till fyra procent i förhållande till bruttonationalprodukten och att öka statens FoU-insatser, vilket höjningen kräver, har det i utgifterna reserverats anslag på sammanlagt 50 miljoner euro 2024, 150 miljoner euro 2025 och 300 miljoner euro 2026. Beslut om riktande av finansieringen fattas senare i samband med kommande budgetar och planer för de offentliga finanserna. Samtidigt bedöms även effekterna av åtgärderna på fullmakterna och anslagen.

Avkastningen av penningspelsverksamheten

I enlighet med den nya, parlamentariskt fastställda finansieringsmodellen för allmännyttig verksamhet som finansieras med penningspelsintäkter överförs ovannämnda utgifter oberoende av finansieringskälla och med avvikelser från den i regeringsprogrammet fastställda regeln för utgiftsramen till en utgift inom ramen från och med 2023. Ramen för valperioden höjs på motsvarande sätt i fråga om hela nivån, inte bara till de delar som för närvarande finansieras med penningspelsintäkter.

I enlighet med parlamentariska riktlinjer är avsikten att från och med 2024 bryta kopplingen mellan den avkastning som Veikkaus Ab redovisar och statsunderstödsministeriernas (UKM, SHM, JSM) användningsändamål enligt lotterilagen. Därmed ska ovannämnda allmännyttiga verksamhet från och med 2024 i sin helhet finansieras med den allmänna finansieringen. Den fullständiga finansieringsmodellen och effekterna på budgeteringen för förvaltningsområdena preciseras ännu slutgiltigt under beredningen av regeringspropositionen om reformen.

Enligt de parlamentariska riktlinjerna ska totalfinansieringen av understödsverksamheten för 2024 vara 990 miljoner euro. Beloppet grundar sig på det reella medelvärdet av statsunderstödsfinansieringen under tio år (2013–2022), utökat med 2022 års riktade finansiering till veteranerna. Vid fastställandet av nivån på totalfinansieringen för 2025–2026 har man beaktat att finansieringen till veteranerna minskar årligen.

I planen för de offentliga finanserna motsvarar finansieringsnivån för 2023 den nivå som finansieringen enligt riktlinjerna ska vara på 2024. Regeringen beslutade redan i planen för de offentliga finanserna 2022–2025 att till förmånstagarna kompensera den minskade intäktsföringen av avkastningen av penningpelsverksamheten med sammanlagt 305 miljoner euro år 2023. För att uppnå finansieringsnivån på 990 miljoner euro anvisas nu för detta ändamål en tilläggskompensation på ca 38 miljoner euro. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde genomförs 50 miljoner euro av kompensationen för 2023 genom att ofördelade vinstmedel upplöses.

Omfördelning av ramutgifterna från och med 2023

I de permanenta inbesparingar på 370 miljoner euro som regeringen beslöt om i förra vårens plan för de offentliga finanserna riktades 100 miljoner euro till sådana helheter inom försvarsministeriets förvaltningsområde, inrikesministeriets förvaltningsområde och FoU-utgifterna för vilka ytterligare satsningar har anvisats i planen för de offentliga finanserna 2023–2026. Enligt regeringens beslut ska den totala inbesparingen på 370 miljoner euro genomföras genom att sänka ramnivån för försvarsministeriets och inrikesministeriets förvaltningsområden i fråga om inbesparingarna enligt den föregående planen för de offentliga finanserna (42 miljoner euro) samt genom att fördela resten av inbesparingen (328 miljoner) på olika förvaltningsområden. Inbesparingarna fördelas på förvaltningsområdena enligt följande:

- Statsrådets kansli 2 miljoner euro
- Utrikesministeriet 40 miljoner euro
- Finansministeriet 48 miljoner euro
- Jord- och skogsbruksministeriet 40 miljoner euro
- Kommunikationsministeriet 127 miljoner euro
- Arbets- och näringsministeriet 29,5 miljoner euro
- Miljöministeriet 6,5 miljoner euro
- Övriga sammanlagt 35 miljoner euro (resebesparing till följd av digitaliseringen 20 miljoner euro, besparing som gäller kontorslokaler 10 miljoner euro och minskning av reserveringen för boenderådgivning 5 miljoner euro).

Sysselsättningsåtgärder

Regeringen fattade den 11 februari 2022 beslut om sysselsättningsåtgärder som stärker den offentliga ekonomin med 110 miljoner euro. Åtgärdernas inverkan på statens utgifter under ramperioden har beaktats. Den största utgiftsökningen är förenad med att inkomstgränsen för studerande från och med den 1 januari 2023 permanent höjs med 50 procent. Effekten av denna åtgärd på utgifterna beräknas uppgå till 23,9 miljoner euro år 2026. Begränsningen av användning av 100-procentig lönesubvention för de största sammanlutningar som bedriver ekonomisk verksamhet från och med den 1 januari 2023 minskar däremot anslaget för arbetskrafts- och företagservice med 10 miljoner euro från och med 2023.

Finlands program för hållbar tillväxt

Finland lämnade den 27 maj 2021 till kommissionen en nationell återhämtnings- och resiliensplan (RRP), som är en del av Finlands program för hållbar tillväxt, i syfte att utnyttja finansieringen från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Kommissionen gav den 14 oktober 2021 sin bedömning av Finlands plan och genomförandebeslutet godkändes i Europeiska unionens råd i oktober 2021.

I Finlands plan uppgick det sammanlagda beloppet av investeringsförslagen till 2,084 miljarder euro. Dessutom lämnades det till kommissionen senare ett tillägg på 10 miljoner euro i anslutning till planens tillsyns- och kontrollkostnader.

Planen för de offentliga finanserna 2023–2026 innehåller anslagen för återhämtnings- och resiliensplanen enligt återhämtnings- och resiliensplanens totala anslag men med beaktande av de tidsmässiga ändringarna i fullmakterna som det beslutats om i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2022 och den inverkan som dessa ändringar har på anslagen. Hur mycket Finland slutligen erhåller säkerställs i juli 2022, varefter det kommer att beslutas om eventuella minskningar av anslagen för investeringsåtgärder i förhållande till vad som anges i planen. Utbetalningarna från EU till finska staten kommer att basera sig på hur den nationella planen framskrider och på hur de delmål och mål som anges i den uppnås.

I planen för de offentliga finanserna ingår 619 miljoner euro 2023, 421 miljoner euro 2024, 197 miljoner euro 2025 och 75 miljoner euro 2026 i anslag från återhämtnings- och resiliensplanen. Inkomstposten för EU:s utbetalningar är 0,5 miljarder euro 2023 och 0,4 miljarder euro per år 2024–2026.

Statens nya tjänste- och arbetskollektivavtal

Ett förhandlingsresultat för statens tjänste- och arbetskollektivavtal för perioden 1.3.2022–29.2.2024 uppnåddes den 28 februari 2022. Det nya avtalet höjer anslagen med 83 miljoner euro, vilket har beaktats i planen för de offentliga finanserna.

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena

Statsrådets kansli

Anslagsnivån för statsrådets kanslis huvudtitel är i genomsnitt 224 miljoner euro per år 2023–2026. Anslagsnivån för statsrådets kanslis omkostnader under planperioden är i genomsnitt 138 miljoner euro per år.

Den förändrade säkerhetspolitiska miljön i Europa förutsätter att statsrådets krisledning och cybersäkerhet stärks. För statsrådets övergripande ledning och den krisledning som ingår i den anvisas statsrådets kansli 1,0 miljoner euro per år och för beredskap inför cybersäkerhetshot mot statsrådet i genomsnitt 2,7 miljoner euro per år.

I enlighet med statsrådets lokalplan är avsikten att 2023–2028 genomföra renoveringar av statsrådets lokaler samt nybyggnadsprojekt i Statsrådsborgens kvarter och i statsrådskvartret. Projektets hyreskostnader för 2023–2026 har beaktats i omkostnaderna för statsrådets kansli.

Statsrådets kansli anvisas 0,8 miljoner euro 2023 för investeringar som föranleds av renoveringen av Statens gästhus samt från och med 2026 ett permanent tillägg på 0,99 miljoner euro för hyran efter renoveringen.

För mötesteknologin hos utrikesförvaltningens beskickningsnätverk inom utgifterna för kontinuerliga tjänster samt för finansiering av andra ändringar och eventuella små investeringar reserveras årligen 0,45 miljoner euro.

Finlands årliga betalningsandel till Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot stiger med 0,12 miljoner euro.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under utrikesministeriets huvudtitel ligger under ramperioden på en nivå på 1,3–1,4 miljarder euro.

Finlands utrikes- och säkerhetspolitik grundar sig på goda bilaterala förbindelser, samarbete och påverkan inom Europeiska unionen samt multilateralt samarbete som bygger på ett regelbaserat internationellt system och internationell rätt. Målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att stärka Finlands internationella ställning, trygga statens självständighet och territoriella integritet, stärka Finlands säkerhet och välfärd och upprätthålla ett fungerande samhälle.

Utrikesförvaltningen stöder sig på ett omfattande nätverk av beskickningar. Ett av regeringsperiodens mål har varit att stärka beskickningsnätverket på ställen som är kritiska för verksamheten. Man fortsätter att stärka behandlingen av inreseärenden vid ministeriet och vid beskickningarna, med särskild fokus på arbetskraftsinvandring.

Finland är ordförande för Barents euroarktiska råd (BEAC) 2021–2023, för Östersjöstaternas råd (CBSS) 2024–2025, för OSSE 2025 och för Nordiska ministerrådet 2026. Finland är medlem av FN:s råd för mänskliga rättigheter 2022–2024 och kandiderar till FN:s säkerhetsråd för perioden 2029–2030. För utgifterna för Finlands OSSE-ordförandeskap har reserverats sammanlagt 21,5 miljoner euro åren 2023–2026.

På lång sikt siktar regeringen på målet i enlighet med FN-åtagandet att använda 0,7 procent av bruttonationalinkomsten för utvecklingssamarbete. Anslagen för det ordinarie utvecklingssamarbetet stiger till närmare 800 miljoner euro 2026. Under ramperioden uppgår anslagen för utvecklingssamarbete till ca 0,45 % per år i förhållande till bruttonationalinkomsten.

Riktlinjerna i regeringsprogrammet, den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (2020), strategin för civil krishantering (2014) och åtgärdsprogrammet för fredsfrämjande (2011) har beaktats i anslagen för krishantering. Anslagen för militär krishantering under utrikesministeriets huvudtitel är 53 miljoner euro per år under ramperioden. I anslagen har man beaktat de insatser som Finland kommer att delta i. Anslagen för civil krishantering är ca 19 miljoner euro under ramperioden, vilket möjliggör en nivå på ca 150 experter.

För samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen anvisas 3,0 miljoner euro per år under perioden 2023–2026. Deltagandet i det regionala samarbetet är viktigt för Finland för att främja stabiliteten, säkerheten, den hållbara utvecklingen och de ekonomiska samarbetsmöjligheterna i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för justitieministeriets huvudtitel är ca 1,1 miljarder euro per år under ramperioden.

Målet är att Finland ska vara ett öppet och aktivt samhälle och en trygg rättsstat där de grundläggande och mänskliga rättigheterna och rättssäkerheten tillgodoses på lika villkor.

Enligt regeringsprogrammet ska det genomföras en totalreform av lagstiftningen om sexualbrott och utgångspunkterna för reformen ska vara integritet och sexuell självbestämmanderätt. I och med reformen uppkommer nya brottmål för polisen att undersöka och för åklagare och domstolar att behandla. Strängare straffskalor och en ökning av antalet brottmål kommer att öka antalet fångar. För reformen av lagstiftningen om sexualbrott anvisas justitieministeriets förvaltningsområde 1,87 miljoner euro år 2023 och från och med 2024 ett permanent tillägg på 6,03 miljoner euro.

I enlighet med målet i regeringsprogrammet tryggas rättsvården tillräckliga resurser, och de totala rättegångstiderna förkortas. För målet att förkorta behandlingstiderna vid åtalsprövning och rättegångar görs en årlig nivåförhöjning på 4 miljoner euro, motsvarande förhöjningen för 2022. Nivåförhöjningen av Åklagarmyndighetens omkostnader är 0,45 miljoner euro. För domstolarnas omkostnader är nivåförhöjningen 3,55 miljoner euro. För att förkorta behandlingstiderna för miljö-, markanvändnings- och byggmål vid förvaltningsdomstolarna anvisas en årlig anslagsökning på 3 miljoner euro för 2023–2026. För att trygga rättssäkerheten för asylsökande ökas högsta förvaltningsdomstolens resurser med 1 miljon euro per år och de övriga domstolarnas resurser med 2,5 miljoner euro. I anslagen till domstolarna beaktas också välfärdsområdenas inverkan med 2,5 miljoner euro för 2023. Dessutom anvisas olika myndigheter ett årligt tillägg på sammanlagt 12 miljoner euro för att trygga rättsvården.

För en reform av valdatasystemet anvisas totalt 14,8 miljoner euro 2023–2026.

Syftet med strategin för att främja ekonomiskt kunnande i Finland är att så många människor som möjligt förstår betydelsen av ekonomiskt kunnande och agerar på ett hållbart sätt i sin egen ekonomi. För funktionen för att främja ekonomiskt kunnande reserveras 1,0 miljon euro i tilläggsfinansiering per år, motsvarande anslaget för 2022.

Säkerheten i fängelserna ska sörjas för och kvinnliga fångars särskilda behov ska tillgodoses bättre. För Brottsförhållningsmyndighetens omkostnader anvisas ett årligt tillägg på 2 miljoner euro.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under inrikesministeriets huvudtitel är under ramperioden ca 2,29 miljarder euro 2023, varefter anslagsnivån sjunker till 1,81 miljarder euro 2024 och 1,63 miljarder euro från och med 2025. Till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den försämrade säkerhetspolitiska miljön har anslagen ökat i synnerhet när det gäller invandring och gränssäkerhet.

Målet är att Finland ska vara en trygg rättsstat samt att förstärka trygghetskänslan och att säkerställa säkerhetsmyndigheternas funktionsförmåga. Under ramperioden förbereder man sig också delvis på anslagsökningar för verkställandet av redogörelsen för den inre säkerheten.

Inrikesministeriet anvisas permanenta resurser för styrningen av välfärdsområdenas räddningsväsenden samt för styrning av civil underrättelseverksamhet och laglighetsövervakning av Skyddspolisen.

Utvecklandet av Finlands krishanteringspolitik fortsätter i syfte att öka verksamhetens genomslag. Den nuvarande ramnivån upprätthålls så att man kan säkerställa ett tillräckligt antal sakkunniga och trygga resurserna för krishanteringsutbildningen (målet är 150 sakkunniga).

PTG-samarbetet mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet fortsätter. Det administrativa samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna utvecklas och fördjupas.

Med polisens anslagsram säkerställs polisens operativa verksamhet, och upprätthållandet av den målsatta nivån på 7 500 polisårsverken tryggas. Jämfört med det föregående rambeslutet ökas anslaget för polisens omkostnader med ca 31,2 miljoner euro 2023, 30,5 miljoner euro 2024 och 28,9 miljoner euro från och med 2025. Genom sin verksamhet strävar polisen särskilt efter att minska mängden brott som riktar sig mot den personliga integriteten och mot liv och hälsa, i synnerhet brott mot barn, våld i nära relationer och de brott som orsakar mest skada för samhället. Verksamheten med förortspoliser, övervakningen av den tunga trafiken och bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet fortsätter. För den fortsatta utvecklingen och ibruktagandet av det gemensamma fältledningssystemet (KEJO) för polisen, räddningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet, Gränsbevakningsväsendet, försvarsmakten och Tullen reserveras 6,85 miljoner euro.

Utvecklandet av Skyddspolisens verksamhet i riktning mot en nationell underrättelsetjänst fortsätter på eftersträvat sätt. Med det anslag som reserverats för verksamheten finansieras upprätthållandet av de kapaciteter som utvecklats samt flytten till nya lokaler. Det säkerställs att den nya underrättelsetjänstföretagningen tillämpas effektivt och på behörigt sätt. På grund av den förändrade säkerhetssituationen höjs anslagsnivån med ca 5 miljoner euro.

Den planerade finansieringen för anskaffning av två nya utsjöbevakningsfartyg till Gränsbevakningsväsendet anvisas för 2026. Betydande tilläggsresurser anvisas för att öka antalet gränsbevakare och stärka den operativa kapaciteten. För anskaffningen av spaningsplan anvisas 163 miljoner euro och för det tekniska övervakningssystemet 27 miljoner euro.

Räddningsväsendet reformeras i samband med att välfärdsområdena inrättas. I och med reformen stärks statens styrning av räddningsväsendet, vilket gör det möjligt att producera en mer enhetlig och jämlik räddningsservice i hela landet. Reformen utvecklar räddningsväsendet som ett riksomfattande system.

I enlighet med regeringsprogrammet tryggas Nödcentralsverkets verksamhet och prestationsförmåga. För Nödcentralsverket anvisas ett tillägg på ca 6,0 miljoner euro 2023, 6,4 miljoner euro 2024 och 3,5 miljoner euro från och med 2025 bl.a. för att förnya systemet för nödmeddelanden och upprätthålla nivån på verksamheten vid verket.

För mottagning av flyktingar och asylsökande från Ukraina reserveras sammanlagt ca 592 miljoner euro under ramperioden. För stöd som betalas till dem reserveras 118 miljoner euro under ramperioden. Migrationsverkets resurser för behandling av ansökningar ökas till följd av detta 2023.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för försvarsministeriets förvaltningsområde uppgår till ca 5,7 miljarder euro 2023 och sjunker med ca 479 miljoner euro till 5,2 miljarder euro 2026. Den förändring som skett i Finlands militära omvärld förutsätter en långsiktig förstärkning av försvarskapaciteten samt brådskande tillägg i Försvarsmaktens anslag på kort och medellång sikt. Konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina kommer att vara långvariga. Säkerhetsituationen kommer att fortsätta vara spänd och svår att förutse. Anslagen inom ramen omfattar 2023–2026 en andel på sammanlagt 4,8 miljarder euro för flygvapnets jaktplansprojekt och en andel på sammanlagt 648 miljoner euro för marinens projekt Flottilj 2020. Dessa projekt befinner sig i genomförandefasen under ramperioden. Finansieringsprofilen för anskaffningen av multirollflygplan, vars tyngdpunkt tidigare var förlagd till initialfasen, har ändrats så att den motsvarar upphandlingsbeslutet. Den sjunkande finansieringsnivån för projektet Flottilj 2020 har beaktats under ramåren 2024–2026.

Finland sörjer för ett trovärdigt nationellt försvar och för tillräckliga resurser för det. Finlands försvar ska också i fortsättningen grunda sig på värnplikten, en utbildad reserv, ett försvar som omfattar hela landet och en hög försvarsvilja. Finlands försvar utvecklas långsiktigt och systematiskt som en helhet. Prioriteringarna när det gäller att upprätthålla och utveckla försvaret är att upprätthålla försvarsberedskapen och utveckla den materiella beredskapen, genomföra strategiska projekt och inleda ibrukttagandet av nya förmågor, upprätthålla försvarets och försvarssystemets övriga delar under genomförandet av strategiska projekt samt att utveckla det lokala försvaret och de lokala trupperna. I utvecklingen av försvaret säkerställs förmågan att övervaka alla verksamhetsmiljöer: land, hav och luft samt cyber- och informationssamhället och rymden. Resurserna för försvaret granskas i förhållande till förändringen i omvärlden och enligt hur situationen eventuellt utvecklas.

Nivån på materiel- och förvaltningsutgifterna för militär krishantering förblir så gott som oförändrad under ramperioden. Utöver de pågående insatserna stärker Finland sitt deltagande i internationell militär krishantering, vilket innefattar FN-insatser och insatser i Afrika.

Den frivilliga försvarsutbildningen stöder i synnerhet det lokala försvaret och är därmed ett betydande tillskott i utvecklandet av kapaciteten hos försvarsmaktens trupper. Det årliga statsunderstödet för stödjande av försvarsorganisationerna höjs med ca 3,2 miljoner euro till sammanlagt ca 8 miljoner euro i syfte att svara på medborgarnas behov att i större utsträckning än tidigare delta i det frivilliga försvarsarbetet och den frivilliga försvarsutbildningen.

Justeringarna av kostnadsnivån i fråga om anslagen (exklusive personalkostnader) för försvarsmaktens omkostnader (exklusive personalkostnader), för anskaffningar av försvarsmateriel och för materiel- och förvaltningsutgifterna för militär krishantering görs årligen enligt vedertagen praxis. Det görs också årligen index- och köpkraftsjusteringar enligt avtalet om jaktplansanskaffningen i den årligen obundna delen av beställningsfullmakten och i annat tillgängligt reservationsanslag för anskaffning av multirollflygplan.

Finansministeriets förvaltningsområde

Den årliga anslagsnivån under finansministeriets huvudtitel ökar under ramperioden från 34,7 miljarder euro till ca 37,1 miljarder euro. Det som höjer anslagsnivån från och med 2023 är i synnerhet finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen i anslutning till social- och hälsovårdsreformen.

Skatteförvaltningens omkostnader uppgår till 389–394 miljoner euro per år. För verkställigheten av det positiva kreditupplysningsregistret enligt regeringsprogrammet och för det nationella inkomstregistret anvisas 89 miljoner euro 2023–2026. Detta belopp inkluderar inte finansieringen av det positiva kreditupplysningsregistret för 2024–2026. Det finns beredskap inför detta, men anslagsbehoven ska ännu preciseras.

För Tullens omkostnader anvisas årligen 170–185 miljoner euro. Totalreformen av tullklareringssystemen är avsedd att bli färdig under ramperioden och upphörandet av investeringsfinansieringen minskar omkostnaderna i slutet av ramperioden.

Finansministeriet anvisas under ramperioden ca 7 miljoner euro för utveckling av digital identitet.

För pilotförsök inom dataanalysverksamhet 2023–2025 och för kommunernas lägesinformationsprojekt reserveras sammanlagt 8,8 miljoner euro under ramperioden.

Projektet för ett starkare rättsskydd för medborgarna med digitalisering vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata anvisas ett anslag på 8 miljoner euro för 2023–2026. En del av projektets finansiering kan bedömas genom produktivitetsmomentet. För uppsnabbad registrering av utlänningar anvisas sammanlagt 3,7 miljoner euro 2023–2024 och för stöd inom social- och hälsovårdssektorn för Suomi.fi-tjänster sammanlagt 6 miljoner euro 2023–2025.

För att förbättra cybersäkerheten och trygga samhällets kritiska informationssystem anvisas förvaltningsområdet under ramperioden ca 15 miljoner euro. Vad som ovan nämns inbegriper 2023 inköp av centraliserade informationssäkerhetstjänster för statsförvaltningen från Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori (ca 5,5 miljoner euro). Från och med 2024 har man också berett sig på finansieringen av dessa tjänster, och avsikten är att finansieringen ska riktas till behöriga ämbetsverk i samband med det s.k. tekniska rambeslutet.

Anslagsnivån för pensionerna och ersättningarna under finansministeriets huvudtitel är i genomsnitt 5,6 miljarder euro per år, varav ersättningarna står för 37 miljoner euro.

Finlands medlemsavgift till EU beräknas stiga från 2,5 miljarder euro i början av ramperioden till 2,7 miljarder euro 2026.

Stöd till välfärdsområden

Välfärdsområdenas statliga finansiering uppgår till ca 21,4 miljarder euro 2023. Nivån på välfärdsområdenas finansiering stiger 2023 med ca 315 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna. Denna ökning förklaras främst av att de beräknade kostnaderna för social- och hälsovården och räddningsväsendet, vilka överförs från kommunerna till välfärdsområdena, har ökat med ca 600 miljoner euro. Sammanlagt överförs från kommunerna och samkommunerna i kostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet 21,2 miljarder euro på 2022 års nivå. Utöver ökningen av de beräknade kostnader som överförs från kommunerna, höjs nivån på finansieringen av välfärdsområdena även av indexjusteringen, av en ändring i den uppskattade tillväxten av servicebehovet samt av den finansiering som hänförs sig till nya och mer omfattande uppgifter.

I enlighet med 37 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) betalas i fråga om välfärdsområdenas finansiering för 2023 hälften av betalningsposten för januari till välfärdsområdet den 1 december 2022. På grund av detta har välfärdsområdenas finansiering för 2023 minskats med ca 880 miljoner euro.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

Stöd till kommunerna

Statsandelen för kommunal basservice är ca 2,7 miljarder euro 2023. Statsandelarnas nivå stiger med ca 400 miljoner euro jämfört med planen för de offentliga finanserna våren 2021. Ändringen förklaras i huvudsak av en korrigerig av statsandelen (ca 344 miljoner euro) som hänför sig till den föregående planen för de offentliga finanserna. Statsandelens nivå höjs också av indexförhöjningen för 2023, som är 2,5 procent, av vilket det följer en ökning av statsandelen med ca 59 miljoner euro. Statsandelen utökas dessutom med ca 22 miljoner euro 2023 på grund av en ändring i kommunernas finansieringsandel av det grundläggande utkomststödet (utfallet 2021). Statsandelen minskar emellertid till följd av de omfördelningar på 370 miljoner euro som regeringen kommit överens om.

I statsandelens nivå har även en preciserad uppskattning av den statsandel som överförs till välfärdsområdena beaktats. Denna precisering innebär att statsandelar överförs till välfärdsområdena till ett belopp som är ca 15 miljoner euro högre än i den föregående planen för de offentliga finanserna. Av statsandelen för basservicen överförs i samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet från och med 2023 ca 5,36 miljarder euro till välfärdsområdenas finansiering, se avsnitt 6 för mer information.

Till följd av social- och hälsovårdsreformen slopas från och med 2023 den minskning på ca 22,5 miljoner euro som hänför sig till finansieringsandelen för läkar- och sjukvårdshelikoptrar och som tidigare gällde statsandelen för kommunal basservice.

År 2023 reserveras det för kommunerna kompensation för skattebortfall till ett belopp på 806 miljoner euro. Beloppet innehåller ett tillägg på ca 12 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna. I nivån på kompensationen har den preciserade uppskattningen av de kompensationer som överförs till välfärdsområdenas finansiering beaktats. Från och med 2023 överförs i samband med social- och hälsovårdsreformen kompensationer för skattebortfall som betalas till kommunerna sammanlagt till ett belopp på ca 1,94 miljarder euro till finansieringen av välfärdsområdena. Beloppet av de kompensationer för skattebortfall som överförs till välfärdsområdenas finansiering ökar med 104 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna.

Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel uppgår under ramperioden till i genomsnitt 7,4 miljarder euro per år.

Utgifterna för undervisnings- och kulturministeriet och ämbetsverken inom ministeriets förvaltningsområde har ökat de senaste åren och trots anpassningsåtgärder har omkostnaderna visat ett underskott. Undervisnings- och kulturministeriet har inlett ett koncernprojekt i syfte att säkerställa kvaliteten på och tillgången till förvaltningsområdets tjänster. Anpassningen av förvaltningsområdets förvaltningsutgifter till den framtida anslagsnivån förutsätter också att förvaltningsområdets ämbetsverksstruktur reformeras i syfte att öka produktiviteten. För att säkerställa ministeriets verksamhetsförutsättningar anvisas under ramperioden en anslagsökning på 0,5 miljoner euro 2023 och 0,8 miljoner euro från och med 2024.

Modellen för stöd inom småbarnspedagogiken anvisas i enlighet med tidigare beslut 15 miljoner euro permanent finansiering per år. För administrering av systemet för kvalitetsutvärdering och systemet för utvärdering av inlärningsresultat inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen anvisas under ramperioden en anslagsökning på 1 miljon euro. Beredningen för att permanent ta i bruk verksamhetsmodellen för engagerande arbete i skolgemenskapen pågår.

I enlighet med tidigare beslut reserveras för genomförandet av utvidgningen av läroplikten och av det avgiftsfria andra stadiet 102 miljoner euro 2023 och 129 miljoner euro från och med 2024. Verksamheten för att stärka elev- och studerandevårdstjänsterna fortsätter.

Finansieringsbasen för yrkesutbildningen stärks med 50 miljoner euro från och med 2023.

För ett försök som hänför sig till reformen av utbildningsersättningen för läroavtalsutbildning anvisas i enlighet med tidigare beslut 5 miljoner euro per år under perioden 2023–2024. För att kunna anpassa verksamheten till den ändrade personaldimensioneringen reserveras för utbildningen av nya närvårdare i enlighet med ett tidigare beslut 30 miljoner euro 2023 och 16,5 miljoner euro 2024.

I fråga om studiepenningen ska studerandenas egna inkomstgränser höjas med 50 procent från och med 2023, vilket ökar anslagsnivån med 23,9 miljoner euro fram till 2026.

För utrustande och inredning av Nationalmuseets nya lokaler anvisas 5,8 miljoner euro 2024. För de ökade hyror som föranleds av centraliseringen av Museiverkets funktioner anvisas 80 000 euro 2025 och 270 000 euro 2026.

Staten bereder sig på att finansiera projektet Europas kulturhuvudstad 2026 med totalt 14,4 miljoner euro under ramperioden.

Anslagsnivån för kompensationen för kopiering för enskilt bruk höjs med 4 miljoner euro till 11 miljoner euro åren 2023–2026.

Genomförandet av den idrottspolitiska redogörelsen fortsätter i enlighet med det föregående rambeslutet. För stödjande av verkstadsverksamheten för unga anvisas under ramperioden i enlighet med tidigare beslut ett tillägg på 2 miljoner euro per år.

I enlighet med den nya, parlamentariskt fastställda finansieringsmodellen för allmännyttig verksamhet som finansieras med penningpelsintäkter överförs ovannämnda utgifter oberoende av finansieringskälla och med avvikelse från den i regeringsprogrammet fastställda regeln för utgiftsramen till en utgift inom ramen. Överföringen görs redan från och med 2023. För penningpelsverksamhetens förmånstagare inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde anvisas kompensationsfinansiering utöver det tidigare fastställda beloppet på 118,3 miljoner euro dessutom till ett tilläggsbelopp på 20,2 miljoner euro 2023. Vidare sänks lotteriskatten som en del av den sammanlagda kompensationsfinansieringen. Effekten av detta är 42,4 miljoner euro under huvudtiteln för utbildnings- och kulturverksamheten.

Från undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel anvisas 2023–2026 enligt Finlands program för hållbar tillväxt finansiering för lokal och nationell infrastruktur inom Finlands Akademis forskningsfullmakt, för FoU-verksamhet som stöder den gröna omställningen, för påskyndande av nyckelsektorer och stärkande av kompetens, för fler nybörjarplatser vid högskolor, för förnyelse av kontinuerligt lärande och genomförande av den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande samt för strukturstöd till kultur- och konstbranscherna.

Som en del av statens satsningar på forskning och utveckling höjs Finlands Akademis bevilningsfullmakt för forskningsprojekt med 146,5 miljoner euro från och med 2023. Dessutom anvisas det för 2023 en fullmakt på 10 miljoner euro för den nationella motfinansieringen av EuroHPC-verksamheten. Fullmakten för rådet för strategisk forskning höjs med 25 miljoner euro jämfört med föregående rambeslut. För finansieringen av CSC:s forskningsinfrastruktur anvisas det 7,5 miljoner euro 2023, 12 miljoner euro 2024 och 15 miljoner euro från och med 2025. För att stärka yrkeshögskolornas FoU-verksamhet anvisas 5 miljoner euro per år från och med 2023.

I syfte att hjälpa flyktingar från Ukraina reserveras 60 miljoner euro 2023 för att kompensera kommunernas kostnader för anordnande av småbarnspedagogik samt 120 miljoner euro 2023 och 48 miljoner euro 2024 för förberedande undervisning för den grundläggande utbildningen. För utbildning i finska och svenska reserveras under ramperioden årligen 2,5 miljoner euro. För integrationsutbildning reserveras 5 miljoner euro 2023, 4 miljoner euro 2024 och 3 miljoner euro 2025. Utgifterna för att hjälpa de ukrainska flyktingarna är förknippade med stor osäkerhet. Behovet av anslag beror bl.a. på hur många ukrainare som anländer samt på deras ålder och servicebehov. Anslagen preciseras under budgetprocessen.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Anslagen under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel uppgår i genomsnitt till ca 2,6 miljarder euro per år under ramperioden.

Under ramperioden fortsätter man att genomföra åtgärder enligt regeringsprogrammet. De viktigaste av dem hänför sig till markanvändningssektorns klimatåtgärder, en klimatvänlig livsmedelspolitik, tryggnad av den biologiska mångfalden, minskande av belastningen på vattendragen, vattenhushållning samt skydd mot översvämningar. Som en del i ledet av regeringens satsningar på försörjningsberedskapen och självförsörjning i fråga om energi anvisas förvaltningsområdet 2023 anslag vars syfte är att minska beroendet av fossil energi och andra importinsatser.

De omfördelningar av ramutgifterna som regeringen kommit överens om minskar anslagsnivån inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde med cirka 40 miljoner euro från och med 2023. Besparingarna kommer att riktas till flera olika utgiftsposter. Besparingarna inverkar inte på nivån på jordbrukarstöden till matproduktionen.

Vid ingången av 2023 införs ett stödsystem för jordbrukets och landsbygdens utveckling för 2023–2027 enligt Finlands CAP-plan. Stödsystemet har utarbetats med beaktande av målen för EU:s gemensamma jordbruks- och landsbygdspolitik, prioriteringarna i regeringsprogrammet och en så effektiv och ändamålsenlig fördelning av den tillgängliga finansieringen som möjligt. Europeiska kommissionen förväntas godkänna Finlands CAP-plan under hösten 2022.

För ytterligare arbetsuppgifter enligt den nya klimatlagen anvisas en årlig finansiering på 1,5 miljoner euro.

Åtgärderna för att utveckla bostadsdatasystemet fortsätter. De strategiska utvecklingsprojekten fokuserar under ramperioden på digitala tjänster.

Forskningen inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde stärks i synnerhet när det gäller teman som stöder klimatpolitiken för markanvändningssektorn. Det aktiva deltagande i beredningen av genomförandet av EU:s ramprogram för forskning fortsätter, och möjligheterna med internationellt forskningssamarbete utnyttjas.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under kommunikationsministeriets huvudtitel uppgår i genomsnitt till 3,3 miljarder euro per år under ramperioden 2023–2026.

För kommunikationsministeriets omkostnadsmoment anvisas anslag enligt EU:s återhämtnings- och resiliensplan, 1 miljon euro per år för övningsverksamhet inom cybersäkerhet för 2023–2025 och sammanlagt 2 miljoner euro för forskning i cybersäkerhet för 2023–2024. Därutöver anvisas ministeriet tilläggsfinansiering som en del av helheten för cybersäkerhet, 3,4 miljoner euro 2023–2025 och 0,4 miljoner euro 2026.

För Transport- och kommunikationsverkets omkostnader anvisas ett tillägg för alla år under ramperioden. Detta tillägg är ca 8,1 miljoner euro 2023 och ca 9,8 miljoner euro 2026. Ca 4 miljoner euro av verkets årliga tilläggsfinansiering är avsedd för förbättrande av cybersäkerheten.

Meteorologiska institutet anvisas 0,25 miljoner euro för att skapa en lägesbild av rymden.

Inom trafikledshållningen prioriteras de åtgärder som krävs för att garantera den dagliga framkomligheten i transportnätet och för att bromsa ökningen av det eftersatta underhållet och minska underhållsskulden. Underhållet och utvecklandet av transportnätet ska effektiviseras bl.a. genom bättre utnyttjande av information och nya metoder för kartläggning av transportnätets skick samt fullskaligt utnyttjande av informationsmodellering. Planeringen av transportnätet ska utvecklas i enlighet med den riksomfattande trafiksystemplanen så att den beaktar digitaliseringens och automatiseringens inverkan på framtidens trafiksystem och trafikvolym.

Understöden för enskilda vägar höjs med 10 miljoner euro 2023 för att trygga energiförsörjningen.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde betjänar samhället genom att möjliggöra en verksamhetsmiljö för nya digitala tjänster. För digitala tjänster inom transport och kommunikation skapas en fungerande marknadsmiljö så att det uppstår nya affärsmöjligheter och ny export samt fler och mer mångsidiga tjänster. De nya tjänsterna och de nya intäktsmodellerna, automatiseringen av trafiken och de förändrade kundbehoven förutsätter nya flexibla nätlösningar.

Nyttiggörandet av digitaliseringen främjas genom att bestämmelserna görs smidigare och ses över samt genom att det skapas ramar för serviceutveckling och automatisering på trafikområdet.

I samband med regeringens paket för försörjningsberedskapen och självförsörjningsgraden i fråga om energi anvisas för anskaffnings- och konverteringsstöd för elbilar 2023 sammanlagt 6 miljoner euro, varav 1,5 miljoner euro är för paketbilar och 1 miljon euro för lastbilar i enlighet med riktlinjerna för stödpaketet för logistiksektorn. Resterande 3,5 miljoner euro anvisas för personbilar. Därutöver anvisas det 2,5 miljoner euro från EU:s

återhämtnings- och resiliensplan. En del av beloppet anvisas för anskaffningsstöd för elbilar i fråga om person- och lastbilar och en del för konverteringsstöd för elbilar i fråga om personbilar, lastbilar och paketbilar.

För tidsbundet distributionsstöd för tidningar anvisas ett anslag på 15 miljoner euro per år.

Överföringen till statens televisions- och radiofond är 569 miljoner euro per år under ramperioden.

Enligt planen för de offentliga finanserna 2022–2025 ska en inbesparing på 110 miljoner euro per år göras inom förvaltningsområdet. Därutöver ska 17 miljoner euro inbesparas på årsnivå. Den närmare fördelningen av det beloppet bestäms i samband med budgeten för 2023.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Den sammanlagda anslagsnivån under arbets- och näringsministeriets huvudtitel är 3,7 miljarder euro 2023 och sjunker under ramperioden till 3,2 miljarder euro 2026.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader utökas med ett permanent tillägg på 4,5 miljoner euro från och med 2023. Av tillägget föranleds 1,2 miljoner euro av verkställigheten av klimatlagen i fråga om markanvändningssektorn och anpassningen, 1,7 miljoner euro av den övervakning som CAP27-reformen förutsätter och 1,575 miljoner euro av ytterligare arbetsuppgifter till följd av reformen av naturvårdslagen. Dessutom utökas omkostnaderna med ett engångsbelopp på 1,6 miljoner euro 2023 och 2024 för behandling av miljöavtal och med ett belopp på 4,1 miljoner euro 2023–2025 för att öka resurserna för miljörelaterade tillståndsförfaranden.

För utgifter som föranleds av att kommunförsöken för främjande av sysselsättningen fortsätter ska det 2023–2024 överföras 2,1 miljoner euro till arbets- och näringsbyråernas omkostnader.

Säkerhets- och kemikalieverkets omkostnader utökas med 0,98 miljoner euro från och med 2023 för uppgifter inom marknadskontroll i enlighet med miljövården och direktivet om uttjänata fordon samt för att säkerställa ett smidigt tillståndsförfarande.

Från omkostnaderna för ämbetsverken inom förvaltningsområdet överförs ett engångsbelopp på 10,7 miljoner euro 2023 och 7,7 miljoner euro 2024 till momentet Utveckling av digitaliseringen. Med överföringen finansieras sådana centrala uppdateringar av informationssystemen som främjar den digitala omvandlingen och viktiga projekt för utvecklingen av digitala tjänster inom förvaltningsområdet. Vidare överförs ett engångsbelopp

på 20 miljoner euro 2023–2024 från den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen till finansieringen av projektet för digitalisering av arbets- och näringstjänster. För utveckling av programmet Tillstånd och tillsyn anvisas det ett engångsanslag på 1,5 miljoner euro 2023.

Omkostnaderna för Business Finland utökas under ramperioden med ett engångsanslag på sammanlagt ca 30 miljoner euro för genomförande av EU:s återhämtnings- och resiliensplan.

Från energistödet överförs 1,9 miljoner euro till momentet Främjande av energieffektivitet och användning av förnybar energi i syfte att fortsätta den regionala energirådgivningen och den rådgivning som hänför sig till EU:s skärpta mål för energieffektivitet för 2030.

Fullmakten för stöd för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet är 474 miljoner euro 2023 och 380 miljoner euro under resten av ramperioden. Som en del av statens finansiering av forskning och utveckling anvisas det ett permanent tillägg på 63 miljoner euro för fullmakten. Dessutom anvisas det för 2023 ett engångstillägg på 60 miljoner euro för lokomotivföretagsverksamheten. Av tillägget för fullmakten föranleds 34 miljoner euro 2023 av genomförandet av EU:s återhämtnings- och resiliensplan.

Bevillningsfullmakten för energistöd uppgår till 315 miljoner euro 2023 och 28 miljoner euro 2024–2026. I fullmakten för 2023 ingår finansiering på 62 miljoner euro enligt Finlands program för hållbar tillväxt, fördelat på investeringar i energiinfrastrukturer, ny energiteknik, koldioxidsnålt väte samt elektrifiering och koldioxidsnålhet inom industrin. Fullmakten för 2023 höjs med 225 miljoner euro till följd av satsningarna på att stärka självförsörjningsgraden i fråga om energi samt försörjningsberedskapen.

Nivån på förslagsanslaget för produktionsstödet för förnybar energi är ca 310 miljoner euro 2023. Under ramperioden sjunker nivån med 46 miljoner euro till följd av vindkraftens minskade kapacitet.

Elektrifieringsstödet till energiintensiva företag är 150 miljoner euro i året, med ett tillägg på 28–37 miljoner euro per år jämfört med föregående plan för de offentliga finanserna. Tilläggen beror på att priset på utsläppsrätter stigit.

För stöd för den offentliga laddningsinfrastrukturen och det offentliga nätverket av tankstationer för gas har det reserverats 12,9 miljoner euro, varav 6,4 miljoner euro 2023 är finansiering enligt EU:s återhämtnings- och resiliensplan.

Som en del av sysselsättningsåtgärderna görs de ändringar i lönesubventionen som EU:s regler om statligt stöd förutsätter. Användningen av lönesubventionen till 100 procent begränsas i fråga om de största sammanslutningarna som bedriver ekonomisk verksamhet, vilket minskar behovet av anslag för offentlig arbetskrafts- och företagservice med 10 miljoner euro från och med 2023.

Anslag anvisas för att främja sysselsättningen bland personer som fyllt 55 år. Från och med 2023 införs utbildning som omfattas av omställningsskyddet och stöd för återgång till arbetet för personer som fyllt 55 år. Under momentet budgeteras dessutom de stöd som betalats för lönekostnaderna under tiden för kommunalt ordnat samhällsgaranterat arbete, vilket för närvarande är en del av utgifterna för lönesubvention. För ovan nämnda ändamål reserveras sammanlagt 58,5 miljoner euro 2023 och 2024 samt 60,6 miljoner euro 2025 och 62,8 miljoner euro 2026. Den ökning av utgifterna som börjar 2025 beror på att tilläggsdagarna faller bort, vilket stegvis ökar utgifterna för garanterat arbete 2025–2029. Utbildning som omfattas av omställningsskyddet (22 miljoner euro) finansieras av sysselsättningsfonden, vars inkomster har beaktats under inkomstmoment 12.32.99 under arbets- och näringsministeriets huvudtitel. Den övriga delen av helhetsfinansieringen är en överföring från anslagsmomenten 32.30.51, 33.20.50 och 33.20.52.

I förslagsanslaget för EU:s strukturfonder har det från utbetalningarna av ombudgeteringar av upplösta fullmakter under programperioden 2014–2020 och REACT-EU-finansieringen samt på basis av de preciserade kalkylerna för programperioden 2021–2027 gjorts tillägg till ett belopp på 68 miljoner euro 2023, 26 miljoner euro 2024, 36 miljoner euro 2025 och 36 miljoner euro 2026. Bevillningsfullmakten för strukturfonderna uppgår till 531,9 miljoner euro 2023, 389,5 miljoner euro 2024, 386,5 miljoner euro 2025 och 381,5 miljoner euro 2026.

Finnveras förlustersättningar är i genomsnitt 66 miljoner euro i året. Eftersom de reserveringar för förlustersättning som infördes på grund av covid-19-pandemin har minskat, har anslaget för förlustersättningar sänkts med 126 miljoner euro 2023 och med 112 miljoner euro 2024–2026.

För invandrarnas integration och främjande av arbetskraftsinvandring anvisas i början av ramperioden 5,9 miljoner euro. Finansieringen stiger gradvis från det beloppet till 18,6 miljoner euro 2026. Finansieringen av handlednings- och rådgivningstjänsterna för invandrare samt av kommunernas multidisciplinära kompetenscenterverksamhet fortsätter. För tilläggförslagen i totalreformen av lagen om främjande av integration reserveras det 1,7 miljoner euro 2024 och 10,7 miljoner euro från och med 2025.

De årliga anslag som reserverats för statens ersättning för integration är under ramperioden ca 170–190 miljoner euro. Anslagsnivån är ca 20–45 miljoner euro högre än i föregående rambeslut. Anslagsbehovet ökar i synnerhet på grund av att det uppskattade antalet asylsökande ökar. Därutöver ökar anslagsbehovet till följd av förhöjningen av flyktingkvoten till 1 500 personer 2022 och kostnaderna för de personer som evakuerats från Afghanistan, för vilka den samlade effekten är ca 4–10 miljoner euro per år.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

I början av ramperioden är anslagsnivån för social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel ca 15,6 miljarder euro. Nivån sjunker till ca 15,4 miljarder euro i slutet av ramperioden. Jämfört med det föregående rambeslutet stiger anslagsnivån med 200 miljoner euro i början av ramperioden och med ca 300 miljoner euro i slutet av ramperioden. Anslagsnivån påverkas av konjunkturrelaterade faktorer och av utvecklingsåtgärder bl.a. inom cybersäkerheten.

Social- och hälsovårdsministeriet anvisas under ramperioden en anslagsökning på sammanlagt 4 miljoner euro för styrning av välfärdsområdena samt en anslagsökning på 2 miljoner euro för beredning av reformen av den sociala tryggheten.

För kontinuiteten i och utvecklingen av tjänsterna inom de nationella elektroniska klientdatasystemen för social- och hälsovården anvisas under ramperioden ett anslagstillägg på sammanlagt 32 miljoner euro. Av tillägget föranleds ca 16 miljoner euro av åtgärder som syftar till att stärka cybersäkerheten.

För Tillståndsmyndigheten för användning av social- och hälsovårdsdata- och hälsovårdsuppgifter anvisas under ramperioden ett anslagstillägg på sammanlagt 2 miljoner euro, genom vilket myndighetens verksamhet och utvecklandet av den tryggas. Som den permanenta anslagsnivån anvisas 2,2 miljoner euro.

Den linjära modellen för delinvalidpension införs vid ingången av 2025. I modellen minskar delinvalidpensionen så småningom när arbetsinkomsterna överstiger det skyddade beloppet. Modellen beräknas öka FPA:s utgifter som finansieras av staten med ca 8 miljoner euro i året.

Utredningen av rehabiliteringsbehovet hos dem som länge har fått sjukdagpenning effektiviseras. Behovet av rehabilitering utreds i fortsättningen också när sjukdagpenning har betalats i 150 och 230 dagar. Antalet nya personer som får rehabiliteringsbeslut beräknas uppgå till ca 500 per år, vilket ökar kostnaderna med 0,5 miljoner euro per år.

Ett månatligt skyddat belopp på 300 euro har införts i fråga om militärunderstöd. Effekten på förmånsutgifterna är 0,3 miljoner euro i året.

Som en del av regeringens sysselsättningsåtgärder slopas jämkningen av upphovsrättserättigheter vid bedömningen av rätten till utkomstskydd för arbetslösa. Detta ökar statens kostnader för utkomstskyddet för arbetslösa med uppskattningsvis ca 1 miljon euro.

För FPA:s omkostnader anvisas ca 510 miljoner euro per år. Av tilläggsfinansieringen ingår ca 55 miljoner i åtgärderna för utvecklandet av förmånssystemen och e-tjänsterna som en del av helheten för cybersäkerhet.

Nivån på rehabiliteringsanslaget för frontveteraner fastställs fortfarande så att nivån på det anslag som finns till förfogande för rehabilitering per år tryggar veteranernas tjänster inom äldreomsorgen. På grund av att antalet veteraner minskar kommer anslagsbehovet på 156,8 miljoner euro i början av ramperioden att minska till 122,8 miljoner euro i slutet av ramperioden.

Genom EU:s återhämtnings- och resiliensplan anvisas 110 miljoner euro 2023, 90 miljoner euro 2024 och 30 miljoner euro 2025 för att utveckla vård-, rehabiliterings- och serviceskulden inom social- och hälsovården och för att påskynda tillgången till vård. Genom återhämtnings- och resiliensplanen anvisas dessutom finansiering på 8,5 miljoner euro 2023 och 6,5 miljoner euro 2024 för tjänster som stöder arbetsförmågan och för åtgärder som stärker den psykiska hälsan och arbetsförmågan.

För den statliga finansieringen av hälso- och sjukvårdsenheternas forskning på universitetsnivå och för forskning på universitetsnivå inom socialt arbete anvisas en nivåförhöjning på 5 miljoner euro från och med 2023. För den statliga ersättningen för specialiseringsutbildning för personal inom social- och hälsovården anvisas ett anslag på 96 miljoner euro.

För finansieringen av skyddshemmen anvisas ca 24,6 miljoner euro. För etablering av den s.k. barnhusmodellen anvisas 2,8 miljoner euro per år under perioden 2023–2025.

För förvaltningskostnader och kostnader för flygdriften för enheten för förvaltning av läkar- och sjukvårdshelikopterverksamheten FinnHEMS Oy anvisas statsunderstöd till ett belopp på 36,6 miljoner euro per år.

Studenternas hälsovårdsstiftelse anvisas 1,1 miljoner euro 2023 för verkställigheten av skärpningen av vårdgarantin samt 1 miljon euro per år 2023–2026 för att stärka mentalvårdstjänsterna i syfte att trygga studerandenas ork och förmåga att studera.

I enlighet med den nya, parlamentariskt fastställda finansieringsmodellen för allmännyttig verksamhet som finansieras med penningpelsintäkter överförs ovannämnda utgifter oberoende av finansieringskälla och med avvikelser från den i regeringsprogrammet fastställda regeln för utgiftsramen till en utgift inom ramen. Överföringen görs redan från och med 2023. För understöden till sammanslutningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd anvisas därför i enlighet med rambeslutet våren 2021 som s.k. budgetkompensation 47,6 miljoner euro och därutöver 16,7 miljoner euro för 2023.

Ämbetsverken och inrättningarna inom förvaltningsområdet anvisas tilläggsanslag under ramperioden. På så sätt stärks bl.a. resurserna för styrningen av välfärdsområdena samt för beredskapen och kapaciteten inom välfärdsområdena. Som tillägg har det för ramperioden beaktats t.ex. sammanlagt 5,6 miljoner euro för nationella kvalitetsregister, sammanlagt ca 1,8 miljoner euro för tillsynsuppgifter vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, sammanlagt ca 4,5 miljoner euro för observation av cyberattacker och störningssituationer och för modernisering av infrastrukturen vid Institutet för hälsa och välfärd samt sammanlagt ca 2 miljoner euro för trygghet av Findatas lagstadgade basverksamhet.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi. Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Miljöministeriets förvaltningsområde

Den totala anslagsnivån under miljöministeriets huvudtitel uppgår till 318 miljoner euro 2023 och 216 miljoner euro per år under perioden 2024–2026. Till miljöministeriets förvaltningsområde hör utöver anslagen i statens budgetekonomi också anslagen för Statens bostadsfond och Oljeskyddsfonden, som är fonder utanför budgeten.

Anslagen för naturvården anvisas i synnerhet för genomförandet av programmen METSO och Helmi samt för målen enligt EU:s strategi för biologisk mångfald. Sett ur ett brett perspektiv anvisas naturvården anslag till ett belopp på ca 98 miljoner euro per år under ramperioden. Inom ramen för skyddet av Östersjön och vattenskyddet fortsätter genomförandet av åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård och programmet för återvinning av näringsämnen. EU-finansiering på sammanlagt 6 miljoner euro riktas 2023 till gipsbehandling av åkrar och återvinning av näringsämnen. Som en del av paketet för försörjningsberedskapen inom jordbruket anvisas dessutom 30 miljoner euro 2023 för återvinning av näringsämnen.

För verkställigheten av klimatlagen anvisas inom miljöministeriets förvaltningsområde 0,5 miljoner euro per år under ramperioden. För den ändring i klimatlagen som gäller kommunernas roll reserveras anslag: för klimatåtgärder anvisas årligen 3 miljoner euro tilläggsfinansiering under ramperioden. För förebyggande och eftervård av miljöskador anvisas under ramperioden ca 2,3 miljoner euro i året, varav 0,9 miljoner euro per år används för att förebygga miljöskador vid gruvan i Hitura. För verkställighetsuppgifter som hänför sig till inrättandet av miljöskadefonden reserveras 0,68 miljoner euro 2023 och 0,17 miljoner euro per år under resten av ramperioden. Upprätthållandet av Materialtorget finansieras med 0,11 miljoner euro per år under perioden 2023–2025. Samtidigt bedöms möjligheten att finansiera upprätthållandet med avgiftsincomster på nytt. Myndigheternas medel för verkställigheten av avfallslagarna utökas med ca 0,7 miljoner euro 2023 och 0,6 miljoner euro per år under perioden 2024–2026. För genomförandet av ett avfalls- och produktinformationssystem reserveras tilläggsfinansiering på sammanlagt 1,05 miljoner euro 2023–2025. Man bereder sig på att i första hand utveckla datasystemet för övervakning och belastning genom produktivetsfinansiering. För inrättandet av ett avfallsregister för rivningsmaterial anvisas under ramperioden årligen 0,3 miljoner euro. För datasystemet för den byggda miljön anvisas 2,3 miljoner euro i finansiering 2023.

Det finns beredskap att ur Statens bostadsfond reservera högst 25 miljoner euro 2023 för understöd för kommunalteknik i anslutning till avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtalen) och högst 39 miljoner euro 2023 för startbidrag för det statligt understödda byggandet av bostäder. Genom investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov stöder man med medel ur Statens bostadsfond ett större utbud av bostäder för de svagaste grupperna med 90 miljoner euro per år.

Möjligheterna för äldre att bo hemma, undersökningar av byggnaders skick och installation av hissar i efterhand stöds med reparationsunderstöd, för vilket det ur Statens bostadsfond och statsbudgeten reserveras sammanlagt 16,1 miljoner euro 2023. Från och med 2024 reserveras det 14,6 miljoner euro för reparationsunderstöd, vilket finansieras i sin helhet genom budgeten. Det reserveras ett årligt anslag på 4,3 miljoner euro för lagstiftning om boenderådgivning. För främjande av energieffektivitet och övergång till fjärrvärme med låg temperatur anvisas från Statens bostadsfond energiunderstöd för bostadsbyggnader till ett belopp på sammanlagt 70 miljoner euro 2023.

För stöd för elbilars laddningsinfrastruktur i anslutning till bostadsbyggnader anvisas det 11 miljoner euro 2023 och för laddningsinfrastruktur vid arbetsplatser 1,5 miljoner euro 2023. En del av anslagen finansieras från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. För understöd för avstående från fossil oljeuppvärmning av småhus anvisas det både EU-finansiering och nationell finansiering till ett belopp på sammanlagt 41,8 miljoner euro 2023. Understödet utvidgas till att omfatta avstående från naturgas som uppvärmningslösning och det blir möjligt att få understöd även vid övergång till fjärrvärme. Programmet för en koldioxidsnål byggd miljö anvisas EU-finansiering på 2 miljoner euro 2023.

5.3.2. Statens viktiga informationssystemprojekt och förvaltning

Viktiga informationssystemprojekt

På grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina anvisas det i planen för de offentliga finanserna ytterliga satsningar på bl.a. cybersäkerheten. Dessa anslagsökningar behandlas i avsnitt 5.3 samt enligt förvaltningsområde i avsnitt 5.3.1.

I ramen har det reserverats ca 10 miljoner euro 2023–2026 för viktiga informationssystem- och informationsförvaltningsprojekt och andra produktivitetprojekt inom de olika förvaltningsområdena.

Pågående viktiga informationssystemprojekt är projektet för utveckling och digitalisering av statsunderstödsverksamheten, reformen av justitieförvaltningens ärendehanteringssystem, Rättsregistercentralens system för verkställigheten av påföljdsavgifter och Livsmedelsverkets projekt för utveckling av elektroniska tjänster inom livsmedelskedjan samt informationssystemen i anslutning till CAP27-reformen. Förvaltningsområdesspecifika projekt och riktlinjer behandlas också i avsnitt 5.3.1. Helheter i anslutning till välfärdsområdena behandlas i avsnitt 6.

För att den planerade finansieringen ska tas in i de årliga budgetarna krävs det att projektplanerna är tillräckligt exakta bland annat i fråga om de kostnader som kommer att uppstå eller falla bort, projektets genomförbarhet och finansieringen av den löpande servicen. I de projekt där det krävs finansministeriets utlåtande enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och statsrådets förordning om utlåtandeförfarandet i ärenden som gäller förändringar i informationshanteringen (1301/2019) får utlåtandet inte innehålla ställningstaganden som hindrar eller avsevärt fördröjer projektets framskridande. Finansministeriet gör upp samarbetsavtal med respektive ministerium om de projekt som ska finansieras. Finansministeriet förutsätter i regel att statens gemensamma projektportfölj används vid uppföljningen av projekten.

I ramen har det för åren 2023–2026 reserverats sammanlagt ca 74 miljoner euro för utveckling och stegvist införande av en ny lösning för kommunikationstjänster som ska ersätta den nuvarande myndighetsradionättjänsten VIRVE, samt för åren 2023–2026 8 miljoner euro per år för elektronisk autentisering.

Ekonomi- och personalförvaltning

Statens ekonomi- och personalförvaltning görs mer produktiv genom att man fortsätter att koncentrera uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och genom att man utvecklar arbetssätten och de för statsförvaltningen gemensamma datasystemen för ekonomi- och personalförvaltning. Ministerierna, ämbetsverken och inrättningarna fortsätter att genomföra ytterligare ändringar som stöder produktivitetens utvecklingen inom ekonomi- och personalförvaltningen och utökar användningen av de tjänster som Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning erbjuder. Dessutom ska finansministeriet genom en förordning som utfärdas 2023 fastställa att rådgivningstjänsten för löntagare blir en grundläggande tjänst.

Utvecklandet och automatiseringen av produktionsprocesserna vid Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning fortsätter bl.a. genom att användningen av robotiserad processautomatisering utvidgas och nya tjänster införs. Nyttan med Handi-lösningen (elektronisk beställning och fakturabehandling) som införts inom samtliga statliga ämbetsverk och inrättningar realiserar genom en effektivisering av processen från beställning till betalning. Ämbetsverken och Servicecentret fortsätter att målmedvetet utveckla statens personalförvaltning. Målet är en effektivisering av statens personalförvaltning från 2018 års nivå med 304 årsverken före 2029. Servicecentret vidareutvecklar tillgängligheten och funktionerna i informationssystemet Kieku och skapar beredskap för en höjning av nivån enligt färdplanen för utveckling av Servicecentret. Under ramperioden genomförs i informationssystemet Kieku en omfattande och nödvändig teknisk reform (av SAP-systemet). Systemet Kieku förnyas i enlighet med utvecklingsplanen för systemarkitektur. Dessutom revideras statens serviceplattform för rekrytering samt personalundersökningstjänsten.

Utveckling av offentliga upphandlingar

Inom ramen för programmet för verkingsfull offentlig upphandling har det utarbetats en nationell strategi för offentlig upphandling som styr utvecklandet av statens upphandling. Utvecklingsåtgärderna täcker all upphandling inom den offentliga sektorn. Ministerierna, ämbetsverken och affärsverken genomför verksamhetsplaner som utarbetats inom förvaltningsområdena. Förvaltningsområdena identifierar den strategiska betydelsen av offentliga upphandlingar samt upphandlingarnas roll för att uppnå regeringsprogrammets mål. Förvaltningsområdena utnyttjar i tillämpliga delar resultatstyrning som en styrningsmekanism. Målen enligt strategin för offentlig upphandling gäller även de nya välfärdsområdena. Välfärdsområdena stöds i fråga om inrättandet och utvecklandet av upphandlingsverksamheten, i synnerhet med tanke på kunskapsbaserad ledning och utveckling av genomslagskraft. Välfärdsområdena erbjuds data som stöd för den strategiska ledningen av upphandling.

Hansel Ab, Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori och Senatfastigheter tar in målen för den nationella upphandlingsstrategin i de centraliserade upphandlingarna och ramavtalen.

De upphandlande enheterna bedömer sin kompetens med den offentliga sektorns gemensamma verktyg för kompetensbedömning, med hjälp av vilken det går att systematiskt utveckla kompetensen så att den stöder organisationens strategiska mål. Genomförandet av strategin för offentlig upphandling mäts regelbundet med strategiska effektindikatorer och nya utvecklingsåtgärder riktas utgående från mätningen. Det finns en uppdaterad lägesbild av offentliga upphandlingar i Finland samt en nationell informationsarkitektur, som stöder analyseringen och utvecklandet av upphandlingarnas genomslag på nationell nivå. Gemensamma nätverk för den offentliga och den privata sektorn stöder utnyttjandet av potentialen och möjligheterna hos offentliga upphandlingar samt spridning av bästa praxis.

Statens investeringar i lokaler

Statens nya fastighetsstrategi och lokalstrategi godkändes i form av statsrådets principbeslut i december 2021. Utgångspunkten för fastighetsstrategin är att förvalta och sköta statens fastighetsförmögenhet på ett effektivt och hållbart sätt som tryggar statens övergripande intresse och som tar i beaktande bl.a. kulturarvet och den övergripande säkerheten. Vid försäljning av statlig egendom iakttas öppna och icke-diskriminerande förfaranden. Den fastighetsegendom som säljs är i huvudsak sådan egendom som staten inte längre behöver. Statens fastighetsaktörer ställer upp mål för minskning av klimatbelastningen och anpassning till klimatförändringen.

Målet för lokalstrategin är att lokalerna ska stödja en resultatrik verksamhet. Genom att utveckla lokalerna kan man främja smidigare arbete och skötsel av ärenden samt förbättra kostnadseffektiviteten. Med hjälp av lokallösningarna säkerställer man social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Ökningen av distansarbete och arbete på flera ställen påverkar användningen av utrymmet och behovet av lokaler. Före utgången av årtiondet eftersträvas ett omfattande gemensamt utnyttjande av lokalerna så att personalen vid olika ämbetsverk kan arbeta i samma lokaler. Samanvändningen ökas också inom den offentliga sektorn i synnerhet vid gemensamma kundserviceställen.

Det program för effektivisering av statsförvaltningens användning av lokaler som man beslutade om under den föregående regeringsperioden fortsätter enligt planerna fram till 2029, med målet att uppnå en total besparing på 150 miljoner euro. Målet enligt lokalstrategin är också att i den mån det är möjligt agera så att lokalkostnaderna minskar. Faktorer som höjer nivån för investeringarna i lokaler under ramperioden är flera stora ombyggnads- och nybyggnadsprojekt, exempelvis byggande som krävs för anskaffningen av nya multirollflygplan samt säkerhetsmyndigheternas lokalprojekt.

Riktlinjer för nivån på investeringsfullmakten för affärsverken inom Senatkoncernen utarbetas i samband med beredningen av budgetpropositionerna

Projekthelheten Samarbete kring tjänster och lokaler

Statens regionala närvaro, förnyandet av service- och lokalnätet, multilokalt arbete och lokalstrategin främjas i linje med målen i regeringsprogrammet som en samlad strategisk projekthelhet. Reformerna bidrar till att verkställa strategin för den offentliga förvaltningen samt den lagstiftning som gäller regional närvaro och statsrådets principbeslut om statens lokalstrategi. De bärande principerna i reformen av service- och lokalnätet är bl.a. att digitala kanaler prioriteras där det är möjligt, olika statliga myndigheters tjänster för besöksärenden sammanförs i gemensamma serviceställen för den offentliga förvaltningen i samarbete med FPA och kommunerna, utbudet av tjänster organiseras mer flexibelt med hänsyn till tid och plats så att det motsvarar det verkliga kundbehovet samt att man stärker möjligheterna att arbeta på ett flexibelt och multilokalt sätt bl.a. genom att man ökar antalet gemensamma lokaler för distansarbete på olika håll i Finland. Syftet med ändringarna är att förbättra tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet så att medborgarnas grundläggande och språkliga rättigheter tryggas. Statsrådet fastställer riktlinjerna i den lagstadgade plan för grunderna för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner som godkänns våren 2022.

Besparingar i förvaltningsutgifterna

Som en del av lösningarna i samband med halvtidsöversynen görs det besparingar i reseutgifter och utgifter för kontorslokaler inom alla förvaltningsområden. Besparingen i reseutgifterna är 20 miljoner euro per år och besparingen i kontorslokaler 10 miljoner euro per år. De ovannämnda sparhelheterna behandlas också i avsnitt 5.3.

Med grund i utvecklandet av digitaliseringen av statens verksamhet och produktiviteten har alla statliga omkostnader minskats från och med 2020. År 2023 är minskningen av omkostnaderna 73 miljoner euro. Minskningarna fortsätter inte efter 2023.

5.4 Inkomsterna inom budgetekonomin

År 2023 beräknas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 72,2 miljarder euro. Skatteinkomsternas andel av de ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin stiger till 90 procent i slutet av ramperioden. Prognosen för skatteinkomsterna baserar sig på en bedömning av den totalekonomiska utvecklingen på medellång sikt. I inkomstposterna har man beaktat de ändringar i beskattningsgrunderna som det beslutades om i regeringsprogrammet. Inrättandet av välfärdsområdena 2023 ökar de

ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin liksom också skatteinkomsterna. Statens skatteinkomster ökar uppskattningsvis med nästan 3 % per år 2023–2026, med undantag för konsekvenserna av inrättandet av välfärdsområdena.

Ändringar i beskattningsgrunderna

Största delen av de skattepolitiska åtgärderna i statsminister Marins regeringsprogram har redan genomförts i detta skede av valperioden, men vissa åtgärder vidtas ännu 2023. Regeringen har dessutom gjort sådana ändringar i skattegrunderna som står utanför regeringsprogrammet, såsom infört höjda avskrivningar på lösa anläggningstillgångar för 2020–2025.

Den mest betydande ändring i beskattningsgrunderna som påverkar skatteintäkterna under ramperioden är social- och hälsovårdsreformen som träder i kraft 2023. I samband med reformen överförs organiseringsansvaret i fråga om social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet från kommunerna till välfärdsområdena och det anknytande finansieringsansvaret från kommunerna till staten. Kommunernas inkomster minskas i motsvarande grad som kostnader överförs genom att statsandelarna, compensationerna för förlorade skatteinkomster, kommunernas andel av intäkterna från samfundsskatten samt kommunalskatten sänks. Statens andel av intäkterna från samfundsskatten ökar och statens beskattning av förvärvsinkomster stramas åt i motsvarande grad som kommunalskatten sänks. Sammantaget skärs kommunernas skatteinkomster ned med ca 14,9 miljarder euro 2023 och statens skatteinkomster ökas med ca 14,6 miljarder euro. För att beskattningen av förvärvsinkomster inte ska skärpas till följd av skattereformen i anslutning till social- och hälsovårdsreformen lindras statens förvärvsinkomstbeskattning med ca 0,3 miljarder euro. Under coronapandemin genomfördes i syfte att underlätta den ekonomiska situationen en tillfällig lättnad i det förfarande som gäller betalningsarrangemang vid beskattningen till följd av vilken skatteintäkter överförs från 2020 och 2021 till 2022 och 2023. Åtgärden beräknas öka statens skatteintäkter med sammanlagt ca 130 miljoner euro 2023.

Andra ändringar i skattegrunderna som ingår i planen för de offentliga finanserna är bl.a. det extra avdraget för forsknings- och utvecklingsverksamhet samt det förhöjda arbetsinkomstavdraget för äldre, vilka båda träder i kraft från och med 2023.

Tabellen nedan innehåller en uppskattning av den effekt de viktigaste ändringarna i beskattningsgrunderna har på statens skatteinkomster på årsnivå. Hur ändringarna i beskattningsgrunderna påverkar respektive års enligt kontantprincipen bokförda skatteintäkt beror på den exakta tidsplanen för när ändringarna träder i kraft och på beloppet av de eftersläpande intäkterna. Effekten av ändringarna på kassainflödet i statens inkomster blir således under ikraftträdandeåret mindre än den årsvisa beräkningen. I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras enligt nettobelopp för de konsekvenser regeringens ändringar i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna.

Tabell 7. Effekten på statens skatteintäkter på årsnivå till följd av de viktigaste ändringarna i beskattningsgrunderna och av lättningen i betalningsarrangemangen (mn euro)

	2023	2024	2025	2026
Indexjustering i beskattningen av förvärvsinkomster	-388	-403	-419	-434
Förhöjt arbetsinkomstavdrag för äldre	-78			
Temporär höjning av hushållsavdraget i fråga om hushålls-, omsorgs- och vårdarbete (2022–2023)	-40 ¹			
Slopande av den s.k. solidaritetskatten		-103		
Slopande av invalidavdraget vid statsbeskattningen	11			
Social- och hälsovårdsreformens inverkan på intäkterna från skatten på förvärvs- och kapitalinkomster	13 688			
Lindring av statens förvärvsinkomstbeskattning i samband med social- och hälsovårdsreformen	-297			
Värdestegringskatt	25			
Extra avdrag för forsknings- och utvecklingsverksamhet	-100			
De höjda avskrivningarna på lösa anläggningstillgångar (2020–2025) upphör (beräkning)				397
Social- och hälsovårdsreformens inverkan på statens intäkter från samfundsskatten	854			
Höjning av skatten på tobak	59			
Slopande av skattesubventionen för paraffinisk dieselolja	43			
Sänkning av lotteriskatten (2022–2023)	16	73		
Beskattning av vinster från fastighetsplaceringar	15			
Gruvskatt	10			
Betalningsarrangemangens effekter på intäkterna	130			

¹⁾ Temporär, upphör 2024.

Utvecklingen av skatteinkomsterna 2023–2026

Skatteunderlaget för **skatten på förvärvs- och kapitalinkomster** beräknas ha ökat med 4,9 % 2021. Skatteunderlaget beräknas öka med 2,5 % 2022 och från och med 2023 med i genomsnitt 3,1 % per år under ramperioden. Löneinkomsterna beräknas öka med 3,6 % 2022 och med 3,3 % 2023, varefter ökningen av löneinkomsterna avtar något till följd av att sysselsättningsökningen mattas av och är i genomsnitt 3,0 % per år under ramperioden. Pensionsinkomsterna ökar under ramperioden något snabbare än löneinkomsterna

när antalet pensionärer ökar och pensionssystemet mognar. Kapitalinkomsterna beräknas ha ökat med 17,2 % 2021. År 2022 beräknas kapitalinkomsterna minska med 2,8 % till följd av den osäkerhet som kriget i Ukraina orsakar. Kapitalinkomsterna beräknas öka med 2,8 % 2023 och därefter med 2,7 % per år under ramperioden. I det uppskattade inflödet av förvärvs- och kapitalinkomstskatter har skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Marins regering beaktats, inklusive skattereformen 2023 i anslutning till social- och hälsovårdsreformen och andra kända ändringar i beskattningsgrunderna. Regeringen har fastställt att det förhöjda arbetsinkomstavrdraget för äldre träder i kraft 2023. På skatteintäkterna under ramperioden inverkar också de tidsbundna ändringar som trätt i kraft tidigare. I skatteintäktskalkylerna för 2024–2026 ingår som ett tekniskt antagande en indexjustering av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomster.

De totala intäkterna från **samfundsskatten** enligt debitering beräknas öka åren 2023–2026, i huvudsak på motsvarande sätt som rörelseöverskottet enligt nationalräkenskaperna, med i genomsnitt 4,9 % per år. I det uppskattade inflödet av samfundsskatter har skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Marins regering beaktats, inklusive skattereformen 2023 i anslutning till social- och hälsovårdsreformen och andra kända ändringar i beskattningsgrunderna. I det uppskattade inflödet ingår från och med 2023 ett extra avdrag för forsknings- och utvecklingsverksamhet, vars sänkande effekt på skatteintäkterna i detta nu har beräknats vara 100 miljoner euro på årsnivå. Utöver de ändringar som nämns ovan har man beslutat att ytterligare skärpa ränteavdragsbegränsningen. Den ökande inverkan denna ändring har på skatteintäkterna bedöms i detta skede vara liten. Bestämmelserna i förslaget till direktiv om en global minimiskatt för koncerner beräknas öka skatteinkomsterna under ramperioden. Det finns ännu ingen uppskattning av hur stor denna effekt blir.

Intäkterna från **mervärdesskatten** beräknas 2023–2026 öka i genomsnitt med 3,0 %. Intäkterna från mervärdesskatten ökar med uppskattningsvis 3,1 % 2023. Därefter förutspås skatteintäkterna öka med ca 2–4 % per år. Tillväxtprognosen för intäkterna från mervärdesskatten baserar sig främst på utvecklingen i fråga om privathushållens konsumtionsutgifter. De lättnader i betalningsarrangemangen som gällde skatter som förfallit till betalning 2020 och 2021 beräknas öka statens inflöde av mervärdesskatt med 105 miljoner euro 2023.

Intäkterna från **punktskatter** beräknas 2023–2026 i sin helhet minska med i genomsnitt 1,6 % per år. Minskningen förklaras av att energiskatteintäkterna minskar med i genomsnitt 3 % per år. Højningarna av tobaksaccisen och sloandet av skattesubventionen på paraffinerad diesel höjer intäkterna från punktskatter under ramperioden. Också den tidsbundna sänkningen av distributionsskyldigheten höjer intäkterna från punktskatter. Intäkterna från punktskatter minskar på grund av att den skattepliktiga konsumtionen minskar samt i fråga om energibeskattningen också t.ex. på att andelen lindrigare beskattade biodrivmedel och el ökar.

Intäkterna från **bilskatten** beräknas minska med i genomsnitt 14,3 % per år. Intäkterna från bilskatten minskar framför allt på grund av den förväntade ökningen av försäljningsandelen för elbilar under ramperioden. Beloppet av bilskatten beror på fordonets allmänna detaljhandelsvärde och på koldioxidutsläppsvärdet. Den ökade försäljningsandelen för bilar med låga utsläpp sänker således den genomsnittliga bilskatten.

I **fordonsskatten** ingår en grundskatt som tas ut på basis av koldioxidutsläpp samt en drivkraftsskatt som tas ut för andra än bensindrivna person- och paketbilar samt lastbilar. Intäkterna från fordonsskatten beräknas minska med i genomsnitt 3,5 % per år, till stor del på grund av en minskning av det genomsnittliga koldioxidutsläppsvärdet för bilbeståndet.

Lotteriskatt inflyter i huvudsak från lotterier som anordnas med ensamrätt. Den minskade intäktsföringen av avkastningen av penningsspelsverksamheten kompenseras till förmånstagarna genom en sänkning av lotteriskatten som genomförs 2023. Till följd av detta beräknas det inflyta skatt till ett belopp av 58 miljoner euro 2023 och därefter 140–150 miljoner euro per år.

Övriga inkomster inom budgetekonomin

Den största enskilda posten i statens inkomster av blandad natur utgörs av överföringar från Statens pensionsfond för att finansiera pensionsutgifterna. Under ramperioden ökar den andel av pensionsutgifterna som finansieras genom överföringen från nuvarande 40 procent till 43 procent (RP 1/2022 rd) när fonderingsmålet för fonden har uppnåtts. Inkomsterna från EU ingår i beloppet av inkomster av blandad natur. Ur EU:s återhämtningsinstrument antas det under ramperioden inflyta inkomster till ett belopp av i genomsnitt närmare 0,4 miljarder euro 2023–2026, dvs. sammanlagt 1,5 miljarder euro.

I de kapitalinkomster som budgeterats för 2022 ingår vinstutdelningar, kapitalåterbäringar och inkomster från försäljning av egendom till ett belopp av ca 2,4 miljarder euro. Vinstutdelningarnas andel av detta belopp beräknas vara ca 1,4 miljarder euro. I de budgeterade kapitalinkomsterna ingår inkomster från försäljning av egendom till ett belopp av cirka en miljard euro 2022 och 0,4 miljarder euro 2023. Försäljningen av egendom har samband med finansieringen av tidigare genomförda s.k. framtidsinvesteringar och den allmänna minskningen av upplåningsbehovet. Genomförandet av försäljningarna påverkas av det rådande marknadsläget. Jämfört med 2022 förutspås utdelningsinkomsterna minska och stanna kring en miljard euro per år under ramperioden.

Tabell 8. Finansministeriets uppskattning av ordinarie inkomster inom budgetekonomin 2022–2026, md euro

	2022	2023	2024	2025	2026	2023–2026
	budgeterad					genomsnittlig förändring per år, %
Skatteinkomster sammanlagt	48,7	63,8	66,5	68,5	70,4	9,7
– skatt på förvärvs- och kapitalinkomster	10,9	24,0	25,9	26,9	27,9	32,6
– samfundsskatt	3,8	5,6	6,0	6,2	6,5	8,0
– mervärdesskatt	21,5	22,0	22,5	23,3	24,1	3,0
– punktskatter	7,5	7,4	7,3	7,1	6,9	-1,6
– övriga skatteinkomster	5,0	4,8	4,9	5,0	5,0	0,9
Inkomster av blandad natur	6,4	6,5	6,3	6,5	6,6	0,8
Ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinst	2,7	1,7	1,3	1,3	1,3	-14,9
– Utdelningsinkomster och inkomster av försäljning av aktier	2,4	1,4	1,0	1,0	1,0	-17,3
Inkomster sammanlagt¹	57,9	72,2	74,3	76,4	78,4	7,8

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

5.5 Balansen och skulden inom statens budgetekonomi

Balansen och skulden i statens budgetekonomi

Statens budgetekonomi beräknas uppvisa ett underskott på 7,5 miljarder euro 2023, vilket är 0,1 miljarder euro mindre än 2022 (inklusive den första tilläggsbudgeten). Ramperiodens underskott är som störst 2024, då det är 7,6 miljarder euro.

Social- och hälsovårdsreformen ändrar de offentliga utgifternas struktur så att utgifterna inom statens budgetekonomi ökar betydligt från och med 2023. Finansieringen av välfärdsområdena består av överföringar från den statliga finansieringen till kommunerna och kommunernas skatteinkomster. Därför ökar både statens utgifter och inkomster betydligt 2023 jämfört med 2022.

Åren 2023–2026 är underskottet i budgetekonomin i genomsnitt 7,2 miljarder euro, medan det årliga underskottet i det föregående rambeslutet var i genomsnitt 7,6 miljarder euro. Jämfört med det föregående rambeslutet är underskottet i genomsnitt 0,4 miljarder euro mindre per år. Underskottet minskar särskilt till följd av att kalkylerna över skatteinkomster har höjts, eftersom kalkylerna över skatteinkomster 2023–2025 i genomsnitt är 3,5 miljarder euro högre än i det föregående rambeslutet. I synnerhet har intäktskalkylerna över förvärvs- och kapitalinkomstskatten, mervärdesskatten och samfundsskatten höjts jämfört med det föregående rambeslutet. Förändringen beror på att den ekonomiska utvecklingen har varit bättre än väntat.

Statsskulden beräknas uppgå till ca 144 miljarder euro 2023, vilket är ca 52 % i förhållande till bruttonationalprodukten. Statsskulden beräknas öka med i genomsnitt 7,2 miljarder euro eller 4,9 procent per år under ramperioden. År 2026 beräknas statsskulden uppgå till ca 165 miljarder euro, vilket är ca 54,5 % i förhållande till bruttonationalprodukten.

Utvecklingen av statsfinansernas och hela den offentliga ekonomins underskott och skulder granskas ur nationalräkenskapernas perspektiv i avsnitt 3.2.

Tabell 9. Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins balans 2022–2026, md euro, gängse priser

	budget+ tilläggsbudget 2022	2023	2024	2025	2026
Budgetekonomins uppskattade inkomster sammanlagt ¹	57,9	72,2	74,3	76,4	78,4
Budgetekonomins uppskattade utgifter sammanlagt, gängse priser ²	65,6	79,7	81,9	83,5	85,1
Uppskattning av budgetekonomins balans	-7,6	-7,5	-7,6	-7,1	-6,7
Statsskulden i förhållande till BNP, %	51½	52	53	54	54½

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

²⁾ Utgifterna har omräknats till gängse priser med hjälp av finansministeriets prisindexprognos, som ger en riktgivande uppskattning av prisutvecklingen under ramperioden.

5.6 Statsfinanserna utanför budgeten

Staten i nationalräkenskaperna

Till statssektorn hör enligt nationalräkenskaperna förutom den egentliga statsbudgeten de statliga fonder som står utanför budgetekonomin (exkl. Statens pensionsfond, som i nationalräkenskaperna inräknas i arbetspensionsinrättningssektorn), universiteten, universitetsfastighetsbolagen, Business Finland Oy, Business Finland Venture Capital Oy, Digi-Finland Oy, Finlogic Oy, FinnHEMS Oy, Fintraffic Sjötrafikledning Ab, Fintraffic Järnväg Oy, Fintraffic Väg Ab, Gasonia Oy, Governia Oy, Hansel Ab, HAUS Kehittämiskeskus Oy, Klimatfonden Ab, Självständighetsjubileets barnstiftelse sr, Nationalgalleriet, Leijona Catering Oy, Trafikstyrningsbolag Fintraffic Ab, Maakuntien tilakeskus Oy, Senatfastigheter, Solidium Oy, Suomen Malmijalostus Oy, Finlands Industriinvestering Ab, Finlandsbanan Ab, Tapio Ab, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Entimmeståget till Åbo Ab, Arbetshälsoinstitutet, Rundradion Ab och Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS).

I nationalräkenskaperna har staten tio fonder som står utanför budgeten. Statliga fonder är Statens bostadsfond, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden, Stabilitetsfonden, Statens televisions- och radiofond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden och Oljeskyddsfonden. Universitetens totalfinansiering består av de anslag som beviljas universiteten i statsbudgeten och av kompletterande finansiering som innefattar bland annat inkomster av avgiftsbelagd verksamhet, donationer och sponsorfinansiering. Den statliga finansieringen av Rundradion Ab har sedan ingången av 2013 grundat sig på med rundradioskatten täckta anslagsöverföringar till Statens televisions- och radiofond och vidare till Rundradion Ab. Anslaget utanför ramen ligger under ramperioden 2023–2026 på nivån 569 miljoner euro.

Statens placeringsbolag Solidium Oy är ett aktiebolag som i sin helhet ägs av finska staten och vars uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt sett viktiga företag. I bolagets aktieportfölj ingår tolv börsnoterade bolag i vilka Solidium är minoritetsägare. Solidiums styrelse fattar självständigt beslut om investeringar utgående från de analyser och förslag som ledningen berett. Avkastningen på Solidiums aktieinnehav var 33,5 procent under kalenderåret 2021. Solidium delar ut sammanlagt 368 miljoner euro i utdelning till finska staten för räkenskapsperioden 2020–2021 och 500 miljoner euro i kapitalåterbäring som finansierats med hjälp av aktieförsäljning. Utdelningen var exceptionellt stor, eftersom det utöver utdelningarna för 2021 (200 miljoner euro) också betalades utdelningar som skjutits upp från 2020 (168 miljoner euro). Utöver detta överfördes Solidiums samtliga aktier i SSAB AB, dvs. aktier till ett värde av ca 271 miljoner euro, till finska staten i form av kapitalåterbäring. Under översiktsperioden överfördes finska statens samtliga aktier i Anora Group Abp, dvs. aktier till ett värde av ca 143 miljoner euro, till Solidium. Värdet på Solidium Oy:s innehav var ca 9,3 miljarder euro vid fjolårets slut.

Under 2021 grundades Finlandsbanan Ab och Entimmeståget till Åbo Ab och Nordiska Järnvägar Ab försattes i likvidation.

För statens ägarpolitik ansvarar i övrigt avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli, på vars ansvar ägarstyrningen i de bolag som idkar kommersiell verksamhet ankommer. Avdelningen ansvarar dessutom för att bereda de allmänna riktlinjerna för statens ägarpolitik och ägarstyrningspraxis och att samordna ministeriernas samarbete i fråga om ägarstyrningen.

Fondekonomin utanför statsbudgeten

De pensionsavgifter som Statens pensionsfond samlar in utgör en av de mest betydande inkomstposterna för fonderna. I övriga inkomster av skattenatur ingår de försörjningsberedskapsavgifter som tas ut i samband med punktbeskattningen av bland annat energi-produkter och elström samt de avgifter som Stabilitetsfonden tar ut hos bankerna. Inkomsterna och avgifterna av skattenatur sjunker med uppskattningsvis 500 miljoner euro från 2023 till 2025, när den resolutionsfond och insättningsgarantifond som ingår i Stabilitetsfonden uppnår den målnivå som uppställts för dem, varefter inga avgifter längre tas ut från bankerna till fonden.

Överföringarna till statsbudgeten hänför sig närmast till finansieringen av pensionsutgifter. Av de pensioner som betalats ut fram till 2023 täcks 40 % genom en intäktsföring från statens fond. Från och med 2024 ökar intäktsföringen gradvis med en procentenhet per år tills den är 45 % från och med 2028. På 2026 års nivå innebär detta en ökning av överföringen till budgeten med ca 150 miljoner euro.

Största delen av de lån som fonderna beviljar och av de inkomster som kommer från återbetalningen av dessa lån hänför sig till Kärnavfallshanteringsfondens verksamhet. Avfallshanteringsskyldiga har rätt att för viss tid få lån mot tryggande säkerheter. Bostadsfonden har inte längre beviljat nya lån efter 2007, och därför fortsätter minskningen i återbetalningen av lån som fonden beviljat. Underskottet i fonderna utanför budgeten beräknas under ramperioden uppgå till i genomsnitt ca 300 miljoner euro per år och utan finansoperationer är underskottet i genomsnitt ca 590 miljoner euro per år.

Åren 2022–2023 överförs 4 miljoner euro per år från statsbudgeten till Oljeskyddsfonden för att täcka kostnader som orsakas av oljebekämpningsverksamheten och eventuella oljeskador. Sedan Oljeskyddsfondens kapitalgräns överskreds har man slutat ta ut oljeskyddsavgifter och på grund av EU-rättsliga problem antas det att man inte börjar samla in avgiften på nytt. Enligt en regeringsproposition som är under beredning ska däremot Oljeskyddsfonden läggas ned och dess uppgifter överförs till den nya miljökadefonden.

I Statsgarantifondens prognostiserande finansieringsanalys har man förberett sig på att åren 2023 och 2024 täcka det eventuella förlustbringande separata resultatet av Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialfinansieringsverksamhet. Risknivån för Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialborgensstock har stigit till följd av coronaviruspandemin.

Tabell 10. Statliga fonder utanför budgeten, miljoner euro

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Skatter och inkomster av skattenatur sammanlagt	460	521	520	200	61	61
Inkomster av blandad natur	98	113	108	103	102	104
Pensionsavgifter	1 547	1 583	1 571	1 574	1 572	1 558
Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	615	416	418	421	420	418
Överföringar från budgeten	948	569	573	569	569	569
Inkomster exkl. finansoperationer	3 668	3 202	3 190	2 867	2 723	2 710
Återbetalning av beviljade lån	1 978	1 964	1 893	1 861	1 858	1 863
Inkomster sammanlagt	5 645	5 166	5 083	4 728	4 581	4 572
Konsumtionsutgifter	177	224	222	216	209	200
Överföringsutgifter	1109	1 178	1 209	1 098	1 046	899
Ränteutgifter	16	17	17	17	17	17
Överföringar till budgeten	1 943	1 999	2 078	2 133	2 185	2 238
Övriga utgifter	20	28	12	10	10	10
Utgifter exkl. finansoperationer	3 265	3 446	3 538	3 473	3 467	3 364
Beviljade lån samt övriga finansiella investeringar	1 637	1 920	1 555	1 570	1 580	1 603
Utgifter sammanlagt	4 902	5 366	5 093	5 049	5 047	4 967
Över- eller underskott, netto	743	-200	-10	-315	-465	-395

Affärsverken

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk vars uppgift är att använda, vårda och skydda statens direktägda, obebyggda jord- och vattenegendom som den besitter. Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet och sköter lagstadgade offentliga förvaltningsuppgifter med budgetmedel. Skogsbruk och annan affärsverksamhet som sker på marknadsvillkor ska Forststyrelsen bedriva genom de dotterbolag som den äger. Forststyrelsens affärsverksamhet inom skogsbruket har bolagiserats till Metsähallitus Metsätalous Oy, som helt och hållet ägs av staten. Forststyrelsen betalar intäktsföring av vinst till staten på basis av ersättningar för nyttjanderätt och utdelningar. Forststyrelsen besitter ca 12,6 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden med ett balansvärde på ca 3,9 miljarder euro. Av detta är ca 2,6 miljarder euro grundkapital med avkastningskrav. Forststyrelsens intäktsföring varierar mellan 105 och 120 miljoner euro åren 2023–2026, vilket motsvarar nivån för tidigare år.

Senatkoncernen omfattar Senatfastigheter samt Försvarsfastigheter, som inledde sin verksamhet vid ingången av 2021. Koncernen har till uppgift att i enlighet med målen i statens lokalstrategi ta fram arbetsmiljölösningar för kunderna och höja organisationernas prestationsförmåga inom statsförvaltningen. Affärsverksamheten grundar sig på utveckling av arbetsmiljöer och fastighetsförmögenheten, uthyrning av lokaler samt tillhandahållande av lokaltjänster till kunderna. Affärsverket kan tillhandahålla tjänster också för sådana sammanslutningar vars verksamhet huvudsakligen finansieras med anslag som tagits in i statsbudgeten. Senatkoncernen verkar enligt företagsekonomiska principer. Koncernen intäktför 2023–2026 varje år 38 miljoner euro i statsbudgeten. Koncernens resultat av hyresverksamheten beräknas kvarstå på nivån 18 miljoner euro. Målet är att fastighetsförsäljningarna 2023–2026 ska uppgå till sammanlagt 100 miljoner euro per år.

5.7 Hållbar utveckling

Det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030, sätter upp gemensamma mål för en hållbar utveckling för alla FN:s medlemsländer. Agenda 2030 syftar till en hållbar utveckling både när det gäller ekonomin, människors välfärd och miljön.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering är målet att Finland senast 2030 ska vara ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle.

Ett klimatneutralt Finland i planen för de offentliga finanserna 2023–2026

I planen för de offentliga finanserna ingår anslag som kan bedömas främja målen för klimatneutralitet i regeringsprogrammet. Med anslagen främjas bl.a. en välmående miljö och natur samt den biologiska mångfalden exempelvis genom anskaffning av naturskyddsområden och genom anslagen för utvecklingssamarbete. Man strävar efter att minska utsläppen bland annat genom att stödja förnybar energi och främja kollektivtrafiken. Forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt främjar de bioekonomiska lösningarna och utvecklar Finland i riktning mot ett koldioxidsnålt samhälle. EU:s förgröningsstöd, miljöersättningar och främjande av ekologisk produktion har stor betydelse för att jordbruket ska utvecklas i en hållbar riktning med avseende på miljön. Anslag anvisas särskilt till arbets- och näringsministeriets, jord- och skogsbruksministeriets, kommunikationsministeriets, miljöministeriets och utrikesministeriets förvaltningsområden.

Vid fördelningen av de anslag för att främja ett koldioxidsnålt samhälle som ingår i planen för de offentliga finanserna har utgångspunkten varit de strategiska helheterna i regeringsprogrammet.

I planen för de offentliga finanserna främjas mål som hänför sig till koldioxidneutralitet med sammanlagt cirka 2,7 miljarder euro 2023, och beloppet sjunker till cirka 2,1 miljarder euro 2026.

Anslagsnivån för 2023 höjs avsevärt av finansieringen enligt Finlands plan för återhämtning och resiliens. Finlands maximala tilldelning beräknas mot bakgrund av de nuvarande prognoserna uppgå till 2,085 miljarder euro, varav cirka hälften anvisas för den gröna omställningen. I fråga om den gröna omställningen riktas anslagsökningar bl.a. till investeringar i ren energiproduktion, innovationer med låga utsläpp, miljölösningar inom byggbranschen samt stödjande av laddningsinfrastrukturen för elftrafik, vilket ökar anslagsnivån för 2023.

Dessutom höjs anslagsnivån för 2023 av de beslut om ett åtgärds paket som har fattats utifrån de riktlinjer som ministerarbetsgruppen för beredskap har dragit upp för att stärka självförsörjningsgraden i fråga om energi och försörjningsberedskapen. Målet är att avsevärt påskynda utfasningen av fossila energikällor och att stödja ibruktagandet av ny teknik. Ökningarna är omfattande och inriktade på trafik, energi, boende och åtgärder inom jordbruket med lång verkningstid.

För att stimulera investeringar i en grön omställning ingår i planen för de offentliga finanserna för 2023–2026 ett tillägg på sammanlagt 36,8 miljarder euro till tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden och digitalisering. Siffrorna i tabellen nedan innehåller inga omkostnader, och därför syns dessa ökningarna inte i tabellen.

Minskningen av anslagsnivån för främjande av koldioxidneutralitet under ramperioden påverkas förutom av den minskade finansieringen som fastställts i planen för återhämtning och resiliens och av den finansiering som ministerarbetsgruppen för beredskap dragit upp riktlinjerna för också av bl.a. minskningen av produktionsstödet för förnybar energi. Till följd av den nya strukturfondsperioden inriktas däremot den ökande andelen av strukturfondsfinansieringen på koldioxidsnålhet.

Jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna har nivån på de anslag som anvisats för att främja ett koldioxidneutralt samhälle klart stigit framför allt för att åtgärderna i planen för återhämtning och resiliens i den föregående planen för de offentliga finanserna ännu inte hade beaktats i siffrorna i tabellen, eftersom den nationella planen inte ännu var färdig i våras. Dessutom koncentreras åtgärderna för att stärka självförsörjningen på energi och försörjningsberedskapen till början av ramperioden.

Tabell 11. Ett klimatneutralt Finland, centrala åtgärder åren 2023–2026 (miljoner euro)

	2023	2024	2025	2026
3.1 Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden	1083	948	785	626
3.2 Finland – större än sin storlek i världen	364	366	361	408
3.4 Ett livskraftigt Finland	296	286	278	271
3.4.1 Utveckling och underhåll av transportnätet	254	220	204	197
3.4.2 Jordbruket	718	615	614	614
Sammanlagt	2 716	2 435	2 242	2 116

Skatter

Det finns flera skatter som kan anses främja målen för koldioxidneutralitet. Till dessa hör framför allt energiskatterna, fordonsskatten, bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar samt avfallsskatten. Även om dessa som helhet kan anses vara skatter som är förenliga med koldioxidneutralitetsmålen kan de innefatta enskilda, med målen oförenliga beskattningsstrukturer.

I enlighet med regeringsprogrammet bereds som ett led i skattereformen för hållbar utveckling under perioden 2020–2023 en skattereform i syfte att främja övergången till ett klimatneutralt Finland. Skattereformen för hållbar utveckling består av en översyn av energibeskattningen och beskattningen av fordonstrafiken, åtgärder som främjar cirkulär ekonomi genom beskattning och en utredning av möjligheten att införa utsläppsbaseade konsumtionsskatter.

Största delen av de skattepolitiska åtgärderna i regeringsprogrammet har genomförts redan under de första åren av valperioden. Planen för de offentliga finanserna innehåller dock vissa sådana ändringar i energibeskattningen som kan anses främja koldioxidneutralitet. Till dessa hör sloandet av skattestödet för paraffinisk diesel 2023, som minskat under tidigare år, och förlängningen av det gradvisa avskaffandet av skatteåterbäringen för energiintensiva företag åren 2023–2025.

Dessutom har beskattningsvärdet för utsläppsnåla tjänstebilar sänkts för åren 2023–2025.

Sänkningen av skyldigheten att distribuera biodrivmedel (med 7,5 procentenheter) enligt de riktlinjer som ministerarbetsgruppen för beredskap har dragit upp ökar energiskatteintäkterna med 74 miljoner euro 2023 och med 12 miljoner euro 2024.

Den helhet som miljöstyrningen av beskattningen utgör granskas närmare i kapitel 6 i den allmänna motiveringen till budgetpropositionen för 2022.

6 Välfärdsområdenas ekonomi

6.1 Välfärdsområdenas finansiering och statens åtgärder

Välfärdsområdenas ekonomi

Välfärdsområdenas ekonomi, överföringen av organiseringsansvaret för social- och hälsovården och räddningsväsendet (den s.k. social- och hälsovårdsreformen) samt den statliga finansieringen av välfärdsområdena behandlas som en helhet i planen för de offentliga finanserna. För välfärdsområdena har det också ställts upp ett mål för det strukturella saldot (se avsnitt 2). I denna plan för de offentliga finanserna har man tagit hänsyn till de centrala konsekvenserna av reformen också för statsfinanserna och för den kommunala ekonomin. Överföringen av organiseringsansvaret för social- och hälsovården och räddningsväsendet och ändringarna av finansieringssystemet genomförs den 1 januari 2023.

I Finland har det den 1 juli 2021 bildats 21 välfärdsområden, till vilka det den 1 januari 2023 överförs ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet, som kommunerna och samkommunerna för närvarande ansvarar för, samt kostnaderna för detta. Välfärdsområdenas verksamhet leds av välfärdsområdesfullmäktige som inlett sin verksamhet den 1 mars 2022. Dessutom ansvarar den nya HUS-sammanslutningen från och med den 1 januari 2023 för ordnandet av specialiserad sjukvård i landskapet Nyland. I enlighet med vad som fastställts i lagstiftningen ansvarar Helsingfors stad, som det enda undantaget, som kommun för ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet också från och med 2023. I detta avsnitt beaktas vid behandlingen av välfärdsområdenas ekonomi även Helsingfors stad i fråga om social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Tabell 12. Finansieringen av välfärdsområdena, statsunderstöd som överförs samt ändrings- och beredningskostnaderna för reformen, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2023

	budget 2022	2023	2024	2025	2026
Statens finansiering med allmän täckning¹					
FM	880,5	21 444,8	22 675,3	22 923,5	23 149,0
Ändrings- och beredningskostnader					
JM ²	13,3				
FM (IKT-ändringskostnader)	175,3	4,2	104,2	0,0	0,0
FM (annan förberedande finansiering) ³	202,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Flera huvudtitlar	8,3	9,4	4,6	4,0	4,0
Statsunderstöd					
IM		4,0	4,0	3,0	3,0
ANM		10,0	10,0	10,0	10,0
SHM		423,5	372,8	294,3	253,5
Totalt	1 280,3	21 895,9	23 170,9	23 234,8	23 419,5

¹⁾ Innefattar de kostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet som överförs från kommunerna samt de nya uppgifter som träder i kraft under ramperioden. I siffrorna ingår också ramreserveringar från 2024 i anslutning till utvidgningen av vårdgarantin.

²⁾ Under ramperioden har det med hänsyn till välfärdsområdes- och kommunalvalen och behoven i samband med valdatasystemet för dessa val reserverats medel för följande kostnader: 0,85 miljoner euro 2024 och 6,34 miljoner euro 2025.

³⁾ I anslaget under momentet har det tillägg på 155,75 miljoner euro som gjordes i tilläggsbudgeten för 2022 beaktats.

Välfärdsområdenas finansiering

Välfärdsområdena finansierar sin verksamhet i huvudsak med statlig finansiering, och de har inte beskattningsrätt. Den statliga finansieringen med allmän täckning till välfärdsområdena uppgår till sammanlagt ca 22,3 miljarder euro på 2023 års nivå, varav ca 880 miljoner euro betalas till områdena i december 2022. Dessutom får välfärdsområdena in kundavgifter och andra verksamhetsintäkter samt finansiella intäkter.

Välfärdsområdenas finansiering och de tillhörande överföringarna ingick redan i den föregående planen för de offentliga finanserna. I denna plan för de offentliga finanserna har finansieringsbeloppet justerats i enlighet med kommunernas budgetuppgifter för 2022 och de senaste prognoserna. I finansieringsnivån har som tillägg beaktats 599 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna. Sammanlagt överförs från kommunerna och samkommunerna i kostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet 21,2 miljarder euro på 2022 års nivå.

Nivån på välfärdsområdenas finansiering stiger 2023 med ca 315 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna. Ökningen förklaras bl.a. av ovan nämnda förändring i uppskattningen av de kostnader som överförs från kommunerna, indexhöjningen samt den finansiering som hänför sig till nya och mera omfattande uppgifter. I enlighet med lagen om välfärdsområdenas finansiering betalas i fråga om finansieringen för 2023 hälften av betalningsposten för januari till välfärdsområdet redan den 1 december 2022. Av denna anledning har ca 880 miljoner euro av välfärdsområdenas finansiering för 2023 tidigarelagts till 2022 jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna.

I kalkylerna över de kostnader som överförs görs det under 2023 justeringar utifrån kommunernas bokslutsuppgifter för 2022. Välfärdsområdenas finansiering korrigeras från och med 2024 så att den motsvarar kommunernas och samkommunernas slutliga kostnader som överförs 2022.

Finansieringen av välfärdsområdena består i huvudsak av överföringar som görs från statsandelen för kommunal basservice (ca 5,36 miljarder euro) och ersättningar till kommunerna för förlorade skatteinkomster (ca 1,94 miljarder euro) samt av ett tillägg som motsvarar ökningen av statens intäkter från inkomstskatten och samfundsskatten till följd av de ändringar i beskattningsgrunderna som görs i reformen. Att kommunernas uppgifter och finansieringsbehov minskar innebär att de kommunala skattesatserna sänks med 12,64 procentenheter och att kommunernas andel av samfundsskatten inskränks, och motsvarande skatteintäkter samlas in som statens skatteinkomster. Ändringarna i beskattningen genomförs så att beskattningen av förvärvsinkomster inte skärps som en följd av reformen. Överföringen av finansiering från kommunernas skatteinkomster är ca 13,93 miljarder euro, varav kommunalskattens andel är ca 13,11 miljarder euro och samfundsskattens andel ca 0,82 miljarder euro. I välfärdsområdenas finansiering har som tillägg

beaktats de preciserade uppskattningar som nämns ovan. I förhållande till den föregående planen för de offentliga finanserna ökar överföringen från statsandelen för kommunal basservice med ca 15 miljoner euro, överföringen från ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster med ca 104 miljoner euro och överföringen från kommunalskatten och samfundsskatten med ca 479 miljoner euro. Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Nivån på den kalkylmässiga finansiering för social- och hälsovården som staten beviljar välfärdsområdena höjs från och med 2023 årligen på riksnivå med beaktande av den förväntade ökningen av servicebehovet, höjningen av kostnadsnivån och uppgiftsändringarna. Nivån på finansieringen justeras också i efterhand så att den på riksnivå motsvarar de faktiska kostnaderna enligt bokslutsuppgifterna för finansieringen för följande räkenskapsperiod. Den finansieringsandel som baserar sig på den uppskattade årliga ökningen av befolkningens servicebehov höjs dock med 0,2 procentenheter åren 2023–2029 bl.a. på grund av kostnaderna under övergångsperioden. Ökningen av servicebehovet (inklusive höjningen på 0,2 procentenheter) kommer att beaktas fullt ut 2023 och 2024. Från och med 2025 beaktas 80 % av ökningen av servicebehovet. Ökningen av servicebehovet beräknas öka finansieringen under ramperioden med ca 253 miljoner euro 2023, med ca 269 miljoner euro 2024, med ca 226 miljoner euro 2025 och med ca 225 miljoner euro 2026, dvs. finansieringsnivån ökar med ca 1 miljard euro på 2026 års nivå till följd av det ökade servicebehovet. Indexjusteringen av finansieringen för 2023 är 2,48 %, vilket ökar finansieringsbeloppet med 533 miljoner euro.

Från och med 2023 tas i statsbudgeten också in ett separat förslagsanslagsmoment, som tekniskt möjliggör budgetbehandling av eventuella behov av tilläggsfinansiering som uppkommer under året.

Ändrings- och beredningskostnader

Social- och hälsovårdsreformen medför under ramperioden ändringskostnader, och finansieringen av kostnaderna har i huvudsak samlats under finansministeriets huvudtitel.

Det har bedömts att IKT-lösningarna kommer att utgöra de största ändringskostnadsposterna inom reformen. IKT-helheten inbegriper kostnader som föranleds av genomförandet av lagstiftningen samt kostnader för utvecklande av verksamhet som stöder reformens mål. För de nödvändiga IKT-ändringskostnader av engångsnatur som reformen medför anvisar staten ett särskilt anslag (moment 28.70.05). Välfärdsområdena finansierar kostnaderna för en mer omfattande IKT-utveckling och IKT-underhåll i enlighet med det autonoma beslutsfattandet genom finansiering med allmän täckning (moment 28.89.31) och inom ramen för sin fullmakt att uppta lån.

I den första tilläggsbudgeten för 2022 överfördes 96 miljoner euro av det anslag som reserverats för IKT-ändringskostnader från ramen för 2023 till kostnaderna för beredningen av välfärdsområdena. I planen för de offentliga finanserna bereder man sig på att den fullmakt på 100 miljoner euro som ges för IKT-ändringskostnaderna medför konsekvenser för anslagen under ramperioden. Dessutom har det för utvecklingen av informationsförvaltningen och informationshanteringen inom räddningsväsendet reserverats sammanlagt 8,4 miljoner euro åren 2023–2024.

Mindre behov som föranleder ändringskostnader orsakas bl.a. av olika ministeriers och ämbetsverks omkostnader. För ämbetsverkens behov som föranleder ändringskostnader och andra behov har det reserverats 9,4 miljoner euro 2023, 4,6 miljoner euro 2024, 4 miljoner euro 2025 och 4 miljoner euro 2026.

I samband med social- och hälsovårdsreformen, och delvis oberoende av den, kommer välfärdsområdena att ha betydande löneharmoniseringskostnader, vars kostnadsnyttoeffekt och tidpunkt kommer att vara beroende bl.a. av de lönesystem som skapas för välfärdsområdena. Den ökning av lönekostnaderna som är en följd av löneharmoniseringen kommer att täckas inom ramen för finansieringsmodellen för välfärdsområdena, och i sista hand kommer den att beaktas vid den justering av kostnadsnivån som i efterhand görs av finansieringen. Genom den höjning på 0,2 procentenheter som 2023–2029 görs i välfärdsområdenas finansiering för den uppskattade ökningen av servicebehovet kan bl.a. kostnaderna för löneharmoniseringen täckas.

Lagstadgade reformer och andra åtgärder som inverkar på välfärdsområdenas verksamhet och finansiering

Välfärdsområdena omfattas både av sådana diskretionära reformer som trätt i kraft före överföringen av organiseringsansvaret och av sådana reformer som träder i kraft eller utvidgas 2023 eller därefter. De reformer som är i kraft 2022 påverkar nettokostnaderna för kommunernas social- och hälsovård och räddningsväsende 2022 och således slutsumman i överföringskalkylen, dvs. välfärdsområdenas finansiering med allmän täckning.

Beloppet av de permanenta, diskretionära reformer som överförs till välfärdsområdena och som trätt i kraft 2019–2022 är uppskattningsvis ca 195 miljoner euro på 2022 års nivå. De mest omfattande av dessa är personaldimensioneringen inom äldreomsorgen 96,5 miljoner euro, reformen av kundavgifterna inom social- och hälsovården 45,0 miljoner euro och utvidgningen av eftervården inom barnskyddet 36,0 miljoner euro. Dessa reformer bidrar till att höja slutsumman i överföringskalkylen antingen genom att de ökar kostnaderna eller sänker kundavgifterna.

År 2023 ökar reformerna välfärdsområdenas finansiering med ca 260 miljoner euro netto (dvs. avdragen medräknade) jämfört med 2022. År 2026, när alla diskretionära ändringar som slagits fast under den pågående regeringsperioden har trätt i kraft, är kostnadseffekten för välfärdsområdenas finansiering netto ca 610 miljoner euro per år.

Till följd av ändringarna i lagen om elev- och studerandevård ökas välfärdsområdenas finansiering med 8,6 miljoner euro 2023 och med 20,8 miljoner euro från och med 2024. På grund av lagändringarna ökar den statliga finansieringen med sammanlagt 29,2 miljoner euro på 2024 års nivå. Screeningen för tarm- och livmoderhalscancer utvidgas till nya åldersklasser, och därför ökas anslaget med 1,75 miljoner euro för 2025 och med 2,05 miljoner euro för 2026. På grund av lagändringarna ökar den statliga finansieringen med sammanlagt 12,05 miljoner euro på 2026 års nivå.

Välfärdsområdenas finansiering ökar 2023 också till följd av sådana reformer vars ikraftträdande delvis infaller under 2023. Ett exempel på en sådan reform är personaldimensioneringen enligt äldreomsorgslagen. Övergångsperioden för ikraftträdandet av lagen löper ut den 1 april 2023 och då träder personaldimensioneringen (minst 0,7 anställda per klient) i kraft fullt ut. För en skärpning av personaldimensioneringen har det reserverats 224,7 miljoner euro 2023 och 265,8 miljoner euro från och med 2024. Beräkningen utgår från antagandet att skyldigheten 2022 har orsakat kommunerna den kostnad som anges i konsekvensbedömningen i regeringspropositionen och som en del av överföringskalkylen överförs till välfärdsområdenas finansiering. Dessutom ska personaldimensioneringen inom barnskyddet stärkas ytterligare 2024 i enlighet med regeringsprogrammet. För den stegvisa skärpningen av personaldimensioneringen har det reserverats 9 miljoner euro 2023 och 21,7 miljoner euro från och med 2024.

Reformer som är under beredning

Samtidigt med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet bereds för 2023 andra reformer, för vilka tilläggsfinansiering har reserverats i ramen och som när de träder i kraft påverkar välfärdsområdenas finansiering med allmän täckning. Till dessa hör i fråga om social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde bl.a. utvecklingen av hemvården (44,8 miljoner euro), totalreformen av funktionshinderservicen (22 miljoner euro) samt reformen av lagstiftningen om mentalvårds- och missbrukartjänster (18 miljoner euro).

Regeringen fortsätter genomförandet av garantin för vård inom sju dagar. För skärpningen av vårdgarantin till sju dagar har det reserverats 95 miljoner euro för 2023. Anslagsreserveringen ökar under ramperioden till 130 miljoner euro. Detaljerna preciseras i samband med beredningen av regeringspropositionen.

Övriga ändringar

De avdragsposter som man kommit överens om redan tidigare och som hänför sig till digitalisering samt köpta tjänster och konkurrensutsättning minskar välfärdsområdenas finansiering med sammanlagt 40 miljoner euro. Dessutom har i välfärdsområdenas finansiering som avdrag beaktats den förändring i kundavgifterna på 1,1 miljoner euro som tjänsterna för trygghetsservice inom hemvården orsakar välfärdsområdena.

Statsunderstöd som överförs till välfärdsområdena

I fråga om social- och hälsovårdsministeriets (SHM) huvudtitel överförs statsunderstöd till välfärdsområdena till ett belopp av sammanlagt ca 423,5 miljoner euro 2023. Understöden minskar stegvis före utgången av ramperioden, då de statsunderstöd som överförs uppgår till sammanlagt 261,5 miljoner euro. Den viktigaste enskilda understödshelhet som social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för anknyter till pelare 4 i Finlands program för hållbar tillväxt. Totalfinansieringen av pelaren under programperioden är 400 miljoner euro 2021–2026, varav ca 310 miljoner euro riktas till kommunerna 2022 och vidare till välfärdsområdena från och med 2023. Syftet med åtgärderna är bl.a. att minska det vård-, rehabiliterings- och serviceunderskott inom social- och hälsovården som orsakats av coronavirusläget, att försnabba tillgången till vård, att främja genomförandet av social- och hälsovårdsreformen, att stärka det förebyggande arbetet och den tidiga identifieringen av problem samt att stärka kunskapsunderlaget och den effektivitetsbaserade styrningen till stöd för kostnadseffektiviteten och att utveckla digitaliseringen. Social- och hälsovårdsministeriet har dessutom till vissa delar beredningsansvar för pelare 3, och för åtgärderna i pelare 3 har det reserverats sammanlagt 25,5 miljoner euro för programperioden, varav uppskattningsvis hälften riktas till välfärdsområdena. Syftet med investeringarna i pelare 3 är att påskynda en höjning av sysselsättningsgraden i enlighet med regeringsprogrammet.

Lönesubvention beviljas för närvarande för sådana uppgifter som överförs på välfärdsområdenas ansvar från och med 2023. Enligt en grov uppskattning kan omkring en tredjedel av den nuvarande lönesubventionen till kommunerna i fortsättningen riktas till välfärdsområdena. Under arbets- och näringsministeriets (ANM) och social- och hälsovårdsministeriets (SHM) huvudtitlar överförs 2023 uppskattningsvis sammanlagt 35 miljoner euro i understöd för lönesubvention till välfärdsområdena.

Från inrikesministeriets förvaltningsområde överförs till välfärdsområdena de understöd som beviljas ur Brandskyddsfonden. I regeringens proposition RP 56/2021 rd föreslås det att lagen om brandskyddsfonden ändras så att från och med ingången av 2023 kan ur fonden beviljas allmänt understöd och specialunderstöd till organisationer inom räddningsbranschen och andra motsvarande sammanslutningar samt specialunderstöd till kommuner, välfärdsområden och avtalsbrandkårer. Brandskyddsfondens understöd

är också i fortsättningen beroende av prövning. De understöd som delas ut ur fonden uppgår i början av ramperioden till ca 4 miljoner euro och i slutet av ramperioden till ca 3 miljoner euro.

Ansvar för bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor överfördes 2019 till inrikesministeriets förvaltningsområde och bekämpningen av skador blev räddningsverksamhet enligt räddningslagen. Det kommunala räddningsväsendet har rätt att ur oljeskyddsfonden få ersättning för kostnaderna för anskaffning av materiel och upprätthållande av bekämpningsberedskapen enligt planen för bekämpning av oljeskador (en del av planen för räddningsväsendet). När räddningsväsendet blir en del av välfärdsområdenas verksamhet, som finansieras ur statsbudgeten, finns det inte längre någon grund för de ersättningar som beviljas ur oljeskyddsfonden. Ur oljeskyddsfonden får dock välfärdsområdenas räddningsväsende ersättas för kostnaderna för bekämpning av oljeskador i situationer där kostnaderna inte kan tas ut hos den som ansvarar för skadan. Ersättningarna uppgår till sammanlagt ca 0,3 miljoner euro per år. Vid miljöministeriet pågår för närvarande ett lagstiftningsprojekt för att reformera de subsidiära ansvarssystemen för miljöskador, dvs. också oljeskyddsfonden. I lagutkastet föreslås bestämmelser om understöd efter prövning till de regionala myndigheterna för anskaffning av materiel för bekämpning av miljöskador.

6.2 Välfärdsområdenas investeringar och fullmakt att uppta lån

Välfärdsområdet ska årligen utarbeta en investeringsplan för de investeringar som påbörjas under de fyra räkenskapsperioder som följer på följande räkenskapsperiod och för avtal som motsvarar investeringar samt för finansieringen av dem. Ett förslag till investeringsplan ska lämnas till finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet före utgången av kalenderåret. Beslut om att godkänna eller inte godkänna förslaget till investeringsplan fattas i enlighet med 26 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård och 11 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet.

Lokaler kan skaffas inte bara genom traditionella investeringar som upptas i den egna balansräkningen utan också genom olika hyresmodeller, såsom fastighetsleasingavtal och samarbetsmodeller, såsom s.k. livscykelmodeller. Dessa jämföras med investeringar i bestämmelserna om styrning av investeringar och investeringsplaner. Statsrådet fastställer för välfärdsområdet kalkylmässigt utifrån välfärdsområdets förmåga att sköta lån en fullmakt att uppta långfristiga lån för att finansiera investeringar (fullmakt att uppta lån) i enlighet med 15 § i lagen om välfärdsområden. Investeringar kan finansieras inte bara med långfristiga lån utan också med inkomstfinansiering, influtna penningmedel och

inkomster från överlåtelse av bestående aktiva. Beräkningen av fullmakten att uppta lån baserar sig på ett årsbidrag enligt välfärdsområdets budget som kan justeras med uppgifter från uppföljningen av ekonomin. Investeringsplanen får inte strida mot välfärdsområdets i 15 § avsedda fullmakt att uppta lån.

I välfärdsområdenas finansiering, investeringar och fullmakt att uppta lån beaktas de yttre villkoren för den offentliga ekonomin. Statsrådets beslut om fullmakt att uppta lån baserar sig på planen för de offentliga finanserna och välfärdsområdets kalkylerade fullmakt att uppta lån. Om balansen i de offentliga finanserna, statsfinanserna eller välfärdsområdets finanser försvagas avsevärt och exceptionellt, kan välfärdsområdets fullmakt att uppta lån fastställas till ett mindre belopp än den kalkylerade fullmakten att uppta lån.

Statsrådet kan besluta om ändring av fullmakten att uppta lån, om investeringen är nödvändig för kontinuiteten i produktionen av de tjänster omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar eller för att trygga de tjänster som förutsätts i lagstiftningen och investeringsbehovet inte kan täckas på något annat sätt. Beslut om ändring av fullmakten att uppta lån kan fattas på ansökan av välfärdsområdet eller på initiativ av finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet eller inrikesministeriet. Bedömningen ska bygga på en övergripande bedömning som gjorts utifrån uppgifterna om välfärdsområdets ekonomi och verksamhet.

Maakuntien tilakeskus Oy, som är det nationella kompetenscentret för lokal- och fastighetsförvaltning, har till uppgift att förvalta välfärdsområdenas gemensamma lokaldata-system och tillhörande tjänster samt att årligen lämna välfärdsområdena och statsrådet en redogörelse för de investeringsbeslut som välfärdsområdena fattat om lokalerna och deras konsekvenser för välfärdsområdenas ekonomi. Ministerierna har rätt att av kompetenscentret få de uppgifter de anser sig behöva för styrningen, finansieringen och övervakningen av välfärdsområdena.

Uppgifter om välfärdsområdenas investeringar och fullmakt att uppta lån

Välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen ska senast den 1 oktober 2022 lämna in det första förslaget till den investeringsplan som avses i lagen om välfärdsområden till finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet. Den första investeringsplanen avser räkenskapsperioderna 2023–2026. De uppgifter om välfärdsområdenas investeringar 2023–2026 som baserar sig på investeringsplanerna står således inte till förfogande när planen för de offentliga finanserna utarbetas våren 2022. Uppgifterna anges inte heller i sjukvårdsdistriktens eller specialomsorgsdistriktens budgetar eller ekonomiplaner, eftersom dessa samkommuners verksamhet upphör vid utgången av 2022.

Beslut om välfärdsområdets första investeringsplan och fullmakt att uppta lån fattas i enlighet med 61 § i införandelagen. Den fullmakt att uppta lån som välfärdsområdena ska få för 2023 ska fastställas baserat på boksluten 2021 och budgetarna 2022 för samkommunerna för de sjukvårdsdistrikt och specialomsorgsdistrikt som övergår till välfärdsområdet. HUS-sammanslutningens fullmakt att uppta lån ska fastställas baserat på motsvarande uppgifter. Ett beslut om fullmakter att uppta lån kan fattas tidigast i maj 2023 efter det att uppgifterna om sjukvårdsdistriktens och specialomsorgsdistriktens bokslut har fåtts.

I den regeringsproposition som gäller reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet (RP 241/2020 rd) konstateras det att utifrån uppgifterna om sjukvårdsdistriktens ekonomi åren 2019 och 2020 bedöms sex välfärdsområden sannolikt ha svag förmåga att sköta sina lån. Uppskattningarna av den statliga finansieringen av välfärdsområdena och de poster av främmande kapital som överförs till välfärdsområdena har uppdaterats. Uppfattningen om att fullmakten att uppta lån blir liten i vissa välfärdsområden eller att ingen fullmakt att uppta lån ges har stärkts. Orsaken till detta är de investeringar som redan gjorts i områdena, som i gengäld minskar de stora investeringsbehoven inom dessa områden inom den närmaste framtiden.

Den prognostiserade lånestocken för samkommuner för sjukvårdsdistrikt och specialomsorgsdistrikt är vid utgången av 2022 enligt de budgetuppgifter som samkommunerna lämnat in ca 5,1 miljarder euro. Välfärdsområdenas fullmakt att uppta lån för 2023 beräknad enligt detta lånebelopp och den uppskattade statliga finansieringen är ca 3,1 miljarder euro. Fullmakten att uppta lån gäller alla investeringar som inleds under året, även om de infaller under flera års tid. Uttagen av långfristiga lån som motsvarar fullmakten att uppta lån för 2023 infaller således delvis under senare år.

Maakuntien tilakeskus Oy har genom en enkät som gjordes 2022 samlat in uppgifter om sjukvårdsdistriktens och specialomsorgsdistriktens investeringar i lokaler. Enligt utredningen uppgår investeringarna i projekt som inleds 2023–2026 till ca 2,2 miljarder euro. Också en del av utgifterna för projekt som inleds 2021–2022 infaller under år som följer på det år då projekten inleddes.

6.3 Välfärdsområdenas ansvar för låne- och finansieringsavtal

Till välfärdsområdena överförs den 1 januari 2023 enligt 4 kap. i den s.k. införandelagen (616/2021) för social- och hälsovårdsreformen de nuvarande sjukvårdsdistrikten och specialomsorgsdistrikten för utvecklingsstörda med sina tillgångar, skulder och förbindelser. Till välfärdsområdena överförs också sådan lös egendom och sådana avtal och ansvar från kommunerna som hör samman med ordnandet av social- och hälsovården

och räddningsväsendet. Vårdsområdena ska senast den 30 april 2022 informera borgensnärerna och avtalsparterna om de skulder, ansvar och avtal som de övertar ansvaret för. Beloppen för låne- och finansieringsansvaren kan före tidpunkten för överföringen förändras i och med nya uttag och amorteringar.

I fråga om låne- och finansieringsavtal innebär ändringen att gäldenären byts. Finansinspektionen har i en föreskrift som publicerades i januari 2022 hänfört fordringar på vårdsområdena till motsvarande nollriskklass som fordringar på staten, kommunerna och samkommunerna.

Vårdsområdenas ansvar för låneavtal och övriga finansieringsavtal uppgår till betydande belopp. Ansvar som överförs uppgår på basis av föregripande informationskartläggningar till ca 5 miljarder euro. Ansvar kan bl.a. bestå av skuldebrevslån, kreditutfästelser, kommunintyg, leasingavtal samt derivatavtal som hänför sig till finansieringsavtal och som kan innefatta ränteswapavtal, räntegolvsavtal, räntetaksavtal och valuta-växlingsavtal. Till vårdsområdena överförs dessutom borgensansvar som hänför sig till finansieringsavtal.

Från och med 2023 kan det för vårdsområdena utöver låneansvar som överförs till dem också uppstå nya låne- och finansieringsansvar med beaktande av de begränsningar som lagstiftningen ställer.

I enlighet med finanspolitiska ministerutskottets riktlinje den 1 mars 2022 ställer staten inte statsborgen för låne- och finansieringsansvar som överförs till vårdsområdena. Utgångspunkten är att borgen inte heller ställs för nya lån som eventuellt upptas senare. Vårdsområdenas finansiering grundar sig på statlig finansiering, på upplåning inom ramen för lagstiftningen samt på kundavgifter, övriga verksamhetsinkomster och finansiella intäkter. Staten tryggar i sista hand tillgången till basservice som vårdsområdena ansvarar för.

Staten kommer inte att ha något explicit ansvar för vårdsområdenas låne- och finansieringsansvar och ansvaren redovisas inte i borgensansvaret enligt bilaga 12 till statsboks-lutet. Staten kan anses ha det implicita ansvaret i sista hand för tryggandet av vårdsområdenas tjänster och till följd av detta även för vårdsområdenas finansiering enligt de principer som anges i lagstiftningen. Vårdsområdena kan enligt 3 § i konkurslagen inte försättas i konkurs, så i situationer med eventuella betalningssvårigheter ska skötseln av vårdsområdenas låneansvar tryggas med beaktande av bl.a. det utvärderingsförfarande som anges i författningarna.

6.4 Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter

I denna del beskrivs utvecklingspronosen för välfärdsområdenas ekonomi med begrepp som används i bokföringen. Prognosen har utarbetats vid finansministeriets ekonomiska avdelning.

Välfärdsområdenas resultat beräknas vara nära balans 2023–2026. På grund av att investeringarna hålls på en hög nivå är kassaflödet från verksamheten och investeringarna negativt och välfärdsområdena skuldsätter sig. I prognosen görs det inga antaganden om eventuell tilläggsfinansiering eller efterhandsjusteringar.

Välfärdsområdenas utgifter består främst av produktionskostnader för tjänster, dvs. personalkostnader samt utgifter för köp av varor och tjänster. I prognosen antas utgiftsökningen bero på det ökade servicebehovet och den höjda kostnadsnivån. Välfärdsområdenas verksamhetsbidrag beräknas minska med något under 4 % per år. Under de första verksamhetsåren används resurser i någon mån till temporära överföringskostnader, och minskningen av dessa kostnader bromsar upp utgiftsökningen.

Välfärdsområdenas investeringsutgifter beräknas ligga på en högre nivå än normalt när verksamheten inleds, då de uppgår till ca 0,9 miljarder euro. Detta beror på många pågående stora projekt. Investeringsprognosen preciseras när välfärdsområdena utarbetar sina första investeringsplaner.

Välfärdsområdenas verksamhetsintäkter ökar långsammare än utgifterna, eftersom beloppet av statens särskilda finansiering beräknas minska. Statens finansiering med allmän täckning ökar i genomsnitt med något under 4 procent per år. Den betalningspost på ca 0,9 miljarder euro som betalas ut i slutet av 2022 bokförs i välfärdsområdenas bokföring som inkomst för 2023.

Det beräknas att lån och skulder till ett värde av ca 5 miljarder euro överförs till välfärdsområdena vid ingången av 2023. Under de följande åren ökar skulden till närmare 8 miljarder euro.

Tabell 13. Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter 2023–2026, md euro

	2023	2024	2025	2026
Verksamhetskostnader	25,2	25,9	26,8	27,7
förändr., %		2,7 %	3,3 %	3,4 %
Verksamhetsintäkter	3,3	3,1	3,1	3,1
förändr., %		-5,7 %	-0,8 %	0,6 %
Verksamhetsbidrag	-22,0	-22,9	-23,7	-24,6
förändr., %		4,0 %	3,8 %	3,8 %
Statlig finansiering	22,2	23,1	23,9	24,8
Finansiella intäkter och kostnader	-0,0	-0,0	-0,0	-0,1
Årsbidrag	0,2	0,2	0,1	0,1
Avskrivningar	0,3	0,4	0,4	0,4
Extraordinära poster	-	-	-	-
Räkenskapsperiodens resultat	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3
Korrigeringsposter till internt tillförda medel	-	-	-	-
Investeringar i anläggningstillgångar	0,9	0,9	0,8	0,8
Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	-	-	-	-
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-0,7	-0,6	-0,7	-0,7
Lånestock	5,7	6,3	7,0	7,7

7 Den kommunala ekonomin

7.1 Riktlinjer för den kommunala ekonomin

Regeringen satte hösten 2019 i sin första plan för de offentliga finanserna som mål att lokalförvaltningens strukturella saldo 2023 får uppvisa ett underskott på $\frac{1}{2}$ % i förhållande till totalproduktionen. I den exceptionella planen för de offentliga finanserna våren 2020 satte regeringen inga mål för det strukturella saldot och följde inte heller upp några sådana mål. Regeringens mål i planen för de offentliga finanserna våren 2022 är att lokalförvaltningens strukturella saldo 2023 får uppvisa ett underskott på högst ca 0,5 %. Enligt kalkylen över utgiftstrycket uppgår underskottet inom lokalförvaltningens (exklusive välfärdsområdena och Helsingfors stads social- och hälsovård samt räddningsväsende) strukturella saldo till 0,5 % 2023.

Enligt regeringsprogrammet ska de åtgärder som minskar, ökar eller utvidgar kommunernas uppgifter och skyldigheter samt de ändringar i beskattningsgrunderna som påverkar den kommunala ekonomin kompenseras enligt nettobelopp genom att statsandelarna och/eller motsvarande fasta anslag ändras till hundra procent eller genom att andra uppgifter eller skyldigheter tas bort. I enlighet med regeringsprogrammet ska kommunerna kompenseras för de ändringar som görs i beskattningsgrunderna (se närmare avsnitt 7.2).

I förordningen om en plan för de offentliga finanserna (120/2014) har för det strukturella saldot inom kommunalekonomin ställts en euromässig begränsning för de utgiftsändringar som följer av statens åtgärder som är konsekvent med det uppsatta målet. Avsikten är dock att bestämmelsen om en utgiftsbegränsning för kommunalekonomin ska upphävas i samband med att förordningen om en plan för de offentliga finanserna revideras våren 2022. En viktig faktor som har bidragit till detta är att den betydelse bestämmelsen om en utgiftsbegränsning har för genomförandet av kommunernas finansieringsprincip, till följd av statsandelsåliggandenas nuvarande finansiering på 100 procent, är avsevärt mindre än när bestämmelsen stiftades 2014. Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice är statsandelen för nya och för mera omfattande statsandelsåligganden 100 procent, vilket har förbättrat genomförandet av finansieringsprincipen inom den kommunala ekonomin som helhet. Lokalförvaltningens strukturella saldo förändras inte eftersom staten via statsandelarna bär det fulla finansieringsansvaret för nya eller mera omfattande uppgifter och skyldigheter.

I och med social- och hälsovårdsreformen överförs en stor del av kommunernas statsandelsåligganden till välfärdsområdena. Dessutom kommer många av de utvidgningar av uppgifter och skyldigheter som fastställts under valperioden i fortsättningen att gälla välfärdsområdena. I och med reformen försvinner det betydande utgiftstryck som orsakas av befolkningens åldrande från den kommunala ekonomin. I den kommunala ekonomin råder dock fortfarande en strukturell obalans mellan inkomster och utgifter. Staten kan inte garantera att målet för lokalförvaltningens strukturella saldo uppnås uteslutande genom sina egna åtgärder. Kommunerna har en långtgående självstyrelse, vilket innebär att också deras egna reformer som ökar produktiviteten och åtgärder som stärker livskraften har stor betydelse.

7.2 Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

Statsbidragen till kommunerna uppgår 2023 till 5,4 miljarder euro (tabell 14). De kalkylerade statsandelarna uppgår till 4,0 miljarder euro, ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster till 0,8 miljarder euro och de övriga statsbidragen till 0,6 miljarder euro. Vid ramperiodens slut 2026 uppgår statsbidragen till ca 5,3 miljarder euro, varav de kalkylerade statsandelarna utgör 3,9 miljarder euro. Statsbidragen till kommunerna påverkas av att de tidsbundna tillägg som följt av regeringsprogrammet upphör och i synnerhet av social- och hälsovårdsreformen, som minskar statsandelen för basservicen och ersättningarna för förlorade skatteinkomster. Därtill anvisas en del av statsunderstödet som tidigare var avsett för kommunerna i fortsättningen till välfärdsområdena.

Statsandelen för basservicen är 2,7 miljarder euro 2023. Nivån på den minskar med ca 5,3 miljarder euro jämfört med fjolårets ordinarie budget till följd av social- och hälsovårdsreformen. Vid reformen överförs statsandelar för basservice till välfärdsområdenas finansiering, och ersättningarna för förlorade skatteinkomster sänks i motsvarande grad som de statsandelsåligganden som överförs. Dessutom sänks kommunernas inkomster av kommunal- och samfundsskatt på så sätt att det sammanlagda beloppet av de inkomster som överförs motsvarar det sammanlagda beloppet av kostnaderna för de uppgifter som överförs på riksnivå. Konsekvenserna av social- och hälsovårdsreformen beaktades redan i den föregående planen för de offentliga finanserna och i denna plan för de offentliga finanserna preciseras konsekvenserna i enlighet med den uppdaterade överföringskalkylen. En närmare beskrivning av överföringskalkylen för reformen finns i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

Nivån på anslaget för statsandelen för kommunal basservice korrigeras med 344 miljoner euro i förhållande till den föregående planen för de offentliga finanserna. Dessutom minskar preciseringen av överföringen i anslutning till social- och hälsovårdsreformen statsandelen med 14,9 miljoner euro jämfört med den tidigare beräkningen. Indexhöjningen för 2023 (2,5 %) ökar statsandelen med 59 miljoner euro. Ändringarna av lagen om elev- och studerandevård, de regionala samarbetsgrupperna för elevvård och planerna för elevhälsa ökar statsandelen med 0,33 miljoner euro. Justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna beaktas inte 2023, eftersom justeringen av kostnadsfördelningen enligt den övergångsbestämmelse som i samband med social- och hälsovårdsreformen togs in i lagen om statsandel för kommunal basservice görs nästa gång först i samband med statsbudgeten för 2025. Som en del av regeringens omfördelningar på 370 miljoner euro sänks nivån på kommunernas statsandelar med 24 miljoner euro och nivån på sammanslagningsunderstöden med 9 miljoner euro från och med 2023. År 2023 anvisas heller ingen finansiering för främjande av digitaliseringen i kommunerna. Omfördelningarna minskar statsandelen för basservicen med 43 miljoner euro 2023 och med 33 miljoner euro från och med 2024.

Bedömningen av social- och hälsovårdsreformens konsekvenser för kommunernas IKT-kostnader har precisats. Enligt en utredning som gjorts av finansministeriet finns det skillnader i kommunernas situationer, men på riksnivå överskrider de beräknade besparingarna de beräknade ändringskostnaderna 2023–2025. Därför anvisas kommunerna ingen finansiering för IKT-ändringskostnaderna. Dessutom kan kommunerna med anledning av social- och hälsovårdsreformen från och med 2026 eller 2027 orsakas kostnader för fastigheter som blir tomma, men det går inte att uppskatta beloppet i euro.

Ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster uppgår till 806 miljoner euro 2023 och till 880 miljoner euro 2026. Vid dimensioneringen har beaktats en precisering av överföringen i anslutning till social- och hälsovårdsreformen. Jämfört med den ordinarie budgeten för 2022 minskar ersättningarna för förlorade skatteinkomster med ca 1,8 miljarder euro till följd av överföringen till välfärdsområdenas finansiering.

Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde beviljas till kommunerna i statsandelar och finansiering för yrkesutbildning uppskattningsvis ca 1,3 miljarder euro 2023 och 1,1–1,2 miljarder euro 2024–2026. Indexhöjningen för 2023 ökar statsandelarna och finansieringen för yrkesutbildning till kommunerna med sammanlagt ca 34 miljoner euro. Det görs inte heller inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde någon justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna 2023. I enlighet med de riktlinjer som regeringen drog upp i samband med planen för de offentliga finanserna 2021–2024 ska lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om fritt bildningsarbete ändras så att den minskning av verksamhetens volym och kostnader som beror på coronaepidemin inte har en minskande inverkan på nivån och

fördelningen av finansieringen under de kommande åren. Yrkesutbildningens finansieringsbas stärks och av detta beräknas årligen 37 miljoner euro riktas till kommunerna från och med 2023.

Modellen för stöd för småbarnspedagogiken anvisas i enlighet med tidigare beslut 15 miljoner euro permanent finansiering per år. I enlighet med tidigare beslut reserveras för genomförandet av utvidgningen av läroplikten och av det avgiftsfria andra stadiet 102 miljoner euro 2023 och 129 miljoner euro från och med 2024.

I planen för de offentliga finanserna har det reserverats medel för att ersätta kommunerna för de kostnader som flyktingar som omfattas av tillfälligt skydd orsakar bl.a. i anslutning till inkvarteringen, småbarnspedagogiken och den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen samt integrationen. Utgifterna är förknippade med stor osäkerhet och de beror bl.a. på det verkliga antalet anländande personer. Det beräknas att det lämnas 60 000 ansökningar om tillfälligt skydd och 6 000 asylansökningar 2022. Åren 2023–2026 beräknas antalet asylansökningar uppgå till 5 000–5 500 per år.

Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde fortsätter finansieringen av kommunernas kompetenscentrumverksamhet och väglednings- och rådgivningstjänsterna för invandrare. En del av de ytterligare satsningarna på totalreformen av integrationslagen riktas till kommunerna. Understödet till stödjande av hållbar tillväxt och livskraft i regionerna (konceptet Talent Hub) minskas med 2 miljoner euro, varvid nivån blir 1 miljon euro per år.

Kommunförsöken som gäller främjande av sysselsättningen pågår den 1 mars 2021–30 juni 2023. Regeringen lämnade i februari 2022 en proposition (RP 17/2022 rd) till riksdagen i vilken det föreslås att giltighetstiden för lagen om kommunförsök förlängs till den 31 december 2024. Regeringen bereder en överföring av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna, och avsikten är att överföringen ska genomföras under 2024. De ekonomiska konsekvenserna av reformen inkluderas i planen för de offentliga finanserna efter det att en regeringsproposition i frågan har lämnats till riksdagen.

Tabell 14. Statsbidrag till kommuner och samkommuner, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2023

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kalkylerade statsandelar	8 755	9 099	3 988	3 929	3 880	3 889
FM, statsandelen för basservice	7 698	7 983	2 706	2 736	2 746	2 756
UKM ¹	1 057	1 115	1 282	1 192	1 134	1 132
–varav samkommunerna	1 036	1 053	1 058	1 052	1 040	1 040
Statens ersättning till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna	2 360	2 648	806	836	870	880
Övriga statsbidrag enligt förvaltningsområde, sammanlagt	2 880	1 285	565	546	520	511
JM	1	11	11	32	-	-
FM	20	30	11	11	11	11
UKM	286	234	213	177	173	173
JSM	4	4	4	4	4	4
KM	42	45	41	41	41	41
ANM	234	208	171	191	201	201
SHM ²	2 232	695	71	71	71	71
MM	62	57	42	18	18	9
Statsbidrag sammanlagt	13 995	13 031	5 359	5 310	5 270	5 280

¹⁾ Den kalkylerade andelen till kommunerna har uppskattats utifrån finansieringen som helhet (inklusive privat) inom UKM:s förvaltningsområde.

²⁾ I och med social- och hälsovårdsreformen överförs största delen av statsbidragen för SHM:s förvaltningsområde till välfärdsområdena 2023.

Den sammanlagda effekten av de statliga åtgärderna på den kommunala ekonomin är under ramperioden nära nog neutral. De centrala reformer som påverkar kommunerna och som följer av regeringsprogrammet har genomförts redan tidigare år. Merparten av ramåren är sådana år som ingår den s.k. tekniska ramen för den kommande valperioden och som knappt omfattas av diskretionära åtgärder. Kommunerna anvisas full statsandel för nya och mer omfattande uppgifter och kommunerna kompenseras för de ändringar i beskattningsgrunderna som staten beslutat om. En liten minskning av statsandelarna görs som en del av de omfördelningar som regeringen beslutat om.

Ändringar i beskattningsgrunderna

Kommunerna kompenseras enligt nettobelopp för de konsekvenser som ändringarna av beskattningsgrunderna har för kommunernas skatteintäkter. För samfundsskattens del görs compensationerna inom skattesystemet på så sätt att utdelningen ändras. I samband med inrättandet av välfärdsområdena och den tillhörande skattereformen i anslutning till social- och hälsovårdsreformen sker det betydande förändringar i kommunernas skatteintäkter, när intäkterna från både kommunalskatten och samfundsskatten minskar.

Tabell 15. Effekterna på kommunernas skatteintäkter på årsnivå till följd av de centrala ändringarna i beskattningsgrunderna, mn euro

	2023	2024	2025	2026
Indexjustering i beskattningen av förvärvsinkomster ¹	-30	-31	-32	-34
Begränsning av rätten att dra av ränta på bostadslån	1	0	0	0
Förhöjt arbetsinkomstavdrag för äldre	-2	0	0	0
Utökat hushållsavdrag för dem som frångår oljeuppvärmning samt temporär höjning av avdraget för hushålls-, vård- och omsorgsarbete	11	1	0	0
Utökade anställningsförmåner inom trafiken	0	-2	-3	11,5
Lindring av självriskan för resekostnadsavdraget för dem som haft familjeledighet	-1	0	0	0
Slopande av invalidavdraget vid kommunalbeskattningen	11	0	0	0
Höjda avskrivningar på lösa anläggningstillgångar samt höjningar av gränserna för små engångsavskrivningar och utgiftsrester	15	2	1	12
Skatteincitament för personalemissioner	-1	0	0	0
Gruvskatt	15	0	0	0
Social- och hälsovårdsreformens inverkan på intäkterna från kommunalskatten	-13 985	0	0	0
Social- och hälsovårdsreformens inverkan på kommunernas intäkter från samfundsskatten	-854	0	0	0

¹⁾ Tekniskt antagande för 2024–2026

7.3 Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans

Utgifterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

År 2023 är ett mycket exceptionellt år för den kommunala ekonomin i fråga om såväl utgifts- som inkomstutvecklingen, eftersom kostnaderna för kommunernas verksamhet minskar till följd av social- och hälsovårdsreformen och cirka hälften av utgifterna inom driftsekonomin överförs från kommunerna. Kalkylerna i anslutning till social- och hälsovårdsreformen har uppdaterats enligt de senaste uppgifterna. De kostnader som överförs och de inkomster som överförs från kommunerna har ökat jämfört med kalkylerna från våren 2021. På inköpssidan har man beaktat kommunernas kostnader för underhållet av social- och hälsovårdsfastigheter. Dessa kostnader har antagits uppgå till ca 700 miljoner euro. Omkostnaderna beräknas minska med 54 % år 2023. Minskningen av omkostnaderna påskyndas inte bara av att social- och hälsovårds- samt räddningsutgifterna överförs utan också av att regeringsperioden löper ut, vilket leder till att flera temporära åtgärder upphör. Å andra sidan uppstår extra utgifter på grund av invandringen bl.a. i anslutning till småbarnspedagogiken, den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen samt integrationen.

Under 2024–2026 ökar omkostnaderna inom den kommunala ekonomin i genomsnitt med 2,3 % per år. De ökade omkostnaderna beror i huvudsak på stigande priser. Prisindex för basservicen, som beskriver kostnadsutvecklingen i kommunerna, ändras i genomsnitt med 2,6 % per år. Efter social- och hälsovårdsreformen uppkommer största delen av de återstående kostnaderna inom den kommunala ekonomin till följd av anordnandet av småbarnspedagogisk verksamhet och utbildning. Den sjunkande nativiteten som pågått hela 2010-talet har dock lett till ett minskat servicebehov inom utbildning (inklusive småbarnspedagogik). För att detta minskade servicebehov ska synas i form av utgiftsbesparingar bör kommunerna ha beredskap att anpassa sin serviceproduktion när servicebehovet förändras. I många små kommuner har skolnätet redan minskats så mycket att det inte är möjligt att göra det ännu mindre utan att lägga ner servicen helt och hållet. Därför har minskningen av servicebehovet dämpats i utvecklingsprognosen.

Till välfärdsområdena överförs investeringar från den kommunala ekonomin till ett värde av uppskattningsvis 950 miljoner euro. Investeringarnas snabbaste tillväxtfas bedöms redan vara förbi, men investeringstrycket i tillväxtcentrumen och reparationskulden i hela landet håller investeringarna på en hög nivå. Det är dock möjligt att investeringar skjuts upp eller till och med avbryts på grund av den osäkerhet och de höga priser som Rysslands invasion och de sanktioner som införts till följd av den orsakar.

Inkomsterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

År 2023 inverkar överföringen av ansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendets tjänster till välfärdsområdena också på finansieringen av den kommunala ekonomin. Kommunernas inkomster minskas på riksnivå i proportion till det finansieringsansvar som överförs från dem. Inkomsterna från verksamheten inom den kommunala ekonomin beräknas minska med ca 30 % 2023. Denna minskning bromsas upp av kommunernas hyresinkomster från social- och hälsovårdsfastigheter, som enligt utvecklingsprognosen antas uppgå till 700 miljoner euro 2023. I planen för de offentliga finanserna har det dessutom reserverats medel för att ersätta kommunerna för de kostnader som invandringen av personer som flyr undan kriget i Ukraina orsakar.

För att det totala skatteuttaget inte ska öka sänks de kommunala skattesatserna med lika många procentenheter i alla kommuner det år social- och hälsovårdsreformen träder i kraft. Dessutom kommer kommunernas utdelning av samfundsskatteinkomsterna att minska med en tredjedel och statens utdelning att ökas i motsvarande grad. Eftersom kommunerna även i fortsättningen är den enda fastighetsskattetagaren, ökar skattens betydelse som inkomstkälla för kommunerna. I utvecklingsprognosen ingår också gruvskatten, vars ibrukttagande beräknas öka kommunernas skatteinkomster med ca 15 miljoner euro per år från och med 2023. Kommunernas skatteinkomster beräknas minska med 48 % 2023. Kommunernas inflöde av skatteinkomster kommer 2023 undantagsvis att ligga på en högre nivå än normalt, eftersom inkomster av kommunal- och samfundsskatt ännu inflyter och redovisas för tidigare skatteår i enlighet med högre utdelning.

Från kommunernas statsandelar kommer finansieringen av de uppgifter som överförs till välfärdsområdena också att dras av. Utöver den finansiering som överförs till välfärdsområdena minskas kommunernas statsandelar av en permanent anpassning på 24 miljoner euro från och med 2023, som var en del av regeringens beslut vid halvtidsöverläggningarna om att minska ramutgifterna. Kommunernas statsandelar beräknas minska med 65 % 2023. Kommunernas statsandelar ökar 2024–2026 i genomsnitt med 1,7 % per år, vilket till största delen förklaras med indexjusteringar.

I kalkylen över utgiftstrycket ökar inkomsterna från verksamheten i genomsnitt med 1,5 % per år 2024–2026. Skatteinkomsterna minskar med 5,6 % 2024, vilket är en följd av att effekterna av social- och hälsovårdsreformen syns med fördröjning i kommunernas skatteinkomster eftersom skatten för respektive skatteår inflyter under flera kalenderår. Skattefinansieringen ökar i genomsnitt med 2,1 % per år 2025–2026.

Den strukturella obalansen mellan utgifter och inkomster kvarstår inom den kommunala ekonomin

Utgifterna inom den kommunala ekonomin kommer under hela granskningsperioden 2022–2026 att vara något större än inkomsterna med undantag för 2023, då social- och hälsovårdsreformens minskande effekt på kommunernas skatteinkomster ännu inte syns fullt ut i inkomsterna av kommunal- och samfundsskatt. Årsbidraget räcker till för att täcka avskrivningarna för alla granskningsår i kalkylen över utgiftstrycket. Läget inom den kommunala ekonomin underlättas i och med social- och hälsovårdsreformen eftersom kommunerna inte längre ska ansvara för de snabbast växande utgifterna. Detta innebär dock inte att de strukturella problemen i den kommunala ekonomin är helt åtgärdade. I den kommunala ekonomin kvarstår behovet av strukturella reformer som höjer produktiviteten och effektiviteten även efter social- och hälsovårdsreformen, eftersom det råder en strukturell obalans mellan utgifter och inkomster. När social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendets tjänster överförs till välfärdsområdena minskar kommunernas möjligheter att balansera sin ekonomi genom att anpassa utgifterna. Samtidigt förblir investeringsbehoven dock betydande bl.a. på grund av migrationen och byggnadsbeståndets ålder.

År 2023 överförs uppskattningsvis 5,1 miljarder euro av lånen inom den kommunala ekonomin från kommunerna i och med social- och hälsovårdsreformen. Efter detta avtar tillväxttakten för lånestocken inom den kommunala ekonomin avsevärt jämfört med den genomsnittliga tillväxttakten under det senaste årtiondet. Kommunernas lånestock ökar i slutet av granskningsperioden till 21,4 miljarder euro. Räntorna har redan länge legat på en exceptionellt låg nivå, men räntemiljön förväntas under de närmaste åren normaliseras efter den ovanliga situation som rått i flera år där de nominella räntorna har varit negativa. Detta leder också till att den kommunala ekonomin stramas åt.

Tabell 16. Den kommunala ekonomins utveckling till 2026, enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Resultatbildning						
1. Verksamhetsbidrag	-31,8	-33,2	-12,8	-13,1	-13,4	-13,9
2. Skatteinkomster	25,5	26,1	13,7	12,9	13,2	13,5
3. Statsandelar, driftsekonomin	10,1	10,8	3,8	3,8	3,9	4,0
4. Finansiella intäkter och kostnader, netto	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4
5. Årsbidrag	4,4	4,1	5,1	4,1	4,0	4,0
6. Avskrivningar	-3,1	-3,1	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2
7. Extraordinära poster, netto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Räkenskapsperiodens resultat	1,4	1,1	2,3	1,2	1,1	0,9
Finansiering						
9. Årsbidrag	4,4	4,1	5,1	4,1	4,0	4,0
10. Extraordinära poster	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Korrigeringsposter till internt tillförda medel	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
12. Intern finansiering, netto	3,8	3,6	4,6	3,6	3,5	3,5
13. Investeringar i anläggningstillgångar	-5,3	-5,7	-4,6	-4,7	-4,9	-5,0
14. Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	1,2	1,9	1,1	1,1	1,1	1,1
15. Investeringar, netto	-4,1	-3,8	-3,5	-3,7	-3,8	-4,0
16. Finansieringsbehov (intern finansiering-investeringar)	-0,3	-0,2	1,1	-0,1	-0,3	-0,5
17. Lånestock	24,2	25,3	19,4	19,9	20,6	21,4
18. Likvida medel	8,2	8,2	7,9	7,9	7,9	7,9
19. Nettoskuld (lån – likvida medel)	16,0	17,1	11,6	12,1	12,7	13,6

8 Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionssystemet

Även om arbetspensionssystemet i Finland regleras genom flera pensionslagar, bestäms pensionerna i regel på samma grunder i de enskilda lagarna. Finansieringen av pensionsutgifterna varierar enligt pensionslag, och finansieringsgrunderna inom arbetspensionssektorn kan därför inte beskrivas med en enda regel. Finansieringsgrunderna kan dock bedömas genom att man separat ser på de viktigaste pensionslagarna. Finlands arbetspensionssystem är ett delvis fonderat system, eftersom en del av finansieringen av arbetspensionerna kommer från pensionsmedel som fonderats på förhand och från avkastningen från dem. Arbetspensionerna finansieras dock huvudsakligen genom arbetspensionsavgifter som årligen tas ut hos arbetstagare och arbetsgivare. Dessutom finansieras statligt anställdas samt företagares, lantbruksföretagares och sjömäns pensioner delvis med medel ur statsbudgeten. Arbetstagarnas pensionsavgift är lika stor enligt alla pensionslagar. Pensionerna intjänas nästan på samma sätt enligt alla pensionslagar och grundar sig på inkomsterna under hela arbetskarriären. Ålderspensioner som börjar betalas ut reduceras genom en livslängdskoefficient som beaktar ökningen av det förväntade antalet levnadsår. De löpande pensionerna höjs årligen med arbetspensionsindex som till 80 % påverkas av förändringarna i konsumentpriserna och till 20 % av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

Lagen om pension för arbetstagare inom den privata sektorn (ArPL) omfattar närmare två tredjedelar av arbetskraften. Av arbetspensionsavgifterna enligt ArPL fonderas en del individuellt och resten av avgiften går till att finansiera de nuvarande pensionsutbetalningarna genom ett fördelningssystem. Pensionsavgifterna ska ligga på en nivå som garanterar utbetalningen av pensionerna och den fondering som krävs i lagstiftningen. Fonderingsgraden inom ArPL-systemet, dvs. pensionsmedlen i förhållande till pensionsansvaret, var vid utgången av 2017 cirka 30,6 % (beräknad med en reell diskontoränta på 2,5 % till och med 2028 och 3,5 % från och med 2029). Arbetsmarknadens centralorganisationer har kommit överens om en så kallad EMU-buffert inom ArPL-systemet. Som målsatt nivå för EMU-bufferten har det avtalats om ett belopp som motsvarar 2,5 % av den privata sektorns årliga lönesumma. Tanken med bufferten är att under vissa villkor möjliggöra en tillfällig sänkning av arbetspensionsavgifterna under negativa konjunkturförhållanden. När man kommer överens om användningen av bufferten måste man på motsvarande sätt komma överens om en senare höjning av arbetspensionsavgiften, så att bufferten återställs. Den sänkning som bufferten möjliggör togs i bruk 2020, varvid arbetsgivaravgiften sänktes med 2,6 % senast vid ingången av juni. Avgiften höjs 2022–2025 för att bufferten ska kunna höjas till tidigare nivå.

Företagarnas (cirka 9 % av de försäkrade), lantbruksföretagarnas och sjömännens pensionsutgifter finansieras genom inkomsterna av avgifterna samt till den överskjutande delen ur statsbudgeten.

Det kommunala pensionssystemet omfattar drygt 20 % av de försäkrade. I det kommunala pensionssystemet har man försökt avpassa pensionsavgiften på ett sådant sätt att pensionssystemet står på stadig grund och pensionsavgiftens nivå är stabil i framtiden.

De arbetstagare som är försäkrade inom statens pensionssystem (cirka 6 % av de försäkrade) och statens arbetsgivare betalar sina pensionsavgifter till Statens pensionsfond (VER). Från Statens pensionsfond överförs årligen medel till statsbudgeten för att täcka statens pensionsutgifter. Det belopp som överförs är för närvarande 40 % av de utgifter som föranleds av statens pensioner, och resten av pensionsutgifterna täcks direkt ur statsbudgeten. Från och med 2024 ökar intäktsföringen med en procentenhet per år tills den är 45 % från och med 2028 (RP 1/2022).

Tack vare förhandsfonderingen av pensioner har arbetspensionssektorn under sin historia uppvisat ett stort överskott. Ökningen av den andel av befolkningen som är i pensionsåldern ökar pensionsutgifterna, vilket har lett till att arbetspensionsanstaltnas överskott minskat. Tack vare förhandsfonderingen är kapitalinkomsterna emellertid avsevärda, varför pensionsfonderna inte formellt börjar upplösas, även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsinkomsterna. Totalt sett har arbetspensionsanstaltnas överskott i förhållande till BNP minskat från i genomsnitt dryga 3 % under 2000-talets första årtionde till 0,9 % 2021. Också arbetspensionsanstaltna inom den privata sektorn hör enligt nationalräkenskaperna till den offentliga ekonomin och deras tillgångar betraktas som tillgångar inom de offentliga finanserna.

Arbetspensionssektorns överskott förbättrades 2021 cirka 0,9 % i förhållande till BNP när den temporära avgiftssänkningen upphörde och lönesumman ökade. Sektorns kapitalinkomster börjar åter öka måttligt 2021. Under de följande åren förbättras sektorns överskott när den temporära avgiftshöjningen träder i kraft och kapitalinkomsterna ökar. Sektorns överskott är lite över 1 % i förhållande till BNP. Under perioden 2022–2025 är arbetsgivarens arbetspensionsavgift högre för att kompensera sänkningen 2020.

Övriga socialskyddsfonder

Övriga socialskyddsfonder omfattar andra enheter som utför sådana uppgifter i anknytning till social trygghet som fastställts för det allmänna. Dessa är bland annat Folkpensionsanstalten (FPA) och enheter som sköter det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. FPA:s verksamhet finansieras enligt lag med de försäkrades och

arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter och med den offentliga sektorns andelar. Den statliga andelen av FPA:s finansiering 2021 var cirka 72 %, andelen försäkringsavgifter cirka 23 % och kommunernas andel cirka 5 %. År 2021 var FPA:s totala kostnader cirka 16,7 miljarder euro. FPA:s förmånsfonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet.

Det är Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna som svarar för skötseln av det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. De inkomstrelaterade arbetslöshetsutgifterna finansieras genom arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av anställda och arbetsgivare (cirka 55 %), statsandelar (cirka 40 %) och arbetslöshetskassornas medlemsavgifter (cirka 5 %). År 2021 betalade arbetslöshetskassorna ut totalt 2,5 miljarder euro i förmåner. Sysselsättningsfonden har en konjunkturbuffert vars nettoskuld eller nettoställning får vara högst ett belopp som motsvarar de årliga utgifterna för en arbetslöshetsgrad på 6 %.

Saldot för övriga socialskyddsfonder förbättrades 2021 till ett litet överskott då ekonomin växte. Sektorns saldo uppvisar ett överskott 2022. På medellång sikt uppvisar sektorn ett litet överskott, men finansieringsbalansen kan variera något från år till år i och med att buffertfonder används. På 2000-talet har den årliga avvikelsen från balansen för de övriga socialskyddsfondernas vidkommande varit högst 0,4 % i förhållande till BNP.

9 Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin

I avsnitten 5–8 behandlas varje undersektor till den offentliga ekonomin. I avsnitt 9 eftersträvas en sammanfattande granskning av regeringens diskretionära åtgärder och deras verkningar på hela den offentliga ekonomin. Granskningen i detta avsnitt beaktar inte de så kallade finansoperationerna.

9.1 Den totala omfattningen av åtgärderna samt tidtabellen för dem

I nedanstående tabell presenteras den kumulativa effekten av de beslut om inkomster och utgifter som fattas av statsminister Marins regering på den offentliga ekonomin åren 2019–2026. De åtgärder som försämrar jämvikten inom statsfinanserna har angetts som minusposter och de åtgärder som stärker balansen som plusposter. Effekterna anges i förhållande till den föregående valperiodens sista plan för de offentliga finanserna, dvs. den tekniska plan för de offentliga finanserna som utarbetades den 4 april 2019. Utöver de diskretionära åtgärder som beaktas i tabellen strävar regeringen efter att öka sysselsättningsgraden och antalet sysselsatta genom sysselsättningsfrämjande reformer. Dessutom genomför regeringen åtgärder som förbättrar produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom de offentliga finanserna.

Åtgärder som gäller coronavirusläget

Regeringen har under 2020–2022 beslutat om ett flertal tidsbegränsade och riktade åtgärder bland annat i syfte att bekämpa hälsomässiga och ekonomiska följder av coronaviruset samt stimulera ekonomin. Som anslag i statens budgetekonomi innebär detta diskretionära satsningar på sammanlagt cirka 16,4 miljarder euro 2020–2026. Av budgetanslagan ingår de finansiella investeringarna i regel inte i nedanstående tabell, eftersom de i princip inte påverkar saldot i de offentliga finanserna enligt nationalräkenskaperna.

De största posterna består av åtgärder som vidtas för att stödja företag samt av social- och hälsovårdens resurser och anskaffningen av utrustning för social- och hälsovården. Det har också gjorts tillfälliga utvidgningar av utkomstskyddet för arbetslösa och andra sociala förmåner.

Företagen har fått omfattande stöd i form av understöd och andra direkta stöd. Företagens förutsättningar att klara sig genom undantagsförhållandena har också stötts genom utökade borgens- och lånefullmakter och genom ett flertal åtgärder som stärker företagets likviditet. I syfte att stödja dem som permitterats eller blivit arbetslösa har bland annat självriskdagarna för arbetslöshetsförmåner avskaffats och betalningen av arbetslöshetsförmåner gjorts smidigare. Socialskyddet har också annars utvidgats, bland annat genom att ett stöd tagits i bruk för dem som till följd av epidemin måste vara frånvarande från arbetet utan lön.

Regeringen har anvisat extra satsningar bland annat till sjukvårdsdistrikten samt för testning, vaccinationsforskning och vacciner. Läget har också krävt tilläggsresurser för polisen och gränsbevakningen.

Den kommunala ekonomin har också fått omfattande stöd med anledning av krisen, bland annat i form av statsandelar med allmän täckning. Genom stödåtgärder har man kompenserat minskningen av skatteinkomsterna och på så sätt understött ordnandet av basservicen. Vidare har statsandelen till kommunerna höjts genom tilläggsfinansiering för tjänster som stödjer välbefinnandet bland barn, unga och familjer. Strävan har också varit att lindra undantagsförhållandenas negativa följder för äldre genom en höjning av statsandelen till kommunerna för att trygga fungerande tjänster för äldre.

Strävan har varit att kompensera de negativa effekterna av undantagsförhållandena och distansundervisningsperioden i skolorna under våren 2020 för ungas välbefinnande och lärande genom ökade satsningar bland annat på småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet samt studiehandledning och ungdomsarbete. Även för ordnandet av kollektivtrafiken har det anvisats stöd då biljettintäkterna minskat till följd av coronavirusläget.

Ekonomin stimuleras genom offentliga investeringar, såsom infrastrukturprojekt, samt genom utökade satsningar på forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet, högskoleutbildning, kompetensutveckling och sysselsättningstjänster. Vid valet av åtgärder för att stimulera ekonomin har sträva varit att beakta regeringens miljö- och klimatmål.

Under coronapandemin har den ekonomiska situationen underlättats genom lindrat betalningsarrangemang för skatter för 2020 och 2021. Arrangemanget har gjort det möjligt att skjuta upp betalningen av skatt och till följd av det överförs cirka 0,2 miljarder euro i skatteinkomster till 2023. Staten kompenserar kommunerna för förlorade skatteinkomster. De tillfälliga arrangemang som hänför sig till företagares sociala trygghetsförmåner och företags socialskyddsavgifter försämrar dessutom socialskyddsfondernas ekonomi. Nedan redogörs närmare för de beslut som fattats.

Den dröjsmålsräntan på skatter som omfattas av betalningsarrangemangen för skatter sänktes temporärt från sju procent till två och en halv procent både våren 2020 och på nytt våren 2021. I fråga om mervärdesskatten gällde lättnaden också redovisningarna för januari–mars 2020. Samtidigt har Skatteförvaltningen lindrat villkoren för förfarandet med betalningsarrangemang. Det är bra att notera att effekterna av dessa åtgärder inte syns i tabellen nedan, eftersom tabellen följer redovisningspraxis enligt nationalräkenskaperna.

Arbetspensionsavgiften inom den privata sektorn sänktes för perioden 1.5–31.12.2020. Finansieringen täcktes med arbetspensionssystemets EMU-buffert. Bufferten utökas på nytt genom en höjning av arbetspensionsavgiften 2022–2025.

Regeringens permanenta extra satsningar

De permanenta extra satsningarna enligt regeringsprogrammet är cirka 1,4 miljarder euro jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna från våren 2019. De bestående utgiftsökningarna avsätts bland annat för ett ökat kunnande och ökad social rättvisa och för klimatpolitiska åtgärder. En liten del av utgiftsökningarna finansieras genom att utgifter och inkomster i budgetekonomin omdisponeras, bland annat sänks nivån på vissa reservationsanslag.

Andra permanenta utgiftsökningar än de tillägg enligt regeringsprogrammet som nämns ovan görs till ett belopp av ca 0,8 miljarder euro på 2023 års nivå och ca 1,6 miljarder euro på 2026 års nivå. Detta omfattar som nya åtgärder också den parlamentariskt fastställda nivån för den s.k. Veikkaus-helheten samt anslagseffekterna av FoU-helheten.

I planen för de offentliga finanserna från i våras beslutades det om en helhet av bestående besparingar på 370 miljoner euro. Helheten genomförs genom att sänka ramnivån och genom att rikta besparingarna på 328 miljoner euro enligt förvaltningsområde. De besparingar som i den föregående planen för de offentliga finanserna riktades till försvarsministeriet och inrikesministeriet, sammanlagt 42 miljoner euro, genomförs genom en sänkning av ramnivån.

Ändringar som beslutats om till följd av Rysslands anfallskrig

I planen för de offentliga finanserna anvisar regeringen avsevärda satsningar på försvaret, cyber- och gränssäkerheten, åtgärder som stöder försörjningsberedskapen/den gröna omställningen och biståndet till krigsflyktingar från Ukraina. Av satsningarna är uppskattningsvis ca 0,2 miljarder euro en permanent utgiftsökning, och detta ingår också i de sammanlagda beloppen ovan. (Se närmare avsnitt 5.3)

Tidsbundna framtidsinvesteringar för perioden 2020–2022

Regeringen har för 2020–2022 anvisat sammanlagt cirka 2,0 miljarder euro för så kallade framtidsinvesteringar av engångsnatur. Av denna helhet har ca 0,7 miljarder euro riktats till undervisnings- och kulturministeriet, bl.a. till åtgärder inom undervisning och utbildning. Det näst största anslaget, 0,4 miljarder euro, har riktats till arbets- och näringsministeriet, bl.a. till stöd för förnyelse och låga koldioxidutsläpp.

Dessutom anvisas från statens bostadsfond satsningar på sammanlagt mer än 200 miljoner euro 2020–2022. I enlighet med regeringsprogrammet ska framtidsinvesteringarna i huvudsak finansieras genom kapitalinkomster, så att de inte leder till ytterligare skuldsättning 2023.

Välfärdsområdena

Kommunernas ansvar för att ordna tjänster inom social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs till välfärdsområdena vid ingången av 2023. Regeringens beslut om utgifter och inkomster i anslutning till välfärdsområdenas uppgifter (inklusive lagstadgade reformer, statsunderstöd som överförs till välfärdsområdena, ändrings- och beredningskostnader i anslutning till reformen och en temporär ökning av servicebehovet med 0,2 % enligt 36 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering) ingår i tabellen i avsnittet om välfärdsområdenas ekonomi.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

Ändringar i beskattningsgrunderna

I regeringsprogrammet för statsminister Marins regering har beaktats det behov av ändringar som klimatförändringen och den tekniska utvecklingen medför. Den tekniska utvecklingen hänger samman med bl.a. robotisering, digitalisering, plattformsekonomi och artificiell intelligens. Målet är att trygga Finlands skattebas i en internationaliserad ekonomi som digitaliseras. I regeringsprogrammet vill man dessutom främja sysselsättningen och uppmuntra till företagande.

Under regeringsperioden har de åtgärder som skärper beskattningen i huvudsak riktats till indirekta skatter såsom bland annat skatten på tobak, alkoholdrycker, läskedrycker, drivmedel och arbetsmaskins- och uppvärmningsbränslen. Som en del av slopandet av skatteåterbäringen till energiintensiva företag har elskatten för elskatteklass II sänkts till den miniminivå som EU tillåter. Av de skattepolitiska åtgärderna i regeringsprogrammet har största delen genomförts redan under de första åren av valperioden. Man räknar med att det görs årliga indexjusteringar i skattegrunderna för förvärvsinkomster för att

beskattningen inte ska stramas åt som en följd av ökningen av den allmänna inkomstnivån. I och med inrättandet av välfärdsområdena överförs skatteinkomster från kommunerna till staten då lokalförvaltningens uppgifter minskar. I samband med överföringen av skatteinkomster lindras beskattningen av förvärvsinkomster på årsnivå med 297 miljoner euro 2023 för att reformen inte ska leda till en skärpning av beskattningen för någon inkomsttagargrupp. Med hjälp av beskattningen främjas forsknings- och utvecklingsutgifter samt investeringar. Forsknings- och utvecklingsverksamheten stöds med ett tilläggsavdrag som träder i kraft 2023. Investeringar uppmuntras genom temporärt gällande förhöjd avskrivningsrätt för lösa anläggningstillgångar. Regeringen stärker skattebasen och höjer de indirekta skatterna.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för den effektändringarna i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna. De ändringar som gäller beskattningen behandlas för statsfinansernas del mer ingående i avsnitt 5.4 och för den kommunala ekonomins del i avsnitt 7.2 samt för hela den offentliga ekonomins del i avsnitt 9.3.

Socialskyddsavgifter

Arbetslöshetsförsäkringspremierna höjdes vid ingången av 2022, varefter de förblir oförändrade. Sjukförsäkringspremierna sjönk vid ingången av 2022. År 2023 beräknas de höjas en aning igen.

Arbetsgivarens arbetspensionsavgift inom den privata sektorn sänktes 2020. År 2021 steg avgiften till den normala nivån. Avgiftssänkningen kompenseras genom en höjning av arbetspensionsavgiften 2022–2025.

Åtgärder för att förbättra produktiviteten och kostnadseffektiviteten inom den offentliga sektorn

Vid beredningen av regeringsprogrammet uppskattades det att balansen i de offentliga finanserna kan förbättras genom produktivetsåtgärder inom den offentliga förvaltningen med knappt 300 miljoner euro före utgången av valperioden. För att målet ska kunna nås krävs åtgärder som förbättrar produktiviteten både inom alla förvaltningsområden och tväradministrativt.

Dessutom fortsätter regeringen de produktivetsfrämjande åtgärder som inleddes redan under föregående valperiod, såsom utvecklingen av digitaliseringen och produktiviteten i statens verksamhet och programmet för en effektivisering av lokalerna inom statsförvaltningen. Dessa beskrivs närmare i avsnitt 5.3.2.

Tabell 17. De sammantagna effekterna på de offentliga finanserna av beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, miljarder euro

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beslut som minskar statens anslag	0,0	0,1	0,1	0,2	0,6	0,5	0,5	0,5
Beslut som ökar statens anslag	-0,4	-1,3	-2,4	-2,7	-2,7	-2,9	-2,9	-3,0
Framtidsinvesteringar (inkl. statens bostadsfond)	0,0	-0,8	-0,9	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Anslagsökningar till följd av coronavirusläget	0,0	-8,4	-4,9	-0,8	-0,1	0,0	0,0	0,0
Anslagsökningar enligt undantagsklausulen (Rysslands invasion av Ukraina)					-2,0	-1,2	-1,0	-0,8
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	-0,4	-0,2	-0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Beslut som ökar statens skatteinkomster	0,0	0,5	0,8	1,0	1,2	1,2	1,2	1,2
Beslut som minskar statens skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,7	-1,1	-0,7	-1,0	-1,0	-1,0	-0,7
Övriga beslut som ökar statens inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna på saldot för statsfinanserna, netto	-0,4	-11,0	-8,5	-3,8	-4,0	-3,4	-3,2	-2,7
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas inkomster					0,4	0,5	0,5	0,5
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas utgifter					-0,4	-0,5	-0,5	-0,5
Effekterna på saldot i välfärdsområdena, netto					0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas inkomster	0,2	2,6	1,0	0,6	0,6	0,4	0,4	0,3

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas utgifter	0,0	-0,9	-0,7	-0,6	-0,6	-0,4	-0,3	-0,3
Framtidsinvesteringarnas effekt på den kommunala ekonomin (netto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoeffekten av statens åtgärder på kommunernas skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,4	-0,2	-0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	0,4	0,2	0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0
Effekterna av statens övriga åtgärder på den kommunala ekonomin ¹	0,0	0,5	0,6	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Höjningar av kommunernas skattesatser	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekterna på saldot för den kommunala ekonomin, netto	0,2	2,2	1,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Förändringar i socialskyddsavgifter (inkl. temporär sänkning av ArPL-avgiften)	-0,5	-0,8	1,5	-0,1	0,5	-0,2	0,0	-0,3
Förändringar i utgifterna	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna på saldot för socialskyddsfonderna, netto	-0,5	-0,2	1,4	-0,1	0,5	-0,2	0,0	-0,3
Effekterna på saldot för de offentliga samfunden, netto	-0,7	-9,0	-6,0	-3,8	-3,3	-3,4	-2,9	-2,8
I förhållande till totalproduktionen	-0,3 %	-3,8 %	-2,4 %	-1,4 %	-1,2 %	-1,2 %	-1,0 %	-0,9 %

¹⁾ Inbegriper inte de verkningar statens och kommunernas samfinansierade trafikprojekt har på den kommunala ekonomin.

9.2 Åtgärder inriktade på utgifterna inom den offentliga ekonomin

I tabellen nedan presenteras den årliga förändring (netto) som blir resultatet av de åtgärder som statsminister Marins regering fattat beslut om i fråga om utgifterna inom den offentliga ekonomin under perioden 2019–20261). Granskningen inbegriper i regel inte de sk. finansinvesteringsutgifterna, som inte heller ingår i utgifterna i granskningen av nationalräkenskaperna.

Utgifterna inom de offentliga finanserna ökade avsevärt 2020, vilket särskilt berodde på åtgärderna i anslutning till coronavirusläget, men också på regeringens permanenta extra satsningar och framtidsinvesteringar av engångsnatur. På motsvarande sätt sjunker utgifterna 2021 och 2022. År 2023 ökar utgifterna inom de offentliga finanserna (jämfört med 2022) särskilt på grund av utgiftsökningarna i anslutning till Rysslands invasion av Ukraina och den undantagsklausul i ramen som tagits i bruk.

Överföringsutgifterna till hushållen ökade 2020 i och med de förbättrade förmåner som regeringen fattat beslut om samt de temporära ändringar i förmåner som föranleds av coronavirusläget. Överföringsutgifterna till näringslivet ökade särskilt 2020, när det betalades stöd till företag på grund av coronavirusläget. Fr.o.m. 2022 sjunker överföringsutgifterna till näringslivet, vilket föranleds av förändringarna i återbäringsystemet för energiskatt. Övriga överföringsutgifter ökar i slutet av ramperioden på grund av den nya FoU-helheten.

I realinvesteringsutgifterna har också de ökningarna som gäller basunderhållet av transportinfrastrukturen beaktats, både de extra satsningarna som regeringen fattat beslut om och den nivåförhöjning som den s.k. parlamentariska arbetsgruppen föreslagit och som redan har beaktats i den tekniska planen för de offentliga finanserna fr.o.m. 2022.

Tabell 18. Åtgärder som inverkar på utgifterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, miljarder euro

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Konsumtionsutgifter	0,1	2,4	1,1	-1,8	0,9	-0,6	-0,3	-0,1
Överföringsutgifter till näringslivet	0,0	2,8	-1,6	-0,5	-0,4	0,1	0,0	-0,2
Överföringsutgifter till hushållen	0,0	1,3	-0,6	-0,3	0,0	0,1	0,0	0,0
Övriga överföringsutgifter	0,0	1,1	-0,2	-0,3	-0,1	0,0	0,1	0,2
Realinvesteringsutgifter ¹	0,1	0,5	0,0	-0,1	0,0	-0,2	0,0	0,0
Övriga utgifter	0,0	0,2	0,5	-0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Sammanlagt	0,2	8,4	-0,8	-3,7	0,5	-0,6	-0,3	-0,1
Behovsprövade åtgärder som vidtogs under förra valperioden	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹⁾ Inbegriper inte de verkningar statens och kommunernas samfinansierade trafikprojekt har på den kommunala ekonomin.

9.3 Åtgärder inriktade på inkomsterna inom den offentliga ekonomin

I tabellen nedan presenteras uppgifter om det tidsmässiga genomförandet (netto) av beslutsbaserade åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna under åren 2020–2026. Med netto avses den sammanräknade effekten av åtgärder som ökar och minskar inkomsterna. I tabellen har man även beaktat de ändringar i beskattningsgrunderna som fastställdes under förra valperioden, kommande indexjusteringar av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomstskatten samt sådana faktorer av engångsnatur som kan ändra beskattningen tidsmässigt. Förvärvsinkomstskatten sänks av de indexjusteringar som görs varje år och av att den s.k. solidaritetsskatten slopas vid ingången av 2024. Intäkterna från samfundsskatten ökar i slutet av ramperioden till följd av att den tidsbundna sänkningen av de höjda avskrivningarna på lösa anläggningstillgångar upphör.

Utöver ändringarna i beskattningsgrunderna presenteras i tabellen den uppskattade effekten av betalningsarrangemanget i anslutning till coronavirusläget för skatteinkomsterna. Situationen för företag som drabbats av betalningssvårigheter på grund av coronavirusepidemin underlättades genom temporära ändringar i betalningsarrangemangen för skatter och sänkta dröjsmålsräntor på skatter. I och med arrangemanget överförs cirka 0,7 miljarder euro i skatteinkomster från 2020 och 2021 till 2021–2023. Största delen av uppskovet med skattebetalningen gäller mervärdesskatten.

De ändringar i beskattningen som statsminister Marins regering föreslagit fördelar sig på hela regeringsperioden. Åtstramningen av den indirekta beskattningen ökar intäkterna, men de årliga indexjusteringarna i förvärsinkomsterna minskar i sin tur skatteinkomsterna. De siffror som presenteras i planen för de offentliga finanserna innehåller beslutade åtgärder och deras uppskattade ekonomiska konsekvenser. Planerade åtgärder ingår inte.

Tabell 19. Åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, miljarder euro

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Skatter på förvärsinkomster	-0,5	-0,4	-0,7	-0,7	-0,5	-0,5	-0,4
Skatter på kapitalinkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samfundsskatter	-0,2	0,0	0,1	-0,1	0,1	0,0	0,3
Övriga direkta skatter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mervärdesskatter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga indirekta skatter	0,3	-0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Socialskyddsavgifter som arbetsgivaren betalar	-1,0	1,3	0,1	0,2	-0,1	0,0	0,0
Socialskyddspremier som de försäkrade betalar	0,1	0,2	-0,2	0,3	-0,1	0,0	-0,3
Betalningsarrangemang i samband med uppskov med skattebetalningen	-0,8	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
Sammanlagt	-2,0	1,2	-0,4	0,1	-0,6	-0,5	-0,4

10 Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter

Tabell 20. Statsförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2021*	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
Direkta skatter	16,2	17,2	32,1	33,2	34,3	35,6
Skatter på produktion och import	34,8	36,0	36,9	37,3	38,1	38,8
Socialskyddsavgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och socialskyddsavgifter sammanlagt 2)	51,8	54,0	69,9	71,3	73,2	75,3
Övriga inkomster 3)	9,6	9,8	9,9	9,9	9,8	9,8
varav ränteinkomster	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Inkomster sammanlagt	61,4	63,9	79,8	81,2	83,0	85,1
Konsumtionsutgifter	15,6	17,3	17,6	17,8	18,1	18,5
Subventioner och övriga inkomstöverföringar	46,9	46,2	60,6	62,0	63,1	64,6
varav till andra offentliga samfund	32,6	32,9	47,5	48,6	49,7	51,0
Ränteutgifter	1,1	1,2	1,1	1,1	1,0	0,9
Kapitalutgifter 4)	5,9	6,8	7,0	6,7	8,5	8,6
Utgifter sammanlagt	69,5	71,5	86,3	87,5	90,7	92,8
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-8,1	-7,6	-6,4	-7,7	-7,7	-7,8

Tabell 21. Lokalförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2021*	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
Skatter och socialskyddsavgifter	25,8	26,1	12,2	12,8	13,2	13,5
varav kommunalskatt	20,8	21,4	8,4	9,0	9,2	9,5
samfundsskatt	3,0	2,6	1,8	1,7	1,8	1,8
fastighetsskatt	2,0	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2
Övriga inkomster 2)	23,5	24,2	13,9	14,2	14,5	14,9
varav ränteinkomster	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
varav inkomstöverföringar från staten	17,6	18,0	7,9	8,1	8,2	8,3
Inkomster sammanlagt	49,3	50,3	26,1	27,1	27,7	28,4
Konsumtionsutgifter	41,3	42,5	19,8	20,3	20,9	21,5
varav löner och kollektiva avgifter	23,4	23,8	12,3	12,5	12,8	13,2
Inkomstöverföringar	2,7	2,7	2,0	2,0	2,1	2,1
varav sociala förmåner och sociala understöd	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
subventioner och övriga inkomstöverföringar	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
ränteutgifter	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Kapitalutgifter 3)	6,1	6,5	5,7	5,8	6,0	6,2
Utgifter sammanlagt	50,1	51,8	27,5	28,2	28,9	29,8
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-0,8	-1,5	-1,4	-1,1	-1,2	-1,4

Tabell 22. Välfärdsområdena

	2021*	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
Statlig finansiering			24,5	25,1	25,8	26,7
Övriga inkomster			2,6	2,7	2,8	2,9
Totala inkomster			27,1	27,8	28,6	29,6
Konsumtionsutgifter			23,7	24,3	25,1	26,1
Inkomstöverföringar och övriga utgifter			0,8	0,8	0,8	0,9
Investeringar			1,1	1,1	1,0	1,0
Totala utgifter			27,7	28,4	29,2	30,3
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)			-0,6	-0,6	-0,7	-0,7

Tabell 23. Arbetspensionsanstalterna

	2021*	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
Investeringsinkomster	3,7	4,8	5,7	6,2	6,7	7,3
Socialskyddsavgifter	24,1	25,2	26,1	26,9	27,6	28,1
varav arbetsgivarnas avgifter	16,2	17,1	17,6	18,2	18,7	19,3
de försäkrades premier	7,9	8,2	8,4	8,7	8,9	8,9
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	2,8	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1
Övriga inkomster	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Inkomster sammanlagt	30,9	33,1	34,9	36,3	37,6	38,8
Konsumtionsutgifter	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Sociala förmåner och sociala understöd	25,9	27,0	28,6	29,8	30,8	31,8
Övriga utgifter	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7
Utgifter sammanlagt	28,7	30,0	31,7	32,9	34,0	35,2
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	2,2	3,1	3,2	3,3	3,6	3,6

Tabell 24. Övriga socialskyddsfonder

	2021*	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
Investeringsinkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Socialskyddsavgifter	6,4	6,2	6,9	7,0	7,2	7,4
varav arbetsgivarnas avgifter	2,6	2,6	2,9	2,9	3,0	3,1
de försäkrades premier	3,7	3,6	4,0	4,1	4,2	4,3
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	13,9	13,7	13,6	14,0	14,2	14,4
Övriga inkomster	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomster sammanlagt	20,4	20,0	20,6	21,0	21,5	21,9
Konsumtionsutgifter	3,4	3,5	3,5	3,6	3,8	3,9
Sociala förmåner och sociala understöd	15,4	15,2	15,2	15,5	15,7	15,9
Övriga utgifter	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4
Utgifter sammanlagt	20,2	20,0	20,0	20,4	20,8	21,2
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	0,2	0,0	0,7	0,6	0,7	0,7

Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik

Tabell 25. Inkomster och utgifter vid oförändrad politik

	2021*	2021*	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
	nivå, md euro	% av BNP					
Inkomster vid oförändrad politik, sammanlagt	132,4	52,4	51,9	52,0	51,5	51,3	51,0
Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	139,0	54,9	54,1	53,6	53,0	53,1	52,8

Finansminister
Annika Saarikko

Budgetråd som biträdande budgetchef
Annika Klimenko

BILAGA 1	I kalkylerna använda prognoser och antaganden
BILAGA 2	Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna
BILAGA 3	Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med en föregående planen för de offentliga finanserna
BILAGA 4	Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna
BILAGA 5	Jämförelse med kommissionens senaste prognos
BILAGA 6	Stabilitetsprogrammet
SÄNDLISTA	Riksdagens centralkansli Republikens presidents kansli Ministerierna
FÖR KÄNNEDOM	Finansutskottets sekretariat Riksdagens räkenskapsbyrå Statens revisionsverk

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån grundar sig på nedanstående oberoende prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning.

Tabell. Använda prognoser och antaganden

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP, volymförändring	-2,3	3,5	1,5	1,7	1,5	1,3	1,2
BNP, prispförändring	1,6	2,7	3,4	2,2	1,8	1,8	2,0
BNP, värde, mn euro	237 995	252 934	265 418	275 851	284 979	293 803	303 179
BNI, värde, mn euro	242 030	257 217	268 896	279 024	287 797	296 789	306 165
Konsumentprisindex, ändring, %	0,3	2,2	4,0	2,1	1,7	1,9	1,9
Inkomstnivåindex, ändring, %	1,9	2,3	2,6	2,5	2,6	2,7	2,8
Byggnadskostnadsindex, ändring, %	-0,3	5,5	7,1	2,3	2,3	2,4	2,4
Basprisindex för hemmamarknadsvaror, ändring, %	-3,3	9,0	14,4	2,2	2,3	2,3	2,5
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	7,7	7,2	6,8	6,6	6,5	6,4
Lönesumma, förändring, %	-0,3	5,0	3,6	3,3	3,1	2,9	3,1
Kort ränta, 3 mån, %	-0,4	-0,5	-0,4	0,1	0,3	0,3	0,4
Lång ränta, 10 år, %	-0,2	-0,1	0,4	0,6	0,7	0,8	0,9
ArPL-index	2617	2631	2691	2791	2852	2901	2961
FPL-index	1633	1639	1674	1741	1778	1804	1838
Prisindex för basservicen, prognos	0,9	2,6	3,2	2,5	2,4	2,5	2,8
I budgetpropositionen använd förändring i kostnadsnivån (statsandelsindex)	2,4	2,4	2,5	2,5	2,4	2,5	2,8
– indexjustering	0,0						
Statsandelsindex utan frysningen 2016–2019	2,4	2,4	2,5	2,5	2,4	2,5	2,8

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Universitetsindex (vid budgetering använd prognos)	0,8	3,3	4,6	2,4	2,4	2,5	2,6
Yrkesutbildningsindex	0,5	3,8	5,5	2,4	2,4	2,5	2,6
YLE-index	1,4	2,3	3,1	2,4	2,3	2,4	2,5
HV-index				2,48	2,29	2,47	2,70
Arbetslöshetsförsäkringspremie							
– arbetsgivare, genomsnitt	1,26	1,43	1,51	1,51	1,51	1,51	1,51
– arbetstagare	1,25	1,40	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
ArPL-premie	22,7	24,4	24,9	24,9	24,9	24,9	24,4
– arbetsgivare	15,2	17,0	17,4	17,4	17,4	17,4	17,3
– arbetstagare under/=53 år	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15
– arbetstagare över 53 år	8,65	8,65	8,65	8,65	8,65	8,65	7,15
– lönekoeficient	1,446	1,465	1,501	1,544	1,581	1,619	1,660
De försäkrades sjukförsäkringspremier							
– löntagarnas dagpenningsspremie	1,18	1,36	1,18	1,38	1,31	1,32	1,31
– löntagarnas och företagarnas sjukvårdsspremie	0,68	0,68	0,53	0,58	0,57	0,58	0,59
– pensionstagarnas sjukvårdsspremie	1,65	1,65	1,50	1,55	1,54	1,55	1,56
Statens arbetsgivaravgifter	18,0	18,2	18,5	18,7	18,6	18,6	18,7
– sjukförsäkringspremie	1,34	1,53	1,34	1,56	1,47	1,49	1,47
– pensionsavgift (StaPL)	16,69	16,68	17,13	17,13	17,13	17,13	17,25
Kommunernas arbetsgivaravgifter	24,5	24,7	24,3	24,5	24,4	24,4	24,8
– sjukförsäkringspremie	1,34	1,53	1,34	1,56	1,47	1,49	1,47
– övriga socialförsäkringsavgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
– arbetslöshetsförsäkringspremie	1,63	1,83	1,97	1,90	1,90	1,90	1,90
– pensionsavgift (KomPL)	20,8	20,6	20,3	20,3	20,3	20,3	20,8

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

Strukturella förändringar

Ramnivån för 2023 ökar med 2 094 miljoner euro jämfört med rambeslutet av den 12 maj 2021 till följd av fjärde tilläggsbudgeten för 2021, budgeten och tilläggsbudgeten för 2022 samt strukturella ändringar i detta rambeslut.

I tabellen nedan ges en närmare beskrivning av strukturförändringarna efter föregående rambeslut och av deras verkningar på ramnivån för valperioden.

Tabell. Strukturella ändringar i ramen, mn euro

Moment	Ärende	2021	2022	2023
Tilläggsbudgetprop. 3 2021				
23.01.26	Ombudgetering av anslaget för 2019	1,4		
24.30.66, 33.70.20	Finlands donationer av covid-19-vaccin. Det görs en justering i ramen så att donationerna inte belastar ramen.	10,0		
27.10.18	Ändrad tidsmässig fördelning av de årliga andelarna för andra anskaffningar av försvarsmateriel	-81,5	36,3	
30.10.64	Ombudgetering i anslutning till Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland	54,0		
30.40.22	Partiell ombudgetering av finansieringen av bioinnovationsprogrammet	0,7		
30.40.62	Ombudgetering i anslutning till finansieringen från EHFF för programperioden 2014–2020	6,9		
31.10.77	Anslag som motsvarar EU TEN-stödet. Genomgångspost.	2,2		
32.30.30, 32.40.43	Av det anslag som budgeterats för kostnadsstöd för ensamföretagare år 2020 återtas 169 miljoner euro. Motsvarande tillägg görs under moment 32.40.43, kostnadsstöd för företag.	168,9		

Moment	Ärende	2021	2022	2023
33.20.50, 33.20.52	Höjning av det skyddade beloppet av utkomstskyddet för arbetslösa under tiden 1.7–30.9.2021. Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen	-13,0		
33.20.52	Företagares rätt till arbetsmarknadsstöd för tiden 1.7–30.9.2021. Ändring av utgiftsgrunden under ett moment utanför ramen	-48,0		
	Ramreservering för sådana finanspolitiskt obligatoriska utgiftsbehov av engångsnatur som föränleds av coronavirusläget	1 350,0		
Budgetprop. 2022				
28.89.31	Ändrad tidsmässig fördelning av välfärdsområdenas finansiering		880,5	-880,5
32.20.46	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna av innovationsstödet för skeppsbyggnad		-2,8	
	Ändrad tidsmässig fördelning av ramen när det gäller finansieringen av försnabbandet av tillgången till vård		-50,0	50,0
Tilläggsbudgetprop. 4 2021				
24.01.74	Ombudgetering i anslutning till två lokalprojekt	3,0		
24.30.66, 33.70.20	Finlands donationer av covid-19-vaccin. Det görs en justering i ramen så att donationerna inte belastar ramen	12,6		
26.20.70	Ombudgetering i anslutning till förenhetligande av två helikoptrar och deras reservdelslager	1,0		
27.10.01	Ändrad tidsmässig fördelning i anslutning till utvecklandet av flygvapnets baser (tilläggsbudget III 2021)	-11,8		11,8
27.10.01	Ombudgetering i anslutning till en försening av anskaffningar av underhåll	6,4		
28.70.05	Ombudgetering av tidigare budgeterad och oanvänd finansiering som reserverats för beredningen av och produktivitetåtgärder för social- och hälsovårdsreformen	22,6		
28.90.32	Ombudgetering i anslutning till slutförandet av projekt som inletts 2019	7,0		
29.80.50	Ombudgetering av understöd som beviljats för förvaltning och skötsel av sanatoriet i Pemar	1,5		

Moment	Ärende	2021	2022	2023
30.10.63	Ombudgetering i anslutning till finansieringen för utveckling av glesbygden	3,5		
31.10.77	Ombudgetering i anslutning till planeringen av utvecklande av stambanan Helsingfors–Tammerfors	8,4		
31.10.78	Ombudgetering i anslutning till vägförbindelsen till Fennovoima och Tammerfors strandled	7,6		
31.20.52	Ombudgetering av anslag som beviljats för stöd för anskaffning och konvertering	7,1		
32.20.45	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna av stöd för LNG-terminalprojektet	-5,5	5,5	
32.30.51	Partiell ombudgetering av anslaget för 2020 till följd av ett dröjsmål i utbetalningarna av anslaget	20,0		
32.30.64	Ändrad tidsmässig fördelning på grund av att inledandet av EU:s programperiod 2021–2027 fördröjts	-48,5		
33.03.25	Ombudgetering i anslutning till förseningar i de nationella kompetenscentrumens anläggningsprojekt	3,0		
33.20.50, 33.20.52	Förlängning till den 30 november 2021 av de undantag till följd av covid-19 som gäller utkomstskyddet för arbetslösa. Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen	-9,0		
33.20.52	Företagarnas rätt till arbetsmarknadsstöd förlängs till den 30 november 2021. Ändring av utgiftsgrunden under ett moment utanför ramen	-20,0		
	Sänkning av ramnivån motsvarande kompenseringen av den minskade avkastningen från penningspel, JSM:s (1,6 mn euro) och SHM:s (17,2 mn euro) förvaltningsområde	-18,8		
Kompletterande budgetprop. 2022				
31.10.77	Anslag som motsvarar EU CEF-stödet. Genomgångspost, motsvarande inkomst har antecknats under moment 12.31.10.		1,3	
31.10.77	Ändrad tidsmässig fördelning i användning av projektreserveringen för vissa trafikprojekt		-8,8	8,8

Moment	Ärende	2021	2022	2023
32.01.41	Ändrad tidsmässig fördelning av betalningarna för en kvantdator		1,3	
35.10.20	Omdisponering av budgeteringen av bekämpningen av miljöskador orsakade av gruvan i Hitura		1,0	0,9
Tilläggsbudget 2022				
28.89.30	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om kostnaderna för inrättandet av välfärdsområden, bl.a. i fråga om IKT-ändringskostnaderna.		96,0	-96,0
28.70.05, 28.89.30	Återtagande av anslaget för 2021 under moment 28.79.05 och ombudgetering för genomförandet av social- och hälsovårdsreformen under moment 28.89.30.		2,8	
33.20.50, 33.20.52	Utkomstskydd för arbetslösa som betalas för självrisktiden under perioden 1.1–28.02.2022. Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen		-5,6	
33.20.52	Företagares rätt till arbetsmarknadsstöd under tiden 1.1–28.2.2022. Ändring av utgiftsgrunden under ett moment utanför ramen		-24,4	
	De särskilt avgränsade utgifter som orsakas av coronavirusläget täcks som utgifter utanför ramen 2022. I fråga om utgifterna görs en motsvarande strukturell korrigering på ramnivå. Utgifterna specificeras i den allmänna motiveringen till tilläggsbudgetpropositionen. (Tilläggsbudgetprop. 304 mn euro, kompletterande proposition 30 mn euro)		334,0	
Planen för de offentliga finanserna 2023–2026				
26.10.02	Ändrad tidsmässig fördelning av utgifterna för IKT-utrustning till följd av en fördröjd ändring.			-15,5
27.10.18	Ändringar i tidsplanen för betalning av utgifter i den tredje tilläggsbudgeten för 2021.			20,4
27.10.19	Ändring i betalningsprofilen för multirollflygplanen i enlighet med upphandlingsbeslutet.			-518,9

Moment	Ärende	2021	2022	2023
28.89.31	Teknisk ändring. Överföring av finansiering från kommunernas skatteinkomster till välfärdsområdena. Precisering av överföring som gjordes i planen för de offentliga finanserna 2022–2025.			479,5
28.89.31, 28.90.35	Teknisk ändring. Överföring av kommunernas skatteinkomstkompensationer utanför ramen till välfärdsområdena. Precisering av överföring som gjordes i planen för de offentliga finanserna 2022–2025.			39,1
32.20.46	Tidsmässig förändring i utbetalningarna av innovationsstödet för skeppsbyggnad.			2,6
32.30.42	Ändring av utbetalningstidtabellen till följd av överföringen av fullmakten (Kompletterande budgetprop. 2022).			0,8
32.30.55	Utbildning som omfattas av omställningsskyddet finansieras genom en årlig överföring från Sysselsättningsfonden. Genomgångspost, motsvarande inkomst har antecknats under moment 12.32.99.			22,0
32.30.55, 33.20.50, 33.20.52	Teknisk överföring av lönesubventionen för personer sysselsatta i garanterat arbete till ANM:s nya moment. Överföring från ett moment utanför ramen till ett moment inom ramen.			25,7
32.30.64	Utbetalningar av ombudgeteringar av upplösta fullmakter under programperioden 2014–2020 (Tilläggsbudgetprop. IV 2021).			3,7
33.20.50, 33.20.52	Slopande av jämkningen av upphovsrättsersättningar inom utkomstskyddet för arbetslösa, ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen.			-1,0
33.20.50, 33.20.52	Ändring av bestämmelserna om studier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Ändring av utgiftsgrunden under moment utanför ramen			-5,0

Moment	Ärende	2021	2022	2023
	I enlighet med den nya, parlamentariskt fastställda finansieringsmodellen för allmännyttig verksamhet som finansieras med penningspelsintäkter överförs ovannämnda utgifter oberoende av finansieringskälla och med avvikelse från den i regeringsprogrammet fastställda regeln för utgiftsramen till en utgift inom ramen från och med 2023. Ramen för valperioden höjs i fråga om hela nivån, inte bara till de delar som för närvarande finansieras med penningspelsintäkter. I planen för de offentliga finanserna motsvarar finansieringsnivån för 2023 (990 mn euro) den nivå som finansieringen enligt de parlamentariska riktlinjerna ska vara på 2024.			990,0
	I det allvarliga och avsevärt förändrade säkerhetspolitiska läge som berör hela Europa gör regeringen ett undantag i anslagsramarna. De begränsade utgifterna täcks som utgifter utanför ramen och i fråga om utgifterna görs en motsvarande strukturell korrigering på ramnivå. År 2023, sammanlagt 1 997,8 miljoner euro: Cybersäkerheten 54,2 miljoner euro, gränssäkerheten och försvaret 995,8 miljoner euro, invandringen 722,7 miljoner euro, åtgärder som stöder försörjningsberedskapen/den gröna omställningen 217,1 miljoner euro, åtgärderna på grund av höjningen av energipriserna 8,0 miljoner euro.			1 997,8
	Sänkning av ramnivån i anslutning till den permanenta besparing på 370 miljoner euro.			-42,0
Sammanlagt		1 441,6	1 267,1	2 094,1

Justeringar av pris- och kostnadsnivån

Beslutet om ramarna för statsfinanserna 2023–2026 görs upp enligt pris- och kostnadsnivån 2023. En del av utgifterna, exempelvis utgifterna för utvecklingsarbete och den statliga medfinansiering som motsvarar andelarna från EU:s strukturfonder, uppskattas enligt gängse priser, varvid de innefattar en uppskattning av hur höjningen av prisnivån under perioden kommer att inverka på anslaget. Till övriga delar justeras utgiftsnivån årligen utifrån den beräknade höjningen av pris- och kostnadsnivån.

Justeringarna av pris- och kostnadsnivån jämfört med föregående rambeslut uppgår till sammanlagt 1 734 miljoner euro för 2023 med beaktande av övergången till pris- och kostnadsnivån 2023. Efter det föregående rambeslutet har också effekten av övergången till pris- och kostnadsnivån för 2022 preciserats. Av denna anledning är beloppet av justeringarna av pris- och kostnadsnivån i tabellen i kapitel 5.1 ett annat än 1 734 miljoner euro.

Tabell. Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2023, jämfört med rambeslutet 12.5.2021, mn euro

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad index-korrigerig	Avtals-baserad pris-korrigerig	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
15–17 Pensioner	Arbetspensionsindex (ArPL)	186,3		
18–19 Anskaffning av försvarsmateriel	Föregripande höjning 1,5 %		148,9 ¹	
01–14 Löner samt socialskyddsavgifter	Avtalshöjningar		157,9	
Utgifter för trafiknätet	Byggnadskostnadsindex			43,4
01–14, 20–28 Övriga omkostnader och konsumtionsutgifter	Konsumentprisindex			70,5
30–39 Kalkylerade statsbidrag till kommuner och samkommuner m.fl.	Statsandelsindex	83,1		
31 Valfärdsområdenas finansiering	Valfärdsområdesindex	532,9		
30–39 Övriga statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex			20,7
30 Statliga finansieringen för yrkesutbildningen	Yrkesutbildningsindex	21,8		
40–49 Statsbidrag till näringslivet	Konsumentprisindex			52,4
50–59 Enligt lagstiftningen indexbundna statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Folkpensionsindex, Arbetspensionsindex, Konsumentprisindex	70,0		

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad index-korrigerig	Avtals-baserad pris-korrigerig	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
51–52 Statliga finansieringen till ev-luth. kyrkan och understödet till ortodoxa kyrkan	Konsumentprisindex	2,6		
50–59 Icke-indexerade statsbidrag till hushåll	Folkpensionsindex			68,8
50 Statlig finansiering för universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	Universitetsindex	62,0		
50–59 Övriga statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Konsumentprisindex			24,8
60 Överföringar till statliga fonder utanför statsbudgeten	Konsumentprisindex			9,6
60 Överföringar till Folkpensionsanstalten	Folkpensionsindex	152,0		
60 Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen	Folkpensionsindex	14,5		78,2
61–65 Statlig medfinansiering motsvarande EU:s strukturfondsfinansiering och övriga överföringar inom landet	Ingår i ramen för programperioden			
66–68 Överföringar till utlandet	Enligt gängse priser			
69 Överföringar till EU	EU:s BNP-prisindex			
70–79 Realinvesteringar	Byggnadskostnadsindex			0,9
90–99 Övriga utgifter	Konsumentprisindex			1,6
Tilläggsbudgetreserv och ofördelad reserv	Konsumentprisindex			5,3
Sammanlagt år 2023		1 125,2	232,3	376,2

¹⁾ I anslagsnivån för försvarsmaktens omkostnader (exkl. lönekostnader), anskaffningar av försvarsmateriel, anskaffningen av multirollflygplan och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 procent. I den obundna andelen av beställningsfullmakten för anskaffning av multirollflygplan 2021 görs en föregripande kostnadsnivåjustering på 1,5 %. I den outnyttjade andelen av den övriga finansieringen för anskaffning av multirollflygplan görs en korrigerande av köpkraften på 1,5 % som i efterhand justeras enligt utfallet genom en indexkombination (byggnadskostnadsindex 70 % och producentprisindex för tjänster 30 %). Indexutgifterna för projektet Flottilj 2020 justeras i efterhand i enlighet med utfallet av de index som specificerats i avtalen. Indexen för multirollflygplan behandlas i enlighet med statsrådets upphandlingsbeslut. Nivån på övriga anslag justeras i efterhand så att den i fråga om försvarsmaktens omkostnader och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens motsvarar förändringen i prisnivån enligt konsumentprisindex (indexförändringens årsmedelvärde) samt i fråga om anskaffningarna av försvarsmateriel förändringen (månader sammanlagt/årsförändring) i underindexet C28 (Tillverkning av övriga maskiner) till producentprisindex för industrin.

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Tabell. Faktorer som påverkar saldot i de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskaperna, % av BNP¹

	2022	2023	2024	2025
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2021	-2,9	-2,2	-1,7	-1,6
Staten:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	1,8	1,8	1,8	1,8
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	-1,2	-1,0	-0,9	-0,8
Effekten av andra faktorer*	-0,3	-0,7	-1,0	-1,6
Lokalförvaltningen:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,1	0,0	0,0	0,0
Effekten av andra faktorer	0,3	0,1	0,1	0,0
Arbetspensionsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	-0,1	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av andra faktorer	0,5	0,6	0,7	0,7

	2022	2023	2024	2025
Övriga socialskyddsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	-0,1	0,0	0,0
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,1	0,1	0,0	0,1
Effekten av andra faktorer	0,0	0,1	0,1	0,1
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2022	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8

¹⁾ På grund av avrundningar stämmer slutsummorna inte nödvändigtvis vid addering.

BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna

Basscenariot i planen för de offentliga finanserna baserar sig i fråga om 2022–2024 på finansministeriets ekonomiska avdelnings oberoende konjunkturprognos från april 2022. Uppskattningarna för åren 2025 och 2026 bygger i basscenariot bland annat på den uppskattade tillväxten i den potentiella produktionen. Saldot för de offentliga finanserna baserar sig i basscenariot utöver konjunkturprognosen på regeringsprogrammet för statsminister Marins regering, den plan för de offentliga finanserna för 2021–2023 som regeringen godkände i september 2019, den plan för de offentliga finanserna för 2021–2024 som regeringen godkände i april 2020, den plan för de offentliga finanserna för 2022–2025 som regeringen godkände i april 2021, planen för de offentliga finanserna för 2023–2026 samt på budgetarna och tilläggsbudgetarna för 2020, 2021 och 2022.

Enligt basscenariot växer den finländska ekonomin med i genomsnitt 1,4 % per år 2022–2026. På *internationell nivå* visar prognosen att det finns en stor risk för nedgång. En central risk är att krigssituationen eller de internationella relationerna stramas åt och att den internationella handeln störs allvarligt.

De inhemska riskerna hänger samman med följderna av det krig som Ryssland inlett. En mer omfattande isolering av Ryssland och större motåtgärder kan försvaga förtroendet och ytterligare öka inflationen. Dessutom finns det fortfarande en risk för att covid-19-epidemin tilltar och att begränsningsåtgärder vidtas till följd av detta. Det finns också en risk för att inflationen fortsättningsvis är snabb under en längre tid.

De osäkra utsikterna för investeringsmiljön kan skjuta upp investeringarna eller förhindra att de genomförs. En positiv risk kunde vara att de privata investeringar som eventuellt katalyseras av faciliteten för återhämtning och resiliens är större än väntat. De gröna investeringsprojekten inom energisektorn är förenade med en positiv risk, om man eftersträvar oberoende av ryska fossila bränslen enligt en snabbare tidtabell. En annan positiv risk är att Rysslands krigsoperationer i Ukraina upphör och att vapenvila eller fred uppnås och att åtminstone vissa sanktioner eventuellt avstås från.

I tabellen nedan beskrivs de effekter på arbetslösheten och saldot och skulden i de offentliga finanserna som en långsammare och snabbare tillväxt än i basscenariot skulle leda till. Beräkningarna är förenklade och antagandet i beräkningarna är att den årliga tillväxten i produktionen under perioden avviker en procentenhet i båda riktningarna från basscenariot.

Vid en långsammare tillväxt ökar totalproduktionen långsammare 2022–2026. Arbetslöshetsgraden skulle öka med en procentenhet jämfört med basscenariot. Underskottet i de offentliga finanserna är kraftigt under hela granskningsperioden och skuldkvoten ökar till närmare 80 procent. Den offentliga ekonomin blir mer sårbar för olika negativa chocker.

En tillväxt som är snabbare än i basscenariot räcker till för att åstadkomma en snabb minskning i de offentliga samfundens skuldkvot under programperioden. Saldot för de offentliga samfunden uppvisar i detta scenario ett överskott. I detta scenario minskar arbetslöshetsgraden förhållandevis snabbt. För att den ekonomiska tillväxten ska vara gynnsammare än i basscenariot förutsätts positiv drivkraft inom den globala ekonomin och att den ekonomiska tillväxten i industriländerna är snabbare än väntat.

Den låga räntenivåns effekt på saldot för de offentliga samfunden i Finland har både en ökande och en minskande effekt på underskottet. Den exceptionellt låga räntenivån innebär att de offentliga samfundens ränteutgifter har minskat till under 1 % i förhållande till BNP. Å andra sidan har ränteinkomsterna till de arbetspensionsfonder som räknas till de offentliga finanserna minskat avsevärt. Arbetspensionsfondernas kapitalinkomster beror även på allokeringen av deras innehav.

Enligt en grov uppskattning ökar en höjning av räntenivån med 1 procentenhet de offentliga samfundens ränteinkomster med cirka ½ miljard euro 2022, och fram till 2026 har räntorna ökat med något under 1,5 miljard euro. En räntehöjning skulle på motsvarande sätt leda till en ökning av arbetspensionsfondernas samt kommunernas och statsförvaltningens ränteinkomster. Den offentliga skuldkvoten stiger ändå, eftersom arbetspensionsanstalternas överskott inte kan användas till att täcka underskott inom andra sektorer.

Tabell. Känslighetsanalys

Basscenario	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP, förändring, %	3,5	1,5	1,7	1,5	1,3	1,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	7,2	6,8	6,6	6,5	6,4
Finansiellt saldo, % av BNP	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8	-1,8
Offentlig skuld, % av BNP	65,8	66,2	66,9	68,0	69,1	69,9
Långsam tillväxt - begränsningsåtgärder som varar längre än 1 månad						
BNP, förändring, %	3,5	0,5	0,7	0,5	0,3	0,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	7,7	7,5	7,4	7,4	7,3
Finansiellt saldo, % av BNP	-2,6	-2,7	-2,7	-3,0	-3,8	-4,4
Offentlig skuld, % av BNP	65,8	67,2	69,4	72,3	75,6	79,0
Snabb tillväxt - begränsningsåtgärder som varar kortare än 1 månad						
BNP, förändring, %	3,5	2,5	2,7	2,5	2,3	2,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	6,7	6,2	5,7	5,2	4,8
Finansiellt saldo, % av BNP	-2,6	-1,7	-0,7	0,1	0,2	0,7
Offentlig skuld, % av BNP	65,8	65,2	64,5	63,9	62,7	61,0
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0,0	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Förändring i underskottet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Förändring i upplåningsbehovet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2

BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos

I den bifogade tabellen jämförs finansministeriets prognos med kommissionens halvtidsprognos från i vintras i fråga om förändringen i bruttonationalprodukten och inflationen. Övriga prognoser jämförs med kommissionens höstprognos.

Tabell. Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos			FM:s prognos		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
BNP, förändring, % ¹	3,5	3	2	3,5	1,5	1,7
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	2,1	2,6	1,9	0,3	1,4	1,5
Arbetslöshetsgrad, % ²	7,7	6,9	6,5	7,7	7,2	6,8
Saldot för de offentliga samfunden, % av BNP ²	-3,8	-2,4	-1,1	-2,6	-2,2	-1,7
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-2,8	-2	-1,1	-1,9	-1,6	-1,4
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	71,2	71,2	71	65,8	66,2	66,9

¹) Kommissionens vinterprognos, februari 2022

²) Kommissionens höstprognos, november 2021

BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet

Finlands stabilitetsprogram utgör en del av planen för de offentliga finanserna. Planen för de offentliga finanserna uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013).

Siffrorna i tabellerna i stabilitetsprogrammet⁹ är i fråga om 2021 uppgifter om utfallet¹⁰. För 2022–2023 presenteras i stabilitetsprogrammet ett målskenario för de offentliga finanserna som baserar sig på den oberoende konjunkturprognosen av finansministeriets ekonomiska avdelning, på målen i regeringsprogrammet, på programmet för hållbar tillväxt och på beslut som regeringen fattat vid förhandlingarna om planen för de offentliga finanserna och i andra sammanhang. Eftersom man denna gång i den oberoende prognosen har kunnat beakta alla åtgärder som regeringen beslutat om i samband med regeringens förhandlingar om planen för de offentliga finanserna och andra kända åtgärder, är målskenariot och den oberoende prognosen denna gång samstämmiga. I Finland ordnas riksdagsval våren 2023, och därför utarbetas stabilitetsprogrammet utifrån oförändrad politik och det egentliga stabilitetsprogrammet utarbetas hösten 2023.

9 Enligt artikel 4.4 i förordning (EU) nr 473/2013 ska de nationella finanspolitiska planerna på medellång sikt och budgetförslagen "grundas på oberoende makroekonomiska prognoser och ska ange huruvida budgetprognoserna har framställts eller godkänts av ett oberoende organ", medan stabilitetsprogrammet enligt artikel 3.2a i förordning (EG) nr 1466/97 "ska baseras på det mest sannolika makrofinansiella scenariot eller på ett försiktigare scenario".

10 Uppgifterna baserar sig på de nationalräkenskaper som Statistikcentralen offentliggjorde den 15 mars 2022.

De finanspolitiska målen

Exceptionella omständigheter

Stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul som aktiverades i mars 2020 gäller också 2022. Kommissionen har i sitt tillkännagivande av den 2 mars 2022 om styrningen av finanspolitiken 2023,¹¹ den allmänna undantagsklausulen planenligt ska upphöra att gälla 2023, men med beaktande av den rådande osäkerheten bedöms saken ännu utifrån kommissionens vårprognos. Den allmänna undantagsklausulen, liksom också ovanliga händelser som drabbar enskilda länder, gör det möjligt för medlemsstaterna att tillfälligt avvika från den anpassningsbana som syftar till uppnåendet av det medelfristiga målet för de offentliga finanserna, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt.

I planerna för de offentliga finanserna för 2020 och 2021 ansågs det att den allmänna undantagsklausulen också innebär att de exceptionella omständigheter som avses i Finlands finanspolitiska lagstiftning (finanspolitiska lagen, 869/2012¹² och förordningen om en plan för de offentliga finanserna, 120/2014) råder. Detta innebär att uppställandet av fleråriga och sektoriella mål inte behöver leda till att målet på medellång sikt uppnås¹³. De exceptionella omständigheterna kan anses fortsätta år 2022. När det gäller år 2023 kan man inte här utesluta förekomsten av exceptionella omständigheter. Även om den allmänna undantagsklausulen inte längre skulle vara i kraft 2023, är det möjligt att det för Finlands del kan anses vara fråga om en sådan ovanlig händelse som Finland inte kan påverka och som har en betydande inverkan på det finansiella saldot i de offentliga finanserna¹⁴.

11 Communication on fiscal policy guidance 2023, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com_2022_85_1_en_act_en.pdf konstaterat att

12 Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning av Ekonomiska och monetära unionen och tillämpning av fördraget samt kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna.

13 Också Statens revisionsverk har konstaterat att det är motiverat att tolka att den flexibilitet som skapats i EU-förfarandena också ingår i de nationella kraven. (Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2020.)

14 enligt artikel 5.1 i förordning nr 1466/97 kan medlemsstaterna, i händelse av en ovanlig händelse utanför den berörda medlemsstatens kontroll som har stor inverkan på den offentliga sektorns finansiella ställning eller i perioder av allvarliga konjunkturnedgångar för euroområdet eller unionen som helhet tillfälligt tillåtas avvika från anpassningsbanan för att nå det medelfristiga budgetmålet, förutsatt att detta inte äventyrar den finanspolitiska hållbarheten på medellång sikt.

Det medelfristiga målet

Som det konstateras i kapitel 2 bekräftar statsrådet att det medelfristiga målet (MTO) fortfarande är det i stabilitetsprogrammet för hösten 2019 fastställda -0,5 procent i förhållande till BNP för det strukturella saldot. Detta är den miniminivå som Finland har förbundit sig till i den finanspolitiska överenskommelsen¹⁵ som trädde i kraft den 1 januari 2013.

Andra finanspolitiska mål

De fleråriga målen för underskottet, skulderna och utgifterna i de offentliga finanserna anges i tabell 1. Fastställandet av dem behandlas närmare i avsnitt 2 i Planen för de offentliga finanserna. De ligger i hög grad i linje med målscenariot i stabilitetsprogrammet.

Tabell 1. De fleråriga målen för de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2022	2023	2024	2025
Offentliga samfunds nominella saldo	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
Offentliga samfunds utgifter	54,1	53,6	53,0	53,1
Offentliga samfunds bruttoskuld	66,2	66,9	68,0	69,1

Regeringens åtgärder för att nå de finanspolitiska målen

Regeringen driver en aktiv och ansvarsfull finanspolitik som dimensioneras enligt konjunkturläget. Finanspolitiken var kraftigt stimulerande under konjunkturedgången. Under coronavirussituationen fattade regeringen beslut om omfattande åtgärder för att trygga arbetsplatser och människors försörjning och för att underlätta företagens ekonomiska situation i det svåra läge som coronavirussituationen orsakat.

I februari 2022 lade Rysslands invasion av Ukraina en skugga över världsekonomin. Verkningarna av Rysslands anfallskrig sträcker sig också till Finlands offentliga ekonomi. Den avtagande ekonomiska tillväxten försvagar skatteinkomsternas tillväxt på medellång sikt. Samtidigt framhäver Rysslands anfallskrig och de ökade geopolitiska spänningarna behovet av beredskap, vilket skapar utgiftstryck på kort sikt. Regeringen svarar i sin tilläggsbudgetproposition för innevarande år till stor del mot dessa akuta utgiftstryck, men till vissa delar sträcker sig effekterna av beredskapen också till planen för de offentliga finanserna för perioden 2023–2026.

¹⁵ Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen samt lagen om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna

I planen för de offentliga finanserna anvisar regeringen avsevärda satsningar på försvaret, cyber- och gränssäkerheten och biståndet till krigsflyktingar från Ukraina. För försvarsmaktens omkostnader anvisas under ramperioden en årlig höjning på ca 130–200 miljoner euro och för anskaffningar av försvarsmateriel ett tillägg på sammanlagt ca 1,5 miljarder euro. För anskaffning av Gränsbevakningsväsendets nya spaningsplan reserveras 163 miljoner euro och avsevärda tillägg anvisas för Gränsbevakningsväsendets omkostnader. Flera olika åtgärder vidtas för att förbättra cybersäkerheten och trygga samhällets kritiska informationssystem. För ökade utgifter för invandring reserveras under ramperioden cirka 0,8–0,3 miljarder euro per år.

I enlighet med vad som beslutats redan tidigare i regeringsprogrammet har regeringen på permanent basis inriktat ytterligare satsningar på bland annat den sociala tryggheten och social- och hälsojänsterna, småbarnspedagogiken, utbildningen och forskningen samt på miljöskydd och klimatpolitiska åtgärder. De permanenta extra satsningarna enligt regeringsprogrammet, som gjordes i början av regeringsperioden, är under ramperioden cirka 1,4 miljarder euro på 2023 års nivå jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna från våren 2019. De permanenta utgiftsökningarna täcks i huvudsak med diskretionära permanenta extra inkomster och med omfördelningar samt med beslut som ökar antalet sysselsatta.

Andra bestående tilläggsatsningar än de tillägg enligt regeringsprogrammet som nämns ovan är cirka 0,5 miljarder euro på 2023 års nivå och ca 1,3 miljarder euro på 2026 års nivå. Tilläggen innehåller bland annat följande två helheter: I enlighet med den nya, parlamentariskt fastställda finansieringsmodellen för allmännyttig verksamhet som finansieras med penningpelsintäkter överförs utgifterna oberoende av finansieringskälla till en utgift inom ramen från och med 2023. För att uppnå den parlamentariskt avtalade finansieringsnivån har anslagsökningar riktats till ramperioden. Det har också fastställts parlamentariskt att forsknings- och utvecklingsutgifterna (de s.k. FoU-utgifterna) ska höjas till 4 % före 2030. I anslutning till detta har man ökat helheten av statens FoU-satsningar.

De permanenta inbesparingar på 370 miljoner euro som det förra våren beslutades om i planen för de offentliga finanserna genomförs genom att sänka ramnivån samt genom att fördela 328 miljoner euro av dem på olika förvaltningsområden.

Regeringen beslutade i planen för de offentliga finanserna 2023–2026 om undantag från ramarna i det allvarliga och avsevärt förändrade säkerhetspolitiska läget som berör hela Europa. Bland annat sådana nödvändiga utgiftsökningar för försvaret, gränssäkerheten och cybersäkerheten som direkt hänför sig till läget omfattas av undantaget i ramen.

Genom beskattningsbeslut har regeringen strävat efter att främja klimatmålen och stärka den ekonomiska tillväxten. Forsknings- och utvecklingsverksamheten stöds med ett tilläggsavdrag som träder i kraft 2023. Investeringar uppmuntras genom temporärt gällande förhöjd avskrivningsrätt för lösa anläggningstillgångar. Regeringen tätar till skattebasen och höjer de indirekta skatterna. År 2023 höjs tobaksskatten och slopas skattestödet för paraffinsk diesel. Som kompensation för ändringarna av de indirekta skatterna lindrades beskattningen av förvärvsinkomster för låg- och medelinkomsttagare vid ingången av 2020. I och med att de nya välfärdsområdena grundas överförs skatteinkomster från kommunerna till staten samtidigt som kommunernas kostnader och arbetsbörda minskar avsevärt. Statens skatteinkomster ökar i och med reformen med 14,6 miljarder euro 2023. I samband med överföringen av skatteinkomster lindras beskattningen av förvärvsinkomster med 0,3 miljarder euro för att reformen inte ska leda till en skärpning av beskattningen för någon inkomsttagargrupp.

Regeringen följer kontinuerligt det ekonomiska läget och uppnåendet av målen för den ekonomiska politiken och reagerar på det sätt som läget kräver. Regeringen har förbundit sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet, om genomförandet av åtgärderna skulle äventyra uppnåendet av de mål som ställts för de offentliga finanserna.

Uppfyllelsen av underskotts- och skuldkriterierna i grundfördraget

Kommissionen konstaterade i sitt meddelande om den finanspolitiska styrningen att den inte kommer att våren 2022 öppna nya förfaranden vid alltför stora underskott på grund av den exceptionella osäkerhet som beror på både pandemin och den geopolitiska situationen. Kommissionen kommer hösten 2022 att ompröva behovet att öppna förfarandena.

Kommissionen betonar dock i sitt meddelande att de medlemsstater vars underskott överskrider referensvärdet för underskottet på 3 % 2023 ska föreslå politiska åtgärder med hjälp av vilka underskottet kan fås under målvärdet, så att detta ska kunna beaktas vid bedömningen av huruvida underskottskriteriet uppfylls. Enligt kommissionen ska kommissionen i fråga om de medlemsstater vars skuldsättningsgrad överstiger referensvärdet på 60 % vid granskningen av huruvida skuldkriteriet uppfylls beakta, att iakttagandet av regeln om skuldminskning skulle leda till en alltför krävande finanspolitisk anpassning i början som skulle äventyra tillväxten. Därför anser kommissionen att det inte är ändamålsenligt att iaktta regeln om skuldminskning under de rådande exceptionella omständigheterna. Kommissionen fortsätter dock att följa upp hur skulden och underskottet utvecklas.

Enligt grundfördraget ska underskottskriteriet anses ha iakttagits trots att referensvärdet på 3 % har överskridits, om underskottets andel av bruttonationalprodukten har minskat väsentligt och kontinuerligt och nått en nivå som ligger nära referensvärdet, eller referensvärdet överskrids endast undantagsvis och övergående och i ringa grad.

Underskottet i de offentliga finanserna var 2,6 % i förhållande till BNP år 2021. I kommissionens rapport enligt artikel 126.3 från våren 2021 bedömdes det att underskottskriteriet kommer att uppfyllas 2021. Enligt den oberoende prognosen minskar underskottet 2022 och stannar under referensvärdet under hela perioden för stabilitetsprogrammet och är 1,7% 2023, 1,4% 2024 och 1,8% 2025. Således var överskridningen av referensvärdet exceptionell och temporär 2020. Enligt finansministeriets bedömning iakttar Finland underskottskriteriet.

Fördragets skuldkriterium anses ha iakttagits trots att referensvärdet på 60 % överskridits, om skuldkvoten minskar i tillräcklig utsträckning och närmar sig referensvärdet i tillfredsställande takt.

Finlands offentliga skuld sjönk 2021 till 65,8 % i förhållande till BNP från 69,5 % i förhållande till BNP 2020. Enligt finansministeriets bedömning kan Finland anses iaktta skuldkriteriet 2021 med beaktande av konjunkturläget, men även denna beräkning är förenad med osäkerhetsfaktorer.¹⁶ Kommissionen bedömde i sin rapport våren 2021 att skuldkriteriet kommer att uppfyllas 2021, men som det konstateras ovan har kommissionen dock redan meddelat att det inte är ändamålsenligt att följa regeln om skuldminskning under de exceptionella förhållanden som råder i nuläget. Enligt en oberoende prognos ökar skuldkvoten till 66,2 % i förhållande till BNP 2022, till 66,9 % 2023, till 68,0 % 2024 och till 69,1 % 2025.

Efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och andra finanspolitiska rekommendationer

Finland omfattas fortfarande av den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten och av de krav i den förebyggande delen som gäller framstegen i fråga om det medelfristiga målet. Uppnåendet av det medelfristiga målet eller framstegen i fråga om målet bedöms med hjälp av två pelare – det strukturella saldot och utgiftsregeln – som granskas utifrån kraven i de landsspecifika rekommendationerna.

Med beaktande av att undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten är i kraft 2021 och 2022 samt med beaktande av rådets rekommendationer om finanspolitiken 2020 och 2021, som inte innehöll någon numerisk finanspolitisk rekommendation med uttrycken utgiftsregel eller strukturellt saldo, anser finansministeriet att en granskning av det strukturella saldot eller utgiftsregeln för 2021 eller 2022 eller för kumulativt 2020–2021 eller 2021–2022 inte är ändamålsenlig i detta avseende. Det är också bra att notera

¹⁶ Enligt finansministeriets bedömning uppfylls regeln om skuldminskning i s.k. konjunkturjusterad form.

att uppskattningen av det strukturella saldot är förknippad med osäkerhetsfaktorer i den kraftiga ekonomiska konjunktursvängningen, där det är svårt att bedöma produktionsgapet, och sannolikt kommer uppskattningen av konjunkturläget att preciseras i senare prognoser.

I de landsspecifika rekommendationer som antogs sommaren 2000 förutsätts Finland åren 2020 och 2021 vidta sådana åtgärder i sin finanspolitik genom vilka landet ska "vidta alla nödvändiga åtgärder, i enlighet med den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, för att effektivt åtgärda covid-19-pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen" och "när de ekonomiska förhållandena medger det, driva en finanspolitik som syftar till att nå en återhållsam offentlig finansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna ökas".

Enligt finansministeriets bedömning har Finland iakttagit dessa rekommendationer 2020–2021. Kommissionen bedömde i våras i sin bedömning av stabilitetsprogrammet, att Finland har 2020 och 2021 iakttagit rådets rekommendationer.

Våren 2021 gav kommissionen inga rekommendationer om landsspecifika rekommendationer. Däremot gavs finanspolitiska rekommendationer i bedömningen av stabilitetsprogrammet. I dessa rekommendationer, som antogs av rådet i juni 2021, gavs Finland i uppgift att vidta följande åtgärder:

1. Under 2022 vidmakthålla en stödjande finanspolitisk inriktning som beaktar den impuls som ges genom faciliteten för återhämtning och resiliens samt upprätthålla nationellt finansierade investeringar,
2. när de ekonomiska förhållandena så medger, bedriva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå ett betryggande läge i de offentliga finanserna och säkerställa offentligfinansiell hållbarhet, men samtidigt öka investeringarna för att främja tillväxtpotentialen,
3. vara särskilt uppmärksam på de offentliga finansernas sammansättning, på såväl inkomst- som utgiftssidan av budgeten, och på budgetåtgärdernas kvalitet, för att säkerställa en hållbar och inkluderande återhämtning. Prioritera hållbara och tillväxtfrämjande investeringar som framför allt stöder den gröna och den digitala omställningen. Prioritera finanspolitiska strukture reformer som bidrar till finansieringen av politiska prioriteringar och till långsiktigt hållbara offentliga finanser, bland annat reformer som förbättrar täckningen, tillräckligheten och hållbarheten hos hälso- och sjukvårdssystem samt sociala trygghetssystem för alla.

Enligt finansministeriets bedömning iakttar Finland de rekommendationer som rådet godkände för Finland i juni 2021 under 2022 och upprätthåller en finanspolitisk inriktning som stöder tillväxten, även om största delen av stödåtgärderna för pandemitiden upphör. Finland riktar en betydande del av sin plan för faciliteten för återhämtning och resiliens till främjande av den dubbla omställningen.

Underskottet i de offentliga finanserna överskred gränsen på 3 % 2020, men var redan 2021 avsevärt under referensvärdet och pandemins inverkan på skuldsättningen på lång sikt och hållbarheten förblev därmed måttfull.

Centrala åtgärder som stärker den offentliga ekonomins hållbarhet i regeringens färdplan för hållbarhet är att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten, stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, öka produktiviteten inom den offentliga förvaltningen och åtgärderna för att stödja kostnadseffektiviteten samt social- och hälsovårdsreformen¹⁷.

Bruttobildningen av kapital är historiskt hög i Finland. Enligt utkastet till budgetplan¹⁸ var den 4,9 % av BNP 2021 och beräknas förbli på nästan samma nivå, 4,8 %, 2022. Hållbara investeringar som stöder tillväxten prioriterats när den nationella planen för återhämtning och resiliens utarbetats. Av allokeringen av planen har 50 % riktats till åtgärder för den gröna omställningen och 27 % till främjande av digitaliseringen.

Finland svarar således 2022 väl mot de finanspolitiska rekommendationer som riktats mot landet.

Statsrådets bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet

Statsrådet instämmer i den ovan beskrivna bedömningen av framstegen mot det medelfristiga målet. Finland har iakttagit den landsspecifika rekommendationen om de offentliga finanserna 2021. Enligt 3 § 1 mom. i den finanspolitiska lagen 869/2012 ska statsrådet vidta de åtgärder som statsrådet anser behövliga för att korrigera de offentliga finansernas stabilitet och hållbarhet, om det enligt dess bedömning finns en sådan betydande avvikelser i det strukturella saldoutslaget i de offentliga finanserna som kan äventyra uppnåendet av det medelfristiga målet. Statsrådet ska bedöma frågan i samband med övervakningen och den samlade bedömningen av de offentliga finanserna eller efter det att Europeiska unionens råd påpekat saken i sitt yttrande om Finlands stabilitetsprogram.

¹⁷ Lagstiftningen om social- och hälsovårdsreformen och reformen av räddningsväsendet trädde i kraft den 1 juli 2021 och ansvaret för ordnandet överförs till de nya välfärdsområdena den 1 januari 2023. Reformen förväntas trygga jämlika och högklassiga tjänster, förbättra tillgången till dem, svara mot de utmaningar som befolkningens åldrande och minskande nativiteten medför och stävja kostnadsökningen.

¹⁸ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163550>

Bedömning av framstegen i fråga om de landsspecifika rekommendationerna 2020

Enligt de landsspecifika rekommendationerna som antogs sommaren 2020 ska Finland 2020 och 2021

1. vidta alla nödvändiga åtgärder, i enlighet med den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, för att effektivt hantera covid-19-pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen; när de ekonomiska förhållandena medger det, driva en finanspolitik som syftar till att nå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna ökas; lösa bristen på vårdpersonal för att stärka hälso- och sjukvårdssystemets resiliens och förbättra tillgången till sociala tjänster och hälso- och sjukvårdstjänster,
2. stärka åtgärder som stödjer sysselsättningen och aktiva arbetsmarknadsåtgärder,
3. vidta åtgärder för att tillföra likviditet till realekonomin, särskilt till små och medelstora företag; tidigarelägga mogna offentliga investeringsprojekt och främja privata investeringar för att stödja den ekonomiska återhämtningen; inrikta investeringarna på den gröna och digitala omställningen, särskilt ren och effektiv produktion och användning av energi, hållbar och effektiv infrastruktur samt forskning och innovation,
4. säkerställa effektiv tillsyn och kontroll av efterlevnaden av regelverket för bekämpning av penningtvätt.

Framstegen i fråga om rekommendationerna om finanspolitiken för 2020 har bedömts ovan. Framstegen i fråga om de övriga landsspecifika rekommendationer som gäller Finland har behandlats i det nationella reformprogrammet (EU2020-strategin).

Jämförelse med andra prognoser samt känslighetsanalys

Jämförelsen av de mål som regeringen har satt upp för kommissionens senaste budgetprognos presenteras nedan, och känslighetsanalysen finns i bilaga 4 i planen för de offentliga finanserna. Kommissionens senaste BNP- och inflationssiffror är från februari 2022 och siffrorna för de offentliga finanserna från november 2021. I motsats till kommissionens vinterprognos hade finansministeriet tillgång till färskta förhandsuppgifter om år 2021.

Tabellerna 1.–3.

Tabell A. De offentliga samfundens strukturella saldo, nettokreditgivning, utgifter och bruttoskuld. Målsscenario och finansministeriets vårprognos, i förhållande till BNP.

	2021	2022	2023	2024	2025
Strukturellt saldo					
– mål			-1,4	-1,3	-1,7
– prognos	-1,9	-1,6	-1,4	-1,3	-1,7
Offentliga samfunds nettokreditgivning					
– mål			-1,7	-1,4	-1,8
– prognos	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
Offentliga samfunds bruttoskuld					
– mål			66,9	68,0	69,1
– prognos	65,8	66,2	66,9	68,0	69,1
Offentliga samfunds utgifter					
– mål			53,6	53,0	53,1
– prognos	54,9	54,1	53,6	53,0	53,1

Tabell B. Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos			FM:s prognos		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
BNP, förändring, % ¹	3,5	3	2	3,5	1,5	1,7
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	2,1	2,6	1,9	0,3	1,4	1,5
Arbetslöshetsgrad, % ²	7,7	6,9	6,5	7,7	7,2	6,8
Saldot för de offentliga samfunden, % av BNP ²	-3,8	-2,4	-1,1	-2,6	-2,2	-1,7
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-2,8	-2	-1,1	-1,9	-1,6	-1,4
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	71,2	71,2	71	65,8	66,2	66,9

¹⁾ Kommissionens vinterprognos, februari 2022

²⁾ Kommissionens höstprognos, november 2021

Tabell 1a. Makroekonomiska utsikter

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	md euro	förändring per år				
1. BNP-volym	232,1	3,5	1,5	1,7	1,5	1,3
2. BNP, gängse priser	252,9	6,3	4,9	3,9	3,3	3,1
BNP-volymer, komponenter						
3. Privata konsumtionsutgifter	120,4	3,1	2,0	1,7	1,5	1,5
4. Offentliga konsumtionsutgifter	56,1	3,2	2,2	-1,8	-0,2	0,1
5. Kapitalbildning	52,8	1,2	1,4	2,4	2,0	4,4
6. Lagerförändring (% av BNP)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Export av varor och tjänster	88,7	4,7	2,0	4,4	5,1	4,2
8. Import av varor och tjänster	89,3	5,3	2,0	3,0	4,6	5,5
Kalkylerad inverkan på BNP-tillväxten						
9. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	231,9	2,7	1,5	1,1	1,2	1,9
10. Förändring i lager	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Nettoexport	-0,5	-0,2	0,0	0,6	0,2	-0,6

Tabell 1b. Utvecklingen av prisindex

	2021	2022	2023	2024	2025
	förändring per år				
1. BNP-deflator	2,7	3,4	2,2	1,8	1,8
2. Deflator för privat konsumtion	2,0	3,8	2,1	1,7	1,8
3. Harmoniserat konsumentprisindex	2,1	4,2	2,3	1,8	1,9
4. Deflator för offentlig konsumtion	2,1	3,2	2,5	2,5	2,5
5. Investeringsdeflator	1,4	3,2	2,0	1,8	1,7
6. Exportprisdeflator	10,6	14,5	1,9	2,3	2,2
7. Importprisdeflator	9,9	15,0	1,9	2,4	2,2

Tabell 1c. Utvecklingen på arbetsmarknaden

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	nivå					
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2553	2,4	1,0	0,8	0,5	0,4
2. Sysselsättning, 1 000 arbetade timmar	419 970	1,3	1,3	0,7	0,4	0,2
3. Arbetslöshetsgrad (%)	212	7,7	7,2	6,8	6,6	6,5
4. Arbetsproduktivitet, personer	93,1	1,1	0,5	0,9	1,0	0,9
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar	552,7	2,1	0,2	1,0	1,0	1,1
6. Löntagarersättningar	117,3	6,1	4,0	3,5	3,0	2,9
7. Löntagarersättning per anställd	45,9	3,7	3,0	2,7	2,5	2,6

Tabell 1d. Sektorspecifika saldon, % av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1. Finlands nettoutlåning till utlandet	0,8	0,8	0,0	0,2	0,4	0,0
varav:						
– Saldo för varor och tjänster	0,2	0,2	-0,2	0,1	0,4	-0,2
– Saldo för produktionsfaktorsersättningar och inkomstöverföringar	0,5	0,5	0,2	0,0	-0,1	0,0
– Kapitalöverföringar, netto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
2. Den privata sektorns nettoutlåning	6,2	4,2	2,3	1,8	2,0	2,0
3. Den offentliga sektorns nettoutlåning	-5,5	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
4. Statistisk differens	-0,1	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7

Tabell 2a. Utsikterna för de offentliga samfunden

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	mn euro			% av BNP		
Nettoutlåning enligt delsektorer (EDP B.9)						
1. Offentliga samfund sammanlagt	-6 528	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
2. Staten	-8 104	-3,2	-2,9	-2,4	-2,2	-2,6
3. Landskapsförvaltningen		0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2
4. Lokalförvaltningen	-844	-0,3	-0,6	-0,5	-0,4	-0,4
5. Socialskyddsfonderna	2 420	1,0	1,2	1,4	1,4	1,5
De offentliga samfunden (S13)						
6. Inkomster sammanlagt	138 962	52,4	51,9	52,0	51,5	51,3
7. Utgifter sammanlagt	138 962	54,9	54,1	53,6	53,0	53,1
8. Nettokreditgivning	0	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
9. Ränteutgifter	1 227	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
10. Primärt saldo	-5 301	-2,1	-1,7	-1,2	-1,0	-1,3
11. Engångsåtgärder	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomstslag						
12. Skatteinkomster (12=12a+12b+12c)	77 567	30,7	30,2	29,8	29,5	29,4
12a. Skatter på produktion och import	34 791	13,8	13,6	13,4	13,1	13,0
12b. Inkomstskatt	41 950	16,6	16,3	16,1	16,1	16,1
12c. Kapitalskatter	826	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
13. Socialskyddsavgifter	30 507	12,1	11,9	12,0	11,9	11,9
14. Kapitalinkomster	6 988	2,8	3,0	3,2	3,3	3,4
15. Övriga inkomster (15=16-12- 13-14)	23 900	6,9	6,9	7,0	6,8	6,7
16. = 6. Inkomster sammanlagt	138 962	52,4	51,9	52,0	51,5	51,3
varav: Skattesats (D2+D.5+D.61+D.91-D.995)	108 074	42,7	42,1	41,7	41,4	41,3

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	mn euro			% av BNP		
Utgiftsslag						
17. Löntagaresättningar + insatsförbrukning	60 063	23,7	23,7	23,6	23,2	23,0
17a. Löntagaresättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	31 812	12,6	12,5	12,4	12,2	12,1
17b. Insatsförbrukning	28 251	11,2	11,2	11,2	11,0	10,9
18. Sociala inkomstöverföringar (18=18a+18b)	54 789	21,7	21,2	21,1	21,1	21,0
varav arbetslöshetsersättningar	4 371	2,0	1,7	1,6	1,5	1,5
18a. Sociala inkomstöverföringar in natura	8 241	3,3	3,3	3,2	3,2	3,3
18b. I pengar fastställda sociala förmåner	46 548	18,4	17,9	17,9	17,8	17,7
19. = 9. Ränteutgifter	1 227	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
20. Subventioner	4 024	1,6	1,2	1,0	1,0	1,0
21. Fast bruttoinvestering	10 479	4,1	4,4	4,6	4,4	4,9
22. Kapitalöverföringar	1 204	0,5	0,6	0,4	0,3	0,3
23. Övriga utgifter (23 = 24 -17-18- 19-20-21)	7 176	2,8	2,6	2,5	2,4	2,4
24. = 7. Utgifter sammanlagt	138 962	54,9	54,1	53,6	53,0	53,1
varav: Offentlig konsumtion	60 913	24,1	24,1	23,7	23,4	23,3

Tabell 2b. Inkomster och utgifter vid oförändrad politik, % av BNP

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	mn euro					
1. Inkomster sammanlagt vid oförändrad politik	138 962	52,4	51,9	52,0	51,5	51,3
2. Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	138 962	54,9	54,1	53,6	53,0	53,1

Tabell 2c. Utgifter utanför utgiftsregeln, % av BNP

	2021	2021	2022	2023	2024	2025
	mn euro					
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	545	0,2	0,4	0,4	0,3	0,3
1.a varav investeringar som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	100	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1
2. Konjunkturbetingade ändringar i arbetslöshetsutgifterna	636	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
3. Effekten av diskretionära åtgärder på inkomsterna	1 551	0,6	0,0	0,1	0,0	0,0
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	77	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabellerna 4.–9.

Tabell 4. De offentliga samfundens skuldtutveckling, % av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025
1. Bruttoskuldens nivå, % av BNP	65,8	66,2	66,9	68,0	69,1
2. Förändring i bruttoskuld, procentenheter	-3,2	0,4	0,7	1,1	1,0
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter					
3. Primärt saldo	2,1	1,7	1,2	1,0	1,3
4. Ränteutgifter	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
5. Flödes-/stockjustering	-5,8	-1,8	-0,9	-0,3	-0,8
varav:					
– Differenser mellan statistikföring enligt kassa- och prestationsprincipen	0,1	0,3	0,6	0,6	-0,1
– Nettoanskaffning av finansiella tillgångar	0,1	0,8	1,1	1,2	1,3
– varav: privatiseringsinkomster	-0,2	-0,4	-0,1	0,0	0,0
– Övriga (inkl. inverkan av BNP-tillväxten)	-5,9	-2,9	-2,5	-2,1	-1,9
Implicit räntesats på skuld (= konsoliderade ränteutgifter per skuldnivån året innan * 100)	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7
Andra relevanta variabler					
6. Likvida finansiella tillgångar (AF1, AF2, AF3, AF5)	115,1				
7. Finansiella nettoskulder (7=1-6)	-49,3				
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)	13,8				
9. Valutaskuldens andel	0				
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder	7,4				

Tabell 5. Konjunkturernas effekter på balansen i de offentliga finanserna, % av BNP

	2021	2022	2023	2024	2025
1. BNP, volymförändring, %	3,5	1,5	1,7	1,5	1,3
2. De offentliga samfundens finansieringsbehov	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
3. Ränteutgifter	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
4. Engångsåtgärder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
engångsåtgärder på de offentliga samfundens inkomstsida					
engångsåtgärder på de offentliga samfundens utgiftssida					
5. Potentiell BNP, förändring, %	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1
bidrag:					
– arbetsinsats	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
– kapitalinsats	0,3	0,4	0,2	0,1	0,0
– totalproduktivitet	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
6. Produktionsgap	-1,2	-1,0	-0,5	-0,3	-0,1
7. Konjunkturrelaterad komponent i det finansiella sparandet	-0,7	-0,6	-0,3	-0,2	-0,1
8. Konjunkturjusterat finansiellt sparande (2-7)	-1,9	-1,6	-1,4	-1,3	-1,7
9. Konjunkturjusterat primärsaldo (8+3)	-1,4	-1,1	-0,9	-0,8	-1,3
10. Strukturellt saldo (8-4)	-1,9	-1,6	-1,4	-1,3	-1,7

Tabell 6. Skillnader i förhållande till det tidigare stabilitetsprogrammet

	2021	2022	2023	2024	2025
BNP-tillväxt (%)					
SP-2021 maj	2,6	2,5	1,5	1,4	
SP-2022 april	3,5	1,5	1,7	1,5	1,3
Differens, procentenheter	0,9	-1,0	0,2	0,1	
Den offentliga sektorns finansieringsbehov, % av BNP					
SP-2021 maj	-4,7	-2,9	-2,2	-1,7	
SP-2022 april	-2,6	-2,2	-1,7	-1,4	-1,8
Differens, procentenheter*	2,1	0,7	0,5	0,3	
De offentliga samfundens bruttoskuld, % av BNP					
SP-2021 maj	71,6	72,4	73,9	74,7	
SP-2022 april	65,8	66,2	66,9	68,0	69,1
Differens, procentenheter*	-5,8	-6,2	-7,0	-6,7	

Tabell 7. Hållbarheten inom den offentliga ekonomin på lång sikt, % av BNP

	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Totala utgifter	46,6	53,9	57,1	52,7	54,9	56,2	58,6
Varav: åldersrelaterade utgifter			31,2	29,7	29,6	29,3	30,1
Totala inkomster	51,7	51,4	51,2	51,5	53,0	54,3	56,4

Tabell 7a. Villkorade åtaganden, % av BNP

	2020	2021
Statsgarantier	25,6	25,1
varav till finansiella institut	4,3	4,3

Tabell 8. Bakgrundsantaganden för prognosen¹

	2021	2022	2023	2024
3 mån. EURIBOR-ränta	-0,5	-0,4	0,1	0,3
Obligationsränta 10 år	-0,1	0,4	0,6	0,7
USD/EUR-valutakurs	1,2	1,1	1,1	1,1
Effektiv nominell växelkurs	1,4	-0,9	-0,1	
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	6,3	3,4	3,2	3,1
BNP-tillväxten i EU-28	5,2	3,2	2,2	1,8
BNP-tillväxten på de viktigaste exportmarknaderna	11,6	5,2	4,3	5,0
Världshandelns tillväxt	10,8	4,6	4,3	4,6
Råolja (USD/fat)	70,7	99,2	89,7	81,6

¹⁾ Inga exakta bakgrundsantaganden har fastställts såsom bakgrund för kalkylen på medellång sikt, utan kalkylerna baserar sig på allmänna bedömningar av utvecklingen i verksamhetsmiljön.

Tabell 9. Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) inverkan på prognoserna i stabilitetsprogrammet - understöd

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
RRF understöd som ingår i inkomstprognoserna		0,01	0,24	0,23	0,15	0,08	0,04
RRF utbetalningar av understöd från EU		0,11	0,13	0,19	0,15	0,14	0,14
Utgifter som finansieras med RRF-understöd (% i förhållande till BNP)							
Löntagarersättningar D.1		0,00	0,05	0,02	0,01	0,01	0,01
Insatsförbrukning P.2		0,00	0,05	0,04	0,02	0,01	0,00
Socialskyddsavgifter D.62+D.632							
Ränteutgifter D.41							
Subventioner D.3		0,00	0,02	0,03	0,02	0,02	0,01
Övriga inkomstöverföringar D.7							
UTGIFTER SAMMANLAGT		0,01	0,24	0,23	0,15	0,08	0,04
Fast bruttoinvestering P.51g		0,02	0,06	0,03	0,02	0,01	0,00
Kapitalöverföringar D.9		0,02	0,06	0,03	0,02	0,01	0,00
Investeringar och kapitalöverföringar sammanlagt		0,04	0,12	0,07	0,04	0,01	0,00
Övriga utgifter som finansieras med RRF-understöd (% i förhållande till BNP) ¹⁾							
Förlorade skatteinkomster							
Övriga åtgärder som påverkar inkomsterna							
Finansoperationer							

¹⁾ Utgifter som inte påverkar utgifterna enligt nationalräkenskaperna.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 160 01
finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-211-6 (pdf)

April 2022